

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 12/2/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 1

12 Şubat 2015 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.25

BAŞKAN: Alev DEDEGİL (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Vural KAVUNCU (Kütahya)

SÖZCÜ: Sevd e BAYAZIT KAÇAR (Kahramanmaraş)

KÂTİP: Mehmet Kerim YILDIZ (Ağrı)

-----o-----

BAŞKAN – Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun 9’uncu toplantısında yeter sayı vardır; toplantıyı açıyorum.

Komisyon üyesi milletvekillerimize, bugün sunum yapacak olan çok değerli uzmanlara hoş geldiniz diyorum ve saygıdeğer basın mensuplarımız ve Komisyonumuzun daimi uzmanlarıyla bugün bu çalışmaları tamamlayacağız.

Bugün Turgut Özal Üniversitesi Öğretim Üyesi Doçent Doktor Gülsüm Çamur Duyan, yine Adalet Bakanlığında Aile İçi Şiddetle Mücadele Bürosu Savcısı Özlem Şimşek, Birleşmiş Milletler Nüfus Fonundan Meltem Ağduk ve Zeynep Başaran bizimle olacak, bir sunumları olacak. Sunumlarının akabinde Komisyon üyelerimizin sorularıyla, katkılarıyla çalışmamızı tamamlayacağız.

Zaman kaybetmeden gündemin 1’inci maddesinden başlıyorum.

Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde üniversitelerin rolüyle, bu konuda çalışmalar yapan akademisyenlerin olayların nedenlerine bakışı ve çözüm süreci ve çözüm önerileri üzerine Doçent Doktor Sayın Gülsüm Çamur Duyan Hoca’mızı dinliyoruz.

Buyurunuz.

TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. GÜLSÜM ÇAMUR DUYAN – Sayın Başkan, değerli konuklar ve dinleyiciler; öncelikle herkese saygılarımı sunarak konuşmama başlamak istiyorum. Böyle bir Komisyona üniversitelerden de bir grup kişinin izlenimlerini ya da görüşlerini almak üzere davet edilmiş olmasından dolayı da çok mutluyum, çok teşekkür ederim ayrıca.

Ben Sayın Başkanımın da belirtmiş olduğu üzere, konuyla ilgili yapılmış çalışmalarda şiddetin nedenleri ve üniversitelerin kadına yönelik şiddetle ilgili çözüm önerilerinde ne tür sorumlulukları olabilir hem bu araştırma sonuçları hem de kendi görüşlerimi de derleyerek size bir kısa sunumu on beş dakikaya sığdırmaya çalışacağım. Sayın Başkanım, raporum çok daha geniş olacak. Ben yetkili, ilgili arkadaşlarla görüşüm, daha geniş bir raporu da sizlere iletmış olacağım. Takdir edersiniz ki sunum olduğu için daha çok başlıklarla geçeceğim.

Özellikle Türkiye’de yapılmış, evren ve örnekleme çok daha geniş tutulmuş, Türkiye’deki farklı, doğu ve batı illerindeki bu kır ve kent gelişmişliğini de dikkate alan ve daha büyük popülasyonlardaki araştırmalardan derleyerek araştırmacılarca şiddetin nedenleri nasıl ortaya konulmuş bunlarla ilgili size kısa başlıklar sunmak istiyorum.

Çocukluk yaşamında şiddete tanıklık etmiş ya da maruz kalmış olmak şiddetin nedenlerinden, önemli etkenlerinden bir tanesidir. Özellikle, yapılan araştırmalar, çocukken aile içerisinde baba tarafından anneye uygulanan şiddete tanıklık etmiş olan çocukların kendi yaşamlarında da –sosyal öğrenme modeli diyoruz biz buna- bu şiddeti devam ettirdiğini görüyoruz. Şiddet mağduru kadınların çocuklarına fiziksel şiddet uyguladıklarını bildirmişlerdir. Yani şiddetin aslında bir anlamda da özellikle kadından çocuğa doğru, erkekten kadına, kadından çocuğa doğru da giden bir döngüsü söz konusudur.

Burada dikkati çeken, önemli, büyük popülasyonlu bir araştırmada da bir bulgu vardı: Çocuk sayısındaki artışla annenin eşinden şiddet görüyor olmasının annenin çocuğa vurmasıyla, fiziksel şiddetle doğru bir ilişki olduğu da dikkat çeken unsur. Yani kalabalık ailelerde biz şiddeti daha fazla görüyoruz, Özellikle burada da annenin çocuğuna yönelik şiddeti bir terbiye aracı, bir baş etme mekanizması ya da eşinden gördüğü şiddetle baş etme mekanizması olarak da görüyoruz.

Özellikle biz bu çocuklara, şiddete tanıklık etmiş, maruz kalmış çocuklara sessiz ya da unutulmuş kurbanlar adını veriyoruz ki çalışılması gereken önemli boyutlardan bir tanesidir. Çünkü duygusal bir travma yaşayan bu bireylerin kendi yaşantılarında da bunu sürdürdüklerini görüyoruz.

Bir başka önemli neden toplumsal cinsiyete dayalı işbölümüyle ilgili tırnak içinde söylüyorum “Kadının kendini eksik görmesi ya da bunu erkeğin bahane etmesi.” Yine, yapılan araştırmalara göre kadınlar en çok çocuklarının bakımlarını aksattığı zaman ya da kocalarına karşılık verdiği zaman fiziksel şiddete maruz kalıyorlar. Genellikle geleneksel görevlerini yerine getirmedikleri ve izinsiz bir yere gittikleri için şiddete maruz kaldıkları, çocuklarını ihmal etmesi veya eşine karşılık vermesi de ciddi anlamda bir şiddet nedeni.

Bir başka önemli neden, şiddetin nedenlerinden bir tanesidir de psikolojik etkenler. Araştırmalar, bize, şiddet eğilimli erkeklerin sorun çözmeye ve çatışmayı çözmeye yönelik becerilerinin olmadığını ve bu durumunda da ev içindeki gerginliği yani aile içindeki yaşama dair, evlilik ilişkisine dair ebeveynlik ilişkisine dair gerginliği çözmeye aracı olarak, yani sorun

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 12/2/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 2

çözme yöntemi olarak şiddete başvurduğunu gösteriyor. Tabii bu erkeklerde yapılan araştırmalar yine diyor ki: “Dürtü kontrol bozukluğu, saldırganlık eğilimlerinin olduğu da, yani psikiyatri temelli patolojik sorunların olduğu da bir gerçektir.”

Bir başka önemli neden kadına yönelik şiddette, kadınların sosyal destek sistemlerinin olmaması veya zayıf olması. Özellikle kentsel yaşamla beraber, apartmanlaşmalarla beraber daha küçük ailelere doğru gidişatla “sosyal destek sistemleri” dediğimiz akrabalık, dayanışma, komşuluk sistemlerindeki izole olan daha geri çekilmiş ailelerde biz kadını koruyan bu etkenin de ortadan kalktığını gördüğümüzde, aslında, kadın, doğrudan şiddete maruz kalabiliyor. Yine, şiddet uygulayan fail erkeklerle de ilgili yapılan çalışmalarda bunların da kendi aile bağlarının ve sosyal destek sistemlerinin zayıf olduğunu... Sosyal destek sistemleri insanların yaşamlarını devam ettirirken aslında yaşama tutunma ve bazı şeyleri birlikte olduğu, kendi gibi düşünen, kendi gibi yaşayan, inanan insanlarla çözme, müzazara etme gibi bir alışkanlık getirir, bir destek mekanizmasıdır. Biz, özellikle kadınların ve erkeklerin, şiddet mağduru kadınların ve faili olan erkeklerin sosyal destek sistemlerinin zayıflığıyla da şiddetin nedenini açıklayabiliyoruz araştırmalar sonucunda.

Tabii ki sosyoekonomik ve kültürel nedenler var, ben bunları ayrı ayrı başlıklar hâlinde ifade edeceğim.

Kadının erkekten daha eğitilmiş olması. Ama lütfen buradan bu sonuç çıkmasın ki kadınları ve genç kızları eğitmeyelim, hayır. Biliyoruz ki eğitim tek taraflı yetmiyor. Özellikle eğitimde eğitim düzeyi arttıkça erkeklerin de toplumsal yaşama ilişkin cinsiyet algılarının ve işbölümleriyle ilgili eğitimlerin biraz daha yaşam pratikleri konusunda eğitilmesi lazım. Çünkü kadının eğitim düzeyinin yüksek olması, erkekten daha çok para kazanması, kariyerli bir meslek sahibi olması, “güçlü olması” aile içinde şiddete maruz kalması için önemli etkenlerden de bir tanesi.

Erkekten daha çok gelire sahip olması. Önemli popülasyon büyük bir araştırma grubu tarafından yapılmıştı; Türkiye’de her 3 kadından 1’inin fiziksel şiddet yaşadığı ve kadının daha çok para kazanmasının dayak riskini 2 kat artırdığı sonucunu bizim karşımıza sergilemektedir.

Sosyalleşme süreçlerindeki farklılıklar; aile yaşantısı, toplumsal yaşamdaki arkadaşlık ilişkileri, eğitim sistemindeki, bütün bu sosyalleşme sistemlerinde özellikle erkeğe yüklenen anlamlar. Sosyalleşme süreçlerinde kadınlara karşı erkekliklerini kanıtlamalarına yönelik bazı rolleri içselleştirmeleri ve bu amaca yönelik erkeklerin şiddetle karşılık vermesi. Kadın ve erkek arasında eşitsizliğin yaygın olduğu, erkeğin kadından üstün görüldüğü, kadın ve erkek rollerinin katı çizgilerle birbirinden ayrıldığı toplumlarda kadının eşi tarafından istismar edilme ihtimalinin fazlasıyla arttığını yine araştırmalar bize söylemektedir.

Büyük bir araştırmada, Altınay ve Arat’ın yaptığı çalışmada, Türkiye’de aile içi şiddet konusunda 56 ilden toplam 1.800 kadınla yapmış oldukları bir çalışmada her 3 kadından 1’i eşinden dayak yemekte, yükseköğrenim görmüş 6 erkekten 1’inin eşine fiziksel şiddet uyguladığı ve şiddete maruz kalanların yarısının da bu durumdan daha önce kimseye bahsetmedikleri... Yani eğitilmiş ve kariyerli meslek sahibi kadınlar şiddeti aslında çok da paylaşamıyorlar. Buradan bu sonuç da çıkıyor. Yani şiddetin görünürlüğüne bir anlamda buralarda gölgelendiğini de söylemek doğru olabilir.

Yine, Türkiye’de Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü vakti zamanında şu an Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı olarak çalışan birimin yaptığı çalışmada evli kadınlar daha çok şiddete maruz kalıyor. Yani medeni durumda evlilerin şiddete maruz kalması daha fazla. Evlenmiş kadınların dörtte 1’inin görmüş olduğu fiziksel veya cinsel şiddetten dolayı yaralandıkları, yani ciddi zarar aldıkları gebelik önemli bir neden. Gebe kadınlarda şiddet önemli bir oranda, yaşamında en az 1 kez gebe kalmış her 10 kadından 1’i yine eşi tarafından ne yazık ki şiddete maruz kalmaktadır ve bu araştırma sonuçlarına göre şiddet kuşaktan kuşağa aktarılmakta, şiddet mağduru kadınların büyük bir bölümünün anneleri de şiddet mağdur, bu da çok önemli. Yani rol model olarak içinde yaşadıkları ve kadınlık rollerini “öğrendikleri” kendi annelerinin de şiddete sessizce maruz olması ya da sessizce tanıklık etmiş olması “Herhâlde böyle, evlilik ve aile yaşantısı böyle.” diye bu kadınlarda bir algı oluşturuyor.

Sonuç olarak tüm bu araştırmalar çerçevesinde, kadına yönelik şiddet aslında görüldüğünden daha yaygın, hemen hemen her sosyoekonomik ve kültürel kesimde var, hep daha sosyoekonomik anlamda düşük, kültürel anlamda ataerkil toplumların ilişki kalıplarının baskın olduğu toplumsal çevrelerde yaygın deriz ama etiketlemeden aslında yaygınlığının hemen her kesimde olduğunu da gösteren çalışmalar söz konusu. Yani bakışımızı biraz daha genişletmemiz gerekiyor.

Kadınlar bu konuda da kendilerini yalnız hissediyor, sonuç odaklı -bakın bu çok önemli süreç değil, sonuç odaklı-doğrudan hizmet veren, kısa zamanda hizmet alabilecekleri merkezlerin yetersizliği çok fazla. Eski adıyla SHÇEK, bugünkü adıyla Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı aile danışma merkezleri, yani devlet eliyle yürütülen eş danışmanlığı, ebeveynlik danışmanlığı ya da bireysel danışmanlık veren bu aile danışma merkezlerinin ne yazık ki son yıllarda kapanmış olması, yine dünya tarihinde var olan bu kurumların yanı sıra toplum merkezlerinin, toplumun en uç kesimlerine kadar giden bu merkezlerin kapanmış olması genç kız ve kadınları toplumda yalnız bırakıyor. Çünkü bu merkezler kadınların ilk başvurabildikleri kendi dertlerini anlatabildikleri temel kurumlardır. Bugün aile danışmanlığıyla ilgili -ben de bir aile terapisti olarak- verdiğimiz eğitimlerde biz bunları özel sektörün eline bıraktık son beş yıldır. Çok ciddi bir tehlikeden bahsediyorum. Çünkü özel sektörde bugün bu seansların, bir terapi seansının 150 ile 200 TL’den başlayan saatlik ücretleri söz konusu. Biz biliyoruz ki davranış değişikliğinin, bilinç değişikliğinin oluşması için en az bir buçuk iki yıllık bir süre

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 12/2/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 3

çalışması lazım. Grup çalışmalarıyla bu aile danışma merkezlerinin, toplum merkezlerinin yapmış olduğu çalışmalar belki çok küçüktü ama etkileri gerçekten çok büyüktü. Kadının insan hakları eğitim programları bu toplum merkezlerinde uzun yıllar Anne Çocuk Eğitim Vakfının yapmış olduğu anne çocuk eğitim programları uzun yıllar devam etti. Özellikle genç kızları ve kadınları toplumda aile içinde eğittiğimiz zaman ciddi anlamda bir kuşak değiştirebiliyoruz. Bugün bu kurumlar kapatıldı ve sosyal hizmet merkezlerine dönüştü. Buraların da şu an ki misyonu, toplumun algısı da böyle, sosyal yardımları düzenleme. Bu anlamda ciddi eksiklik var, genç kız ve kadınlar kendilerini yalnız hissediyorlar.

Kırıkkale Üniversitesinde görev aldığım dönemde bir sivil toplum örgütü olan Kadın Dayanışma ve Destekleme Derneğiyle yapmış olduğumuz aile yaşam döngüsü eğitimlerinden çok kısaca bahsetmek istiyorum: Nişanlı genç kızlara yaptığımız eğitimlerde yaklaşık 150 tane genç kız hedeflemiştik ama bizim 500'e yakın dinleyicimiz olmuştu ve aile yaşam döngüsü eğitimlerinde bir evliliğin, bir ailenin kurulmasında kadını ve erkeği bekleyen rol ve sorumluluklar nelerdir? Toplumsal algı nedir? Toplumsal cinsiyet, kadının insan hakları nelerdir? Aslında, birey olmadan eş olunamayacağına ilişkin yaptığımız eğitimlerde gördük ki kadınlar koşu koşu geldiler ve biz, bunları, STK'lara, sadece sivil topluma da bırakmak durumunda olamayız, böyle bir lüksümüz de yok, çünkü bugünkü sivil toplum anlayışında profesyonellikten uzak, bilimsel çalışmalardan uzak sadece "iyi şeyler yapmak için yapan" insanlar var. Bunların hiçbirini yadsımıyorum, ama, bizim, Avrupa'ya döndüğümüzde, Avrupa ülkelerine, Kanada'ya baktığımızda, sosyal hizmetlerin en geliştiği yerlerde profesyonellerden yardım alan ve profesyonel ekiplerin olduğu sivil toplum örgütleri ve kamu hizmetlerinin ortaklaşa çalıştığı projeler söz konusu. Bu anlamda, kadınlara yaptığımız çalışmada gördük ki bir üniversite hocası olarak profesyonel bir destek verdik bir kadın sivil toplum örgütüne, genç kızlar aileleriyle beraber teşekkürle geldiler. Evet, biz, aslında evliliğin ne olduğunu bilmiyorduk. Biz, şimdi, partnerimle, müstakbel eşim ve ailesiyle biraz daha bilinçli bir şekilde evlilik, aile yaşamı, çocuk gelişimi...

İnsan olmak, önce insan olmak, önce kadın olmak sonra eş olmak, sonra anne olmak bu rolleri söylüyor bize literatür, aile yaşam döngüsü eğitimlerini biz bu kadınlara, genç kızlara, akabinde erkeklere de vermek durumundayız. Bu anlamda, ciddi anlamda bir yalnızlık söz konusu. Bunu da paylaşmak istiyorum bir sosyal hizmet uzmanı olarak.

Şiddet kuşaktan kuşağa aktarılıyor. Çocuklarımızı güvenli ortamlarda yetiştirmek durumundayız. Bu anlamda da bizim -öneriler var anlatacağım- toplumsal yaşamda şiddet davranışını meşru kılan birtakım kültürel söylemlerin varlığı ve ataerkil kültürel kabuller ve sessizlikler de ne yazık ki şiddetin nedenleri arasında araştırmacılarca bize söyleniyor.

Peki, üniversitelerin rolü ne olmalıdır? Hemen çözüme geçmek istiyorum: Koruyucu önleyici çalışmalar bizim ülkemizde çok eksik olan çalışmalar ve pek çok sosyal sorunda yoksulluk, işsizlik, eşsizlik, sokakta yaşama, çalışma, madde kullanımı, aklımıza ne gelirse, biz hep sorun olduktan sonra sadece konuşuyoruz. Böyle konuşmayı da seven bir toplumuz ne yazık ki. Oysaki koruyucu ve önleyici çalışmalar olmadan biz bu sorunların kökenini kazıyamayız. Ne olacaktır, üniversitelerin rolü ne olabilir? Üniversitelerde araştırma ve uygulama merkezleri uygulamaya dönük bilimsel çalışmalar yapıp halka bire bir hizmet götürecek araştırma ve uygulama merkezleri, öğrenci kulüpleri ki öğrencilerdeki sosyal sorumluluğu, vatandaş olma bilincini, yani bir aydın olma kimliğini benimseyecek rol modellerini geliştirecek bu kulüplerde kamu kurum ve kuruluşlarla, ilgili STK'larla iş birliği yapılması lazım. Yani üniversitelerden daha çok yararlanmak lazım esasına bakarsanız, toplum ve halk eğitimlerini yapmak lazım. Şiddetle ilgili, şiddetin türleri, görünürlüğü, yaygınlığı yani duygusal şiddet görmeyen hiç kimse yoktur şu çatı altında, çok basit, diğer şiddet türlerini geçiyoruz. Bunlarla ilgili halka yönelik konferanslar verilmeli, paneller verilmeli, çalıştaylar yapılmalı, eğitici grup çalışmaları yapılmalı ve genç liderleri eğitmeliyiz üniversitelerde gençler arasında. Genç liderler akradaşlık eğitimiyle başka üniversitelere, başka toplumdaki gençlere, başka gruplara giderek şiddet ve şiddetle ilgili bütün bildiklerini aktarmalıdır. Bunlar son derece önemlidir çünkü kendi dilinizden bir insan, size benzeyen bir insandan bir akradaşlık aldığınız zaman ona inanırsınız. Bu anlamda genç potansiyeli kullanacak araştırma, uygulama merkezleri ve öğrenci kulüpleriyle etkili iş birliği yapılmalı, kamu da bize daha çok sahip çıkmalı açıkçası.

Yine, "Çocuklar şiddete maruz kalıyor ya da tanıklık ediyor, bu anlamda çocuklarımızı korumalıyız." dedim. Üniversitelerin özellikle "psikoloji, sosyal hizmet, çocuk gelişimi" gibi bölümleri ki bugün hemen her kentte bir üniversite var. Yanlış bilmiyorsam 174 tane üniversite var -bu bölümlerin çoğu da var sayın dinleyiciler- bütün bu bölümlerden, toplumda çocukların bulunduğu "kreş ve gündüz bakımevleri, etüt merkezleri, okul öncesi eğitim kurumları" gibi yaz okulları, yatılı kurumlarda, çocukların kaldığı kurum ve kuruluşlarda bu kurumlardan, bu bölümlerdeki hocalardan yararlanmamız lazım, hatta stajyerlerimizden yararlanmanızı istiyorum. Yani biliyoruz ki kamuda çalışan personel sayısında yetersizlik var ama bizim stajyerlerimiz var, bizden daha çok yararlanılabilir. Çocuğun gözüyle şiddet, kendini doğru şekilde ifade edebilmesi, çocuğun ben olarak, birey olarak kendi varlığını bilmesi, "hayır" diyebilmesine yönelik koruyucu ve önleyici çalışmaları da bu bölümlerdeki öğretim üyeleri danışmanlık vererek, stajyerlerini de kullanarak bu kurumlarda yapabilmelidir.

Erkeklerle iş birliği yapmadan şiddet önlenemiyor. Literatür bilgisi, dünyanın hangi bölgesine giderseniz gidin erkekleri işin içine katmadan yapamayız. Bu anlamda farkındalık sağlama ve buradan davranış geliştirmeye yönelik birtakım

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 12/2/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 4

uygulamaya yönelik çalışmalar olmalıdır. Ve bazı erkeklerde de şiddete yönelik meyilli davranışlar “öfke kontrolü, çatışma yönetimi ve çözme, stresle baş edebilme, etkili iletişim becerisi geliştirebilme” gibi konularda ciddi eksiklikler olduğunu görüyoruz çünkü bu bir kültürdenmedir. Ataerkil söylemlerde biz erkeklerle bu fırsatları maalesef tanıyamıyoruz. Bunlarla ilgili ciddi anlamda sosyal öğrenmede yanlış kalıplar söz konusu ve bizim özellikle erkeklerle yönelik psikiyatri hemen hemen her üniversitede tıp fakülteleri var, psikiyatri ana bilim dalları var. Yine, psikoloji bölümleri, sosyal hizmet bölümü öğretim üyeleri şiddet faili erkeklerle yönelik grup çalışmaları yaparak bilinç geliştirici davranışlar yapabilir. Çok basit gibi gelebilir ama yapılan tüm çalışmalar bize gösteriyor ki şiddete yönelik erkeklerle yönelik grup çalışması yapıldığı zaman, grup davranışı aslında erkeğin davranışına çekidüzen veriyor, bir sosyal baskı ve mekanizma oluşturuyor. Bu profesyonel gruplardan bahsediyorum. Yani sivil toplum örgütlerinin yapmış olduğu “hayır için yapmış olduğu” çalışmalar değil, bizim profesyonelce davranış sonuçlu, odaklı çalışmalar yapmamız lazım. Askerlere eğitim vermemiz lazım, erkeklerin yoğunlukla yaşadığı, çalışmış olduğu kurumlar, “Emniyet, Genelkurmay” gibi birimlerde -yapılan araştırmalar çok kısıtlı ama birkaç çalışma var- bu kurumlarda hiyerarşik yapı çok katı, emir-komuta zinciri çok katı ve bu insanların aile ilişkilerine bizim dokunmamız lazım ve askere gelen her erkek aslında bizim için potansiyeldir, burada eğitmemiz lazım. Hangi konularda? Toplumsal cinsiyet eşitliği, insan hakları, kadın insan hakları, çocuk hakları konusunda, engelli hakları, yaşlı hakları... Çünkü bir aile olduğu zaman, içinde yaşlısı da oluyor, yaşlısına nasıl davranacağını insanoğlu bilmiyor. Engelli olabilir, nasıl davranacağını bilemiyor. Çocukluktaki farklı dönemlerde erkek ya da kadın çocukla nasıl ilişki kuracağını bile bilemiyor. Hâlbuki, buraya gelen tüm erkeklerle, biz, “çatışma çözme, etkileşim becerileri geliştirme” gibi konularda zorunlu eğitimler vermeliyiz ve biraz önce saydığım kurumlardaki çalışanlara mutlaka ulaşmamız lazım.

Üniversitede öğrenim gören -benim böyle bir hayalim var- herkese, bu bir şanstır, müfredatlarına seçmeli dersler konulmalıdır, vatandaş olma adına seçmeli dersler konulmalı. İletişim becerisi, kendini ifade etme, çünkü gelen jenerasyon... On dokuz yıllık üniversite hocasıyım, inanın son yıllarda gelen jenerasyonla gençlerle çalışırken, iletişim kurarken -mesleğimi çok severek yapıyorum- çok zorlanıyorum çünkü gelen nesil teknoloji bağımlısı bir nesil, gelen nesildeki aile ilişkilerindeki yalnızlık tek çocuklu ailelerden gelme ya da sosyal destek mekanizmalarının azlığından çıkan ailelerden çocuklar geliyor. Bu çocukların nasıl iletişim kuracağını... Ben, inanın gönüllü eğitimlerde bunu yapıyorum. Nasıl kapı çalınır, nasıl iletişim kurulur, nasıl derdini doğru şekilde ifade edersin? Üniversiteye gelmiş öğrenciler, size çok garip gelebilir ama bunları anlatmadan meslek öğretemiyorsunuz. Bu anlamda toplumsal cinsiyet eşitliği, etkili kişiler arası iletişim becerileri, çatışma çözme ve stres yönetimi ki günümüz yaşamındaki kent yaşamında olmazsa olmaz hepimizin stres faktörleri çok fazla, aile içi şiddet, evlilik ve aile ilişkisi aile yaşam döngüsü, yani nişanlılıktan, flörtlükten başlamak üzere bir evlilikle beraber kurulan ailede beni bekleyen durumlar, süreçler, döngüler nelerdir? Bu konuda çalışan bir akademisyen olarak verdiğim eğitimlerde bir sonraki döngüyü bildiğiniz zaman çok daha tedbirli davranıyorsunuz.

15 yaşında bir kız çocuğu annesiyim, eşim profesör, ben doçentim, ama bizim ergenlik çağıımızdaki bir kızımızla yaşamamız bir önceki döneme göre çok daha zor. Bir sonraki dönem bende daha farklı etkenlerle zorluklar geliştirecek ama bildiğim zaman, eşim bildiği zaman ona göre önlemler alıyoruz, çünkü biz de insanız. Bu anlamda, bu tarzda eğitimleri müfredatlara koymamız -üniversitelerin hangi bölümleri olursa olsun, bunlar insan olma adına gerekli eğitimlerdir- ve bu eğitimleri seçmeli bir havuzda toplayıp vermemiz gerekiyor.

Şiddetle mücadele konusunda çalışan kamu kurum ve kuruluşlarına gerçek anlamda danışmanlık yapmak lazım. Ben de bir bakanlıkta danışmanım ama altı ayda bir işte laf gelirse... Bu değil, biz çalışmak istiyoruz, bu ülkede yetişmiş, bu ülkenin okullarında büyümüş, hele kendi adıma söyleyeyim, yani Doğu’da, Güneydoğu’da 17 il, ilçede okumuş bir devlet memurunun kızıyım. Çalışmak istiyorsunuz, yarım gün, bizi çağırın, şiddeti önleme ve izleme merkezlerine geçen yıl beni davet ettiklerinde buradaki öğretmen ve hemşire arkadaşlar nasıl grup çalışması yapacaklarını, nasıl bireysel danışmanlık vereceğini, nasıl şiddet mağduru kadınla ya da şiddet faili erkekle nasıl iletişim kuracağını bilemiyor, bilemez, bunların müfredatlarında, formasyonlarında bu yok sevgili arkadaşlar. Psikoloji, psikiyatri, sosyal psikiyatri, sosyal hizmet bölümü öğretim elemanları olarak biz bunları öğretiyoruz. Sayımız yetersiz, mezunlarımız, ama üniversite hocalarından günde üç saat, haftada yarım gün eğitimler veya danışmanlık alınabilir ve biz burada nasıl grup çalışması yapılır, nasıl travmatik öykülerle çalışılır, bunlarla ilgili danışmanlıkları gerçek anlamda verebiliriz. Bunları yapmaya hazırız.

Medyayla iş birliği olmadan olmaz. Çünkü bugün gerçekten işte elimizde cep telefonumuzda, artık her yerimizde İnternet, yazılı ve görsel medya, bizim bütün hayatımızı çok ciddi anlamda etkiliyor. Bunlara doğru mesajı vermek için üniversitelerin yine ilgili birimlerinden danışmanlık almakta fayda var. Kamu spotları, reklam filmlerine doğru mesaj, doğru içerikle gitmelidir. Yanlışlıklar var. Bir dizi furyası var hepimizin bildiği gibi, günde iki saat akşamları kapanıp izlediğinizde gerçekten ciddi bir zaman kaybı. Ama buralardaki bazı söylemlerin üniversitelerde araştırma yapmış, konusunda uzman bilim hocalarımızdan destek alınarak içeriklerinin yeniden formüle edilmesinde fayda var.

Ulusal bir veri tabanı yok. Ben bunu da gördüm. Yani araştırmalar yapılmış, herkes yapıyor, kamu kurumları, STK’lar, kendi çapında bilim insanları yapmışlar ama bunların tek elde toplandığı ki yeri bana sorarsanız Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığıdır, çünkü Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ve Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü bu

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 12/2/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 5

çalışmalarla yasada ve yönetmeliklerde kendini sorumlu kılmıştır, pek çok konuda çalışma yapılmış ama bunların bakanlık tarafından toplanıp bu çalışmalara yönelik uygulamaların yapılması bir ulusal eylem planında da bu çalışmaların kayıtlarının doğru bir şekilde geliştirilmiş olması gerekir diye düşünüyorum.

Ben, çok sabrınızı zorlamadan sorular ve katkılar varsa seve seve elimden geleni yapacağım.

Saygılar sunuyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum sunumunuz için.

Özellikle, aile toplum merkezlerinin kapanması ya da kapanma da demeyelim de belki de sosyal hizmet merkezlerine dönüşmesi süreciyle ilgili bilginiz var mı?

TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. GÜLSÜM ÇAMUR DUYAN – Evet var.

BAŞKAN – Ne işlemedi?

TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. GÜLSÜM ÇAMUR DUYAN – Cevap verebilirim galiba değil mi Sayın Başkanım?

BAŞKAN – Lütfen...

TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. GÜLSÜM ÇAMUR DUYAN – Şimdi, aslında, uzun yıllar 1990'lı yılların başından itibaren vakti zamanında Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğüne bağlı toplum merkezleri ve aile danışma merkezleri yaygınlaşmaya başlamıştı. Bu merkezlerde, özellikle toplum merkezleri genç kız ve kadınlara yönelik vatandaş olmaya, anne olmaya, eş olmaya yönelik birtakım bilinç geliştirici çalışma, aslında bildiğimiz halk eğitim merkezleriyle ortak çalışılan ama daha profesyonel meslek gruplarının, sosyal hizmet uzmanları, psikologlar, çocuk gelişim uzmanları gibi daha profesyonellerin insan olmaya yönelik bu insanları eğittikleri, hayata hazırladıkları kurum ve kuruluşlardı. Dünya tarihinde bunlar hâlâ devam ediyor ülke tarihlerine baktığımızda. Aile danışma merkezleri daha özellikli kurumlardı. Gerekli olduğu durumlarda eş danışmanlığı, evlilik danışmanlığı, çocuk-ebeveyn çatışmaları, ergen danışmanlığı ya da aile içinde herhangi bir -kendi annenizle, babanızla, engellinizle, herhangi-bireyle yaşadığımız çatışma için daha spesifik, psikososyal tedavi alabileceğimiz bu merkezler kurulmuştu. Gerekli olan durumlarda, patolojik bir durum varsa psikiyatlardan konsültasyon istenirdi ve grup çalışmalarıyla, bireysel danışmanlıkla ücretsiz olarak bu vakalar incelenirdi. Ankara Ayrancı'da -aslında hemen yanı başımızda- Meneviş'te çok iyi çalışan bir aile danışma merkezi vardı gerçekten. Örneğin buranın kapısına kilit vurulması ya da Ankara'nın dört bir tarafındaki toplum merkezlerinin sosyal hizmet merkezine dönüşmesi.

Bugün, Ankara'daki şiddeti önleme ve izleme merkezi Siteler'de Sayın Başkanım. Ben üniversite hocası olarak kendi arabamla gittiğimde bile gerçekten kendimi güvende hissetmedim. Şiddet mağduru, dayak yemiş, cinsel istismara maruz kalmış bir genç kızın, bir kadının Siteler'in içinden geçerek arka tarafa gidiyor olmasının bir gerçekliliği yoktur.

Bu toplum merkezleri ve danışma merkezleri toplumun hayatın içindeki yerlerdi. Şu an bu kurumlar kapatıldı, sosyal hizmet merkezlerine dönüştürüldü ama bu sosyal hizmet merkezleri toplumda bir risk analizi çıkarıyorlar. Şu an onların da ne işlev yapacağını sonuçlarını tam olarak görmedik. Ama sosyal yardımları tanzim etme ve bunlarla ilgili gerekli raporları düzenleme dışında bir işlev göremiyorlar çünkü buralara biz öğrenci stajyerleri gönderiyoruz. Çalışan meslektaşlarımız var, meslek örgütlerimizle görüşüyoruz. Yani aslında kadınlar, genç kızlar bir sorun yaşadığında nereye başvuracağını bilemiyor. Bir konferansa gidin, bir eğitime gidin, bir STK'ya gidin konuşma yapın, dışarı çıktığımızda genç kız ve kadınlar "Biz bireysel danışmanlık almak istiyoruz, nereden alacağız?" diyorlar. Bunların ücretsiz olacağı bu kurumların kapatılmış olması ciddi bir eksiklik. Özel aile danışma merkezlerinde seansı 150-250 TL'den başlayan ücretler söz konusu ki Ankara'da 6 tane var. Ankara'da böyleyse Malatya'yı, Urfa'yı, Artvin'i, ben buraları düşünemiyorum. Bu anlamda ciddi bir eksiklik söz konusu. Kadınların ulaşabileceği ilk istasyonlar, merkezler olmalı ve gerçek meslek sahipleriyle psikologlar, sosyal hizmet uzmanları temas etmeli. Bu merkezlerde şu an öğretmenler ağırlıkta ve hemşireler görevlendirmeye çalışıyorlar. Biz bunlara emanet edemeyiz, bunları formasyonları çok farklı. Çünkü bu insanlarla temas kurmak iyi bir sosyal hizmet incelemesi yapıp doğru şekilde hizmet üretmek için en başıdır aslında, hani bismillah, iyi anlamak lazım. Bunun için de soru sorma teknikleriniz bile çok özellikli olmalıdır. Travma geçirmiş, dayak, şiddete maruz kalmış bir genç kıza yapacağınız görüşme onun hayatının çok daha başka noktalara gidebilmesini sağlar, o kuruma bir daha gelmemesini de sağlar. Gittim ama bana bir tuhaf davrandılar, bitti. Müracaatçı benim potama düştüğü zaman, ben, "sosyal devlet olma" adına bu kurumlarda bunu yakalayıp aileyi, kadını, toplumu, çocuğu korumaya yönelik pek çok çalışma yapabilmeliyiz. Ama bunun gerçek sahipleri sosyal hizmetler, psikoloji, gerekli olduğu durumlarda da psikiyatristlerdir Sayın Başkanım.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN - Ben teşekkür ediyorum.

Stajyerlerden yeterince yararlanabiliyor muyuz?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 12/2/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 6

TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. GÜLSÜM ÇAMUR DUYAN – Yani, bizler, Ankara için söyleyeyim, ama her yerde hemen hemen sosyal hizmet bölümleri açıldı, olabildiğince insan gücü anlamında, potansiyel anlamda destek veriyoruz. Bize düşen boyutuyla veriyoruz.

BAŞKAN – Bir Almanya modelinden bahsettiniz bu sosyal hizmet, aile danışma merkezleri nasıl bir model, bununla ilgili bir çalışma oldu mu?

TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. GÜLSÜM ÇAMUR DUYAN – Tabii ki.

Avrupa ülkeleri daha ziyade Hocam, Avrupa Birliği ülkelerinde yerel yönetimlerin çok etkililiği vardır sosyal hizmetlerin örgütlenmesinde ve kadına yönelik şiddetle, yoksulla, engelliyle çalışmada, ama buralarda da profesyonel nitelikte sivil toplum örgütleri vardır. Bizde bu eksik. Evet, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı pek çok STK'yla çalışıyor, haklarını yemeyeyim ama bu STK'lardaki insanlar benim evimdeki annem gibi, ablalarımız gibi, teyzelerimiz gibi “non profesyonel” dediğimiz...

BAŞKAN – Hayır kurumu...

TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. GÜLSÜM ÇAMUR DUYAN – Evet, hayır kurumları. Ama bu işler, hele şiddet gibi travmatik ve köklü nedenleri olan bir sosyal sorunla baş edebilmek için, bizim, bu STK'lara daha profesyonelce danışmanlık vermemiz lazım. Bu insanlardan yararlanalım, reddetmiyorum, o insanları da kullanalım. Ama bu insanlarla sadece grup çalışması yapmak ya da “Geçer.” demek, elini okşamak, sırtını sıvazlamak değil. Avrupa modellerinde yerel yönetimler fonlarla STK'ları destekler, buralarda profesyonel meslek elemanları çalışır Sayın Başkanım; sosyal hizmet uzmanları, psikologlar, sosyal pedagoglar. Yine bu insanlar alır gönüllüleri eğitir ve onlarla beraber topluma giderler, halkın içine giderler çünkü bazı insanların da bu insanlara ihtiyacı vardır. Ama bazı sorun yaşayan mağdurların da gerçek profesyonellere ücretsiz ihtiyaçları vardır. Bizim ülkemizde bunlarda ciddi eksiklikler söz konusu. Örneğin, evlilik öncesi eğitimler yapılıyor. Ben bir doçent olarak çok merak ediyorum, materyallerine baktım, çok ciddi eksiklikler var. Yani benim annem evet çok başarılı bir evlilikten geçti, çok eğitilmiş bir kadın ama benim anneme bırakılmayacak kadar çok hassas bir konudur, aile danışmanlığı. Aile yaşam döngüsü bir modeldir, bir kuramdır. Ben bu konuda yıllarca çalışan bir akademisyenim. Bunu anlatırken sadece kadını anlatmıyoruz, erkeği anlatıyoruz, büyük ve kök ailelerin beklentilerini anlatıyoruz, toplumu anlatıyoruz ama siz gönüllülerle bu işi yaptığımız zaman çok farklı nosyonlara, farklı tabanlara gidiyor. Buradan da kaçan vakalarımız oluyor zaten ve yanlış mesaj gidiyor diye düşünüyorum. Bunların da eğitilmesi lazım.

BAŞKAN – Bu vatandaşlık bilgisi beni çocukluğuma götürdü. Bizim çocukluğumuzda bir yurttaşlık bilgisi dersi vardı...

TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. GÜLSÜM ÇAMUR DUYAN – Orta 3'te olurdu.

BAŞKAN – Biz öyle bir derse girerdik, benim akranlarım, muhtemelen herkes aynı müfredattan geçmiştir. Nasıl bir model önerilebilir mesela, ne gibi?

TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. GÜLSÜM ÇAMUR DUYAN – Hemen arz edeyim.

Biz, bunu, aslında, Kırıkkale Üniversitesindeyken yapmıştık. Çünkü üniversitelerin Avrupa Birliğine uyumlu ilgili müfredatlarında zorunlu tabii tutuldukları Bolonya süreci var, orada alınmış bir eğitim modeli vardır ve bize derki Bolonya, Sayın Başkanım: “Hangi meslek ya da disiplin olursanız olun zorunlu dersleriniz vardır okutmanız gereken.” Atıyorum 180 krediyle mezun ediyorum ben öğrencimi, bunun 100 kredisi mesleki bilgidir, bir sosyal hizmet uzmanının nasıl yetiştirim bilgisidir, ama 80'i de insan olmaya dair seçmeli dersler olmalıdır. Aslında Bolonya süreci buna bizi söylüyor. Yani “iletişim kurma, rapor yazma, sunum becerileri geliştirme, araştırma teknikleri” gibi pek çok seçmeli dersimiz, üniversite yaşam kültürü gibi pek çok seçmeli derslerimiz Marmara Üniversitesinde, Sakarya Üniversitesinde, Kırıkkale Üniversitesinde, Hacettepe'nin kısmen bazı bölümlerinde okutuluyor. Bu seçmeli dersler potansiyeline, havuzuna biz vatandaşlık bilgisi derslerini daha çok koymalıyız -yani insan hakları, kadın hakları, engelli hakları, yaşlı hakları- çünkü “aile” dediğimiz dinamik bir olgudur. Bir aile yaşam döngüsü devam ettikçe bugün üniversitede okuyan gencin yarın bir gün kendi anne babası yaşlanacak, kendisi yaşlanacak. Hepimiz engelli insanlarla nasıl yaşayacağımızı, çalışacağımızı bilemiyoruz. Bunlarla ilgili “iletişim kurma, sorun çözme, stres yönetimi, zaman yönetimi” gibi temel seçmeli dersler aslında insan olmak için geçerli. Avrupa'daki pek çok eğitim kurumunda bunlar yapılmaktadır. Bunlar bizim üniversitemizde “YÖK denetlemeler yapıyor” ama bir zamanı var, 2016'ydı, ama bununla ilgili bir askıya alınma süreci söz konusu. Biraz keyfiyete bağlandı. Ama biz elimize gelen her öğrenciyi vatandaş olma “insan olabilme” yönünde değerler eğitimi de verebiliriz, bunlar da son derece önemli. Bunlarla ilgili bilimsel odaklı dersler yapmak zorundayız diye düşünüyoruz. Yapıldığı zaman çok ciddi etkiler ve sonuçlar aldık esasına bakarsanız.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. GÜLSÜM ÇAMUR DUYAN – Rica ederim.

BAŞKAN – Sayın İsmet Uçma, buyurunuz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 12/2/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 7

İSMET UÇMA (İstanbul) – Çok teşekkür ediyorum Başkanım.

Arkadaşlar, hoş geldiniz.

Sevgili Hocama sempatik sunumundan ve bilgilerinden dolayı teşekkür ediyorum.

TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. GÜLSÜM ÇAMUR DUYAN – Rica ederim, çok sağ olun.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Ve lakin, genelde bu edininlerimiz Avrupa merkezli edininler. Aile danışmanlığının ayağa götürülmesi konusu, zaten tarafımızdan da, arkadaşlar tarafından da önerilmişti, bunu çok önemsiyoruz. Bu, özellikle tekliflerimiz arasında da mutlaka olacak.

Ama sevgili arkadaşlar, iklimi farklı, yemek kültürü farklı, komşuluk ilişkileri farklı, müzik zevki farklı, damak zevki farklı toplumlara uygulanan psikoloji ya da pedagojiyi kendi toplumumuza alıp giydirdiğimizde, kendi değer kodlarımızı ona katmadığımızda fevkalade yanlış sonuçlar alıyoruz. Hep örneklerim, biz belediyeler marifetiyle gelişim dersleri verdik ve hanımefendilere ve beyefendilere ders veren arkadaşlarımız büyük artistik patinajlarla “Kırın zincirlerinizi.” diye başladılar. Evet, çok zincir kırıldı Hocam hakikaten, ummadığınız kadar zincir kırıldı. Şimdi, bunun için bizde psikoloji ilmihâldir Hocam, hâlin ilmini öğreteceksiniz. Buna kendi medeniyet kodlarımızdaki birikimi katacağız ama buralarda görmediğim için, onun için söylüyorum yani zatialinizi kastederek ifade etmiyorum. Ne kadar sunum almışsam, bu medeniyet... Tabii, insan her yerde insandır yani Afrika’da da insan, Asya’da da insan, ortak etkilendiği ve ilgi alanları kuşkusuz var ama doğaya konan yasalar insanın yaşadığı bölge, kültür, gelenekleri, görenekleri -doğruluğunu, yanlışlığını tartışmaksızın söylüyorum- çok etkiliyor. Bunların da olmadığını görüyorum, dolayısıyla bizim önerilerimizden biri de pedagojik psikolojik aile danışmanlıklarına kendi kültür kodlarımızın psikolojiye, pedagojiye kattığı unsurları da içerecek şekilde sokulması lazım.

Sevgili Başkanım, bir başka büyük eksik gördüğüm şey; -sunumlarımızda belki vakti gelince dinleriz- bu danışma merkezlerimizde ve fakültelerimizde mutlaka din psikoloğu olması gerekiyor, bu bizim çok büyük bir eksikliğimiz. Mesela Sevgili Hocam şimdi bir de dinler tarihi alanında müktesebatı olmuş olsaydı -vardır kuşkusuz da- bunu meczettiği zaman hakikaten toplumların bu tür sorunlarına deva bir durum ortaya çıkardı. Ben Hocamın bunu da başaracağına inanıyorum, tabii, onda hiç kuşku yok.

Şimdi, sevgili arkadaşlar, Hocam çağın trendlerine vurgu yaptı esasen. Özellikle iletişime, teknolojiye vurgu yaptı. Şu hâlde, bizim iletişim, bilişim, teknoloji buna bir de özgürlükleri ilave etmemiz gerekiyor, bunları hem evrensel değerlerle hem kendi kültür kodlarımızla yönetmenin yöntemlerini bulmamız lazım. Biz buna “kültür yönetimi” diyoruz ayrıca Sevgili Hocam.

Şimdi, toplumsal grup çalışmalarını Hocam biraz örseledi tabii haklı olarak ama ben onların bizim danışma merkezlerimiz kadar iyi organize edilebilirse işlevli olabileceğini düşünüyorum. Yani onun da ağırlıkla devreye sokulması gerekiyor. Toplumsal grup çalışmalarını örgütlemek yani STK’larla filan, bunu fevkalade önemsiyorum. Çünkü bizde biten, kendi kültür kodlarımıza uygun komşuluk ilişkilerimiz ve sosyal tekaful ve dayanışma anlayışlarımız bitti. Bunları yeniden çağa adapte ederek kazanmamız gerekiyor.

Şimdi, modern insanın... Çok haklı bir tespitiniz Hocam, hep söyledim başından beri, bir kere daha söyleyeyim, bir kere daha girsin kayıtlara, salt işi ile evi arasındaki baba hastadır, okulu ile evi arasındaki çocuk hastadır, evi ile işi arasındaki hanımefendi hastadır. Bizim üçüncü mekânlara ihtiyacımız var. Bu üçüncü mekânlar için toplumda mevcut verili ne varsa onları devreye sokmak, buna çevremizdeki okullarımız dâhil, fakültelerimiz dâhil, sosyal tesisler dâhil, mescitler dâhil. Mescitleri özellikle asrısadedteki işlevine kavuşturmamız lazım. Mescitlerimiz çok resmî bir konum arz ediyor, bunu kabul etmek mümkün değil. Bunlar, “n” tane bileşen içerisine bu da katıldığında fonksiyonel olacağını düşünüyorum. Dolayısıyla bizim üçüncü mekânlara şiddetle ihtiyacımız var. Üçüncü mekânlar mutlaka oluşturulabilmeli. Aksi takdirde başka üçüncü mekânlar -bu ihtiyacı insanın mutlaka karşılaması gerekiyor- toplumları yozlaştırıyor, bozuyor ve beyefendi o üçüncü mekânda bu ihtiyacı giderip eve döndüğünde farklı bir durum, hanımefendi farklı bir durum, çocuk farklı bir durum ve davranış ortaya koyuyor, bu da farklı sonuçlar doğuruyor.

Şimdi, bu kadının erkekten güçlü olması konusu bizde hep övgüye mazhar olmuştur bilakis, biz bunu geliştirebiliriz. Mesela henüz peygamber olmadan önce, Hazreti Hatice Peygamberimiz’den çok güçlüydü. Öyle değil mi Hocam? Ama çok övgüye mazhurdur. Yani bu tekasür hastalığına düşmüş, yarışmacı, çoğaltmacı, rekabetçi anlayıştan bunu, bu insanı, bu değer dizgelerine bağlı boyuta çekebiliriz. Bu konuda sizden ciddi çalışmalar çıkabileceğini düşünüyorum doğrusu.

Aile içi üslup dersleri de konmalı. İletişim, aile içi iletişim, sadece buna özgü olmak üzere Başkanım, biz bu dersleri de koymalıyız çünkü “Ağaç yaş iken eğilir.” atasözünü hiç unutmamamız gerekiyor. Yani bütün derdimiz şu ya: “Merkezde şiddet” denilen lanetli bir durum var, bütün kutsalların ve hepimizin lanetlediği, buna giden yolları kapatmak. Çok tekrar ediyorum, araba devrilmeden çözülmemeli, devrildikten sonra yol gösteren de olur ama zayıf başlamış demektir. Onun için ben bunların okullara ders olarak konmasını istiyorum.

Bir de siz “seçmeli ders” diyorsunuz. Mesela bizde en çok örselenen geçmiş yıllarda, şimdi kıymeti anlaşıldı... Tabii, bu işleri siyaset üstü gördüğümüz için AK PARTİ iktidarlarında anlaşıldı demeyeceğim. Bu konuyu siyaset üstü görüyoruz

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 12/2/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 8

çünkü oysa her yaptığımız siyaset ama bu da bir siyaset üstü konu olsun. Bizde spor yani beden eğitimi, müzik, resim insanı rehabilite eden, insan hayatında olması durumunda o insanı çok leyyin, naif, zarif, seçkin, kibar -kelimenin yüklediğim anlamıyla söylüyorum- aristokrat bir konuma yükseltecek olan unsurlar, bizde derslerde bile yani çocuk o dersleri yapmazdı, girmezdi, o derslere 10 verilir geçilirdi. Şimdi, bakın, bunları merkeze almamız gerekiyor. Enstrüman çalan bir hanımefendi dünyanın en vahşi erkeğini yönetir, eğitemiyorsa gereğini yapar. Çok açık söylüyorum; yani bir keman çalan, kanun çalan bir çocuk, flüt çalan bir çocuk, bateri çalan bir çocuk... Baterist bir oğlum var benim, Taksim’de kuruyor, çalıyor ve diyor ki: “Aynı anda birçok enstrümandan ses alabilmek insanı dünyanın en mutlu insanı kılıyor, inanılmaz mutlu.” Şimdi, demek ki bizim çocuklarımıza yeteneklerine göre, bu işleri başta önleyebilmemiz için -bunların hepsi ayrıca birer öneri Sevgili Başkanım- mutlaka bir sanat alanında kabiliyetine göre beceri kazandırmamız lazım, bunları örselemememiz lazım.

Dolayısıyla hakikaten, resim yapan insanlara bakın, musiki yapan insanlara bakın, ince, zarif sanatlarla uğraşan insanlara bakın, bunlar arasında şiddet fazla yoktur. Orantılayalım bunları, mesela elimizde veri olsun, “sanatçılar arasında” diyelim. Ama bu malum yani estetikten, zarafetten yoksun alanları kastetmiyorum. Hat yazan bir insan, ebru yapan bir insan, yok, hayır, ya bu insan şey yapamaz yani şiddet denilen olguya yaklaşamaz. O hâlde biz toplumumuzu, bir seferberlikle çocuklarımızdan başlamak kaydıyla, yetişkinlerimize de kurslar düzenleyerek -ki İSMEK’ler bunu yapmaya çalışıyor- olasıya sanatlı bir toplum... Ya, şiir okuyan bir insan, şiir yazan bir insan ya çok duygusaldır ama şiddet kullanamaz, en fazla der ki: “Beni bırak gideyim.” Ama bu lanetli şeye müracaat etmez. Bu daha çok nereden kaynaklanıyor? Eğitimi ne olursa olsun ruhu inceltilememiş insanlar arasında hem hanımefendilerde hem beyefendilerde. Mahallede oynayan çocuklara bakın. Ruhunu inceltmiş, estetik boyutu olan ailelerden gelen çocuklar bütün birikimlerini paylaşır sokaktaki çocuklarla, ruhu inceltilememiş çocuk güç yetirebiliyorsa topunu vermez, oynatmaz. O hâlde sanat ve sanata dair -ki sanatın en üst türü edebiyattır- bütün olguları toplumun her kademesine yaymak ama öncelikle ve özellikle gelecek teminatımız olan kuşaklarımız için bunları okullarda bir biçimde yeteneklere göre -ki şimdi hocalarımız onları yapıyorlar- ağırlık vermek, nazik, medeni... Bu işler zaten şehirleşmeyle alakalı. Yani 14 milyonluk İstanbul’da hâlâ 10 milyonu şehirli değildir, bu biraz da kuşak sorunu kuşkusuz ki.

Bir başka şey söyledi Hocam, o çağrışım yaptım, bunun da incelenmesini arzu ederim şahsen: Hocam şiddet nedenlerini sayarken çeşitli kategorileri ifade etti, doğru, yani çevre şartlarından tutun, ekonomik durumdan tutun, kültür ve eğitime kadar. Ben bunların yani hangi gruplarda neyin daha çok etkili olduğu konusunda bir istatistiki bilgi şu ana kadar bulamadım. Siz de var mı Hocam?

TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. GÜLSÜM ÇAMUR DUYAN – Bende olacak, raporumda daha detaylı göndereceğim. Yani kır-kent farklılığını soruyorsunuz anladığım kadarıyla değil mi? Var, Sayın Vekilim.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Bunlar önemli ama bu verilerden hareketle mesela biz bu sefer alışılmış, öğretilmiş, tekdüze çalışmalar yerine düzeye göre, duruma göre bölgesel çalışmalara ağırlık verir, hangi bölgenin hangi yaklaşımla sorunlarını çözeceğimize karar vermiş oluruz. Dolayısıyla şiddet nedeni demek ki her birey için her bölge için farklılıklar arz ediyor. O zaman bunlar üzerinde de ciddiye çalışmamız gerekiyor.

Şimdi, kadınlarımızın kendilerini karşılaştıkları hususlarda yalnız hissetmemeleri için bir mahallelilik kültürü dedik, kıyamet koptu biliyorsunuz. Yani bir tas çorbayla size gelebilirdim ve “Evladım, yavrum, işte, bu işler böyle...” Bu sosyaliteleri geliştirmemiz gerekiyor.

Evet, şiddet öğrenilebilen bir şey, doğru söylüyorsunuz Hocam. Çocuklarımızı kurtarmalıyız, şiddet öğrenilen bir şey. İyi de, çok önemli bir ayağı olan, hakikaten de iyiliğinden ve kötülüğünden dipten doruğa, hücrelerine kadar sorumlu olan medya bu konuda hem üslup kirliliğinde hem görsel kirlilikte. Medyaya çok ağırlık vermemiz gerekiyor Başkanım yani medya konusunu çözemediğimiz sürece, o reyting kaygısıyla falan hareket edilirse hiç de hoş olmayacak.

Dolayısıyla ben, tabii, size güya hem soru sormuş oldum hem değerlendirme yapmış oldum. Müşterek örtüştüğümüz hususlar bunlar.

Son teklifimi yapmak istiyorum. Modern, sekter seküler hayatın kadın tanımını, bir kadını ihya, inşa etme yöntemiyle sahici vahiylerin, kalıp yargılardan arındırılmış vahiylerin inşa etmek istediği kadın mukayeseli incelenmeli ve buradan çıkan sonuç hem derslerimize alınmalı hem raporlarımıza alınmalı hem de ciddiye takibi yapılmalı. Bir kere daha söylemek gerekirse ne sonradan ilave edilen İsrailiyyat kalıp yargılarıyla, fanatik anlayışlarla bunu çözebiliriz ne de lakaydi liberal anlayışlarla bunu çözebiliriz, üçüncü bir yönteme ihtiyacımızın olduğu çok açık.

Hepinize saygılar sunuyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Buyurunuz Hocam.

TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. GÜLSÜM ÇAMUR DUYAN – Vekilimin birkaç konusuna açıklık getirmek isterim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 12/2/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 9

Kültürel farklılıklar sosyal hizmet mesleği ya da profesyonel bütün meslekler için, en azından kendi mesleğim için uygulamalarda dikkate aldığımız ve bunu da öğrettiğimiz çok temel bir parametredir, bu olmadan olmaz. “Farklılıklar” deriz, “diversity” yani medeni durum, cinsiyet, engel taşıyıp taşımamak, farklı ailelerden gelmek, algılarımız, zekâ her şey bir farklılıktır. Avrupa odaklı diye düşünülür ama dünya tarihindeki pek çok ülkede vardır aile danışma ve toplum merkezleri. Bunlarla ilgili ben uzun dönem Hacettepe Üniversitesinde çalıştım, son üç yıldır Turgut Özal Üniversitesindeyim. Daha köklü bir üniversitedeyken yapmış olduğumuz çalışmalar gösteriyor ki -o dönemlere ait olanları söylüyorum- örneğin Adıyaman’da çalışan aile danışma merkezi o kültürel farklılıkları çok dikkate alırdı Sayın Vekilim. Benim sınıf arkadaşım oranın müdürlüğünü yaptı. Özellikle de incelemeye gittiğimde, yani bir kadın kayınvalidesi ve görüncesi olmadan o kuruma gelemiyor, buna saygı duyarız ya da kocası bırakıyor, bekliyor çarşafı bir kadını. Evet, yani o kadına, kocasına “git” diyemezsiniz. oranın kültürü ve dokusu budur. Yani toplum merkezleri ve aile danışma merkezleri, aklın yolu birdir, bunlar dünya tarihinde var olan profesyonel kurumlardır ama bizim ülkemizde aslında sosyal hizmetler çok iyi bir noktaya tam geliyordu, meyvelerini aslında alacağımızı düşünüyorduk bunlarla ilgili. Bir sosyal hizmet uzmanı olarak içim çok kan ağlıyor. Keşke biraz daha sabretseydik. Bu farklılıkları dikkate alarak -kır-kent farklılığını- buna göre çalışmalarını organize ediyorlardı, uygulamaları buna göre şekillendiriyorlardı. Örneğin GAP bölgesindeki toplum merkezlerinde kalkınma odaklı hizmetler veriyorlardı, çok güzeldi. Bir Şanlıurfa aşiret sistemini, bir Mardin’i, Diyarbakır’ın taşrasını, Bismil’i filan düşünün, bu merkezlerde çalışan uzmanlar ve profesyoneller bu farklılığı dikkate alıyordu. Belki ben eksik bilgi vermiş oldum, çok özür dilerim ama bilebildiğim kadarıyla bu farklılıklar vardı ki bir sosyal hizmet hocası olarak farklılıkla işe başlarız, bu çok önemli, bu temel bir mesleki etik ilkemizdir çünkü Sayın Vekilim.

Değerler ve kültürümüz olmadan hiçbir uygulamanın olmayacağına inananlardan biriyim. Yani “Otu çek, köküne bak.” demişler. Çok sevdiğim, rahmetli babamdan bir atasözüdür. Bu anlamda yani bizi biz yapan, iyi bütün unsurları, Türk kültüründe, dinsel yaşantımızda ve geçmişimizde ne varsa alıp bunları bilimle doğru şekilde inşa eden bir insan, bir akademisyen olarak da bu dediğimize çok katılıyorum. Bunları doğru şekilde ifade etmek lazım.

Ekip çalışmasına çok önem veriyoruz sosyal hizmet uzmanları olarak. Din psikologlarından bahsettiniz. Bunların sayısı çok yetersiz ama ilahiyattaki hocalarımızın, din psikolojisi ana bilim dalları açtıklarını biliyoruz. Biz eğer müracaatçımız isterse dinî anlamda bir danışmanlık, öğrencilerimize öğretiyoruz, yaptırıyoruz, onun hakkıdır, çünkü herkesin bir dinî ihtiyacı ya da bir inanç ihtiyacı olabilir. Bir ateistin bile olabilir aslına bakarsanız. Ben uzun dönem kanserli hastalarla gönüllü çalıştım bir kanserli anneye sahip olduğum için. Biliriz ki en terminal dönemde -HIV, AIDS’li hastalarla çalıştım- ölümü bekleyen hastaların bile bir şeye inanma ihtiyacı vardır kim olursa olsun. Bu durumda onlara bu hizmetleri “Dinî danışmanlık almak ister misiniz?” ya da “Bizden bu anlamda alabileceğiniz bir hizmeti getirmemizi ister misiniz?” Müracaatçının kendi kaderini tayin hakkı vardır, bunu öğrencilerimize öğretiyoruz, bunu uygulamalarımızda da yapıyoruz. Yani sayıları çok yetersiz ama umarım genişleyecek. Ben bölümümde din psikolojisi alanında doktora yapan bir öğretim görevlisi arkadaşımı sırf bu nedenle istihdam ettim. Ben profesyonelce bilimsel yardım öğretirken dinî yardım ya da din psikolojisindeki destekleri doğru şekilde, bilimin vermesi gereken şekilde nasıl verebiliriz? Çok da şanslıyım, Ankara Üniversitesinden çok değerli bir arkadaşımızla çalışıyoruz. Bu anlamda da çalışmalarımız devam ediyor.

Dediğiniz diğer şeylere katılıyorum.

Çok teşekkür ederim.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Çok teşekkür ediyorum Hocam.

Yani bununla şunu da süreçlerimize katmamız lazım: İnsanı çevreleyen zindanların üzerine gitmemiz gerekiyor ve önce insan tanımını yapmadan, çok biyopsişik bir, çift kutuplu bir varlıktan bahsediyoruz. Bu fakültelerimizin görevi ve işi, önce insan tanımını olması gerektiği şekilde yapmadan ve insanın zindanlarını iyi anlamadan üreteceğimiz çözümlerin biraz nakısalı olabileceğini düşünüyorum. Bu itibarla Doktor Ali Şeriatî’nin “İnsanın Dört Zindanı” adlı eserini size tavsiye ediyorum. Bizim yayınımsızdır o, eğer yoksa ben size inşallah gönderirim. Çok sarsılacağınızı düşünüyorum, seksen sayfadır, üç ayda 1 okunması gerekir. O sadece dört zindandan bahsediyor; tarih zindanından, çevre zindanından, insanın kendi zindanına geldiğinde çok zorlanıyor ama başka yığınlarca zindan var, siz oradan birçok şeyi üretmiş olacaksınız. Bunu kaydetmek istedim ama önce “İnsan nedir?”i bu çocuklarımızdan başlayarak... Ama bizim bir merkez olarak, bilim merkezleri olarak önce “İnsan nedir?” üzerine çok yoğun çalışmamız gerekiyor, sonra zindanlarını çözdüğümüzde zaten işlerimiz yüzde 80 kolaylaşacaktır.

Ben Sevgili Başkanım, Harvard Üniversitesinde ve Yale’de 2010’da, 2011’de çıkarılan yasalardan bahsetmeyeceğim. Orada öğretim üyeleri ve öğrencilerimiz arasındaki durumlardan dolayı alınan tedbirleri siz zaten biliyorsunuz, bunların da hangi şiddetlere sebebiyet verdiğini siz zaten biliyorsunuz. Dolayısıyla ilamımalum etmek sadedinden oldu.

Peki, çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Söz almak isteyen var mı? Yok.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 12/2/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 10

Hocam, çok teşekkür ediyoruz size. Turgut Özal Üniversitesi Öğretim Üyesi Doçent Doktor Sayın Gülsüm Çamur Duyan, inşallah sizin o geniş raporunuzu da alırız.

TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. GÜLSÜM ÇAMUR DUYAN – Göndereceğim en kısa zamanda.

BAŞKAN – Üzerinde bir çalışma yapıлып belki de yazacağımız rapora, ekler bölümüne, oraya bir referans veririz.

TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. GÜLSÜM ÇAMUR DUYAN – Memnuniyetle Hocam, ben çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Şimdi, ikinci maddede, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un uygulanması, uygulamada karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri üzerine Adalet Bakanlığı Aile İçi Şiddetle Mücadele Bürosu Savcısı Sayın Özlem Şimşek...

Buyurunuz, söz sizin.

ADALET BAKANLIĞI AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE BÜROSU SAVCISI ÖZLEM ŞİMŞEK – Sayın Başkanım, değerli katılımcılar; üç buçuk yıldır Ankara Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi Bürosunda görevli cumhuriyet savcısıyım. Hocamın değerli sunumunun üzerine benim açıkçası bu kadar derli toplu bir sunumum yok çünkü dün itibarıyla haberim oldu. Ben size daha ziyade uygulamayla ilgili somut örneklerle birtakım anlatımlarda bulunmak istiyorum.

4320 sayılı Yasa'nın kabulünden itibaren adliyelerde açıkçası pek çok hâkim, savcı bu yasanın varlığından dahi habersizdik. Adliyedeki, özellikle de büyükşehir adliyelerindeki yüz binlerce dosyanın arasında bu tip dosyalar sıradan bir evrak olarak kabul edilir ve koruma tedbiri, kadının durumunun aciliyeti dikkate alınmazdı. Biz Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı olarak 2011 yılında, henüz 6284 sayılı Yasa kabul edilmemişken kadına yönelik şiddetteki artış ya da -ben belki de farkındalıktaki artış diyorum buna çünkü gerçek anlamda artıp artmadığını çok net olarak bizim tespit edebildiğimizi düşünmüyorum- farkındalıktaki artışla birlikte biz savcılık olarak ne yapabiliriz, ne yapmıyoruz, eksiklerimiz ne, bunları daha iyi takip edebilmek açısından, henüz HSYK böyle bir düzenleme yapmamışken bir pilot uygulama başlattık. İlk defa Türkiye'de bu büro Ankara'da kuruldu. 2 kadın, 2 erkek savcıyla göreve başladığımızda hepimiz inanın çok bilinçsizdik; sadece işte, on dokuz, yirmi yıllık cumhuriyet savcılarıydık ama bu konuyla ilgili hiçbir eğitime tabi tutulmamıştık. Acemi bir şekilde göreve başlandı. İşte, kendi hayat tecrübelerimiz, mesleki tecrübelerimizle birtakım çalışmalar içerisine girdik ve konunun içine dâhil oldukça ne kadar zor bir alan olduğunu da tabii fark ettik.

Bizim bu büronun kuruluşundaki amacımız gecikmeleri engellemektir. O yüzden değişik de bir sistem uyguladık. Adliyelerde görev yapan ya da adliyeyi kısmen bilen arkadaşlar belki bilebilirler. Normalde şikâyetler suçüstü savcılarınca alınır, işte, bu evraklar bir yerde toplanır, tevziye tabi tutulur. Tevzi için bir hafta, on günlük süre geçer. Sonra savcısının önüne gelir. O savcı işte, o dosyaya vâkıf oluncaya kadar gene bir hafta, on gün geçer, derken büyük bir gecikme oluyor dosyanızı görene kadar, sizin önünüze gelene kadar. Biz bunu çözebilmek için dedik ki suçüstünü yani müracaat işini biz yapalım. Savcılar nöbet tatalım. Bugün ben mi nöbetçiyim, bugün gelen 40-50-60-80'e kadar günlük dosyamızın geldiği olabiliyor -sayılar bu kadar vahim, bunu da bu arada iletmek isterim- bu 80 müracaatın hepsini ben alıyorum. Ben aldığım için mağduru, şiddet mağdurunu bire bir görüyorum; kimdir, nedir, nasıl bir şiddete maruz kalmış, gerçekten mağdur mu, kötüye kullanan birisi midir? Bu tespiti bire bir savcı olarak kendim yapabiliyorum ve ilk anda nasıl bir tedbir uygulanabilir? Şimdi kanunumuz şöyle -parantez içinde- aslında kötü de bir kanun değil, var eksiklikleri, yanlışlıkları, hataları filan ama görebildiğim kadarıyla -tabii, bu işin uzmanı değilim ama- pek çok Avrupa ülkesinden daha geri bir kanuna sahip değiliz. Biz şunu fark ettik: Kanun değil sıkıntı, uygulama. Şimdi, önünüze gelen kadın, az önce sayın vekilimin de söylediği gibi çok değişik sosyal çevrelerden gelen kadınlar var, mağdurlar var. Şimdi örnekleyerek anlatmak istiyorum. Mesela gencecik bir kız geliyor, altı aylık evli. "Ben kocamdan tehdit gördüm." Nasıl gördün? Nedir olay? "Seni öldürürüm." dedi. Nasıl oldu? "Ben işte, altı aylık evliyim. Eşim akşam vardiyalı çalışan bir işçi. Akşam vardiyadaydı. Eski erkek arkadaşım bana bir mesaj gönderdi, dedi ki: 'Çamaşırımı yıkayanım dahi yok.' Ben de getir, yıkayayım dedim. Getirdi, yıkadım, sabah altıda teslim ederken, koridorda kocam geldi, yanlış anladı, bana dedi ki: 'Seni öldürürüm.'" Şimdi, tabii ki şiddet ama dedim ki nerede yaşıyorsun? Hangi ülkenin vatandaşısın? Eğitimin ne? Eşinin eğitimi ne? Yani şimdi Türkiye'deyiz. Bir kocanın... Hakikaten vurmamış yani çok şükür ki vurmamış, biz çok çok şeylerini görebiliyoruz. Şimdi bu kadın da şiddete maruz kalıyor, bu koca da şey... Bizim o anlamda ayakları yere basan tedbirler almamız gerektiğini fark ettik.

Şimdi, ben kadını dinliyorum; önce kim olduğunu, ne olduğunu, nerede, nasıl yaşadığını anlamaya çalışıyorum, sonra muhatabını, yani şiddet failimiz kim, ne iş yapar, nasıl bir psikolojisi... Tabii, ben uzman değilim, bunu hatırlatarak söylüyorum. İstedik aslında uzmanlarla birlikte büroda bir uzmanımız olabilsin diye çok talep ettik ama şartlar, koşullar müsait olmadı, alamadık bugüne kadar. Ben tabii, emekliliği hak etmiş, yirmi yılını aşkın bir meslektaş, işte, dediğiniz gibi 16-17 yaşında bir kız çocuğu annesi, işte, toplumda böyle birtakım tecrübeleriyle hareket eden bir savcı olarak değerlendirmelerimi yapıp -yani bir uzman olarak asla değil- ne yapılabilir bu aileye, öncelikle bunu tespit edip ona yönelik tedbirlerin alınması için belki hâkimlerimize yardımcı olabilecek şekilde ifade alarak, Emniyeti bu şekilde yönlendirebilecek şekilde ifade almaya çalışıyoruz. Daha sonra o dosya bizde kalıyor, biz güzel takip edebilelim adına kendi aldığımız

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 12/2/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 11

müracaatı başka bir savcıya bırakmıyoruz çünkü biz biliyoruz muhatabımızı. İşte, çok seri dosyaları çıkarıyoruz, büromuzun en güzel şeyi o. İnanın, şaşırabiliyorlar. Bazen eğer hazırsa evrak aynı gün ya da ikinci gün davasını açmış olabiliyoruz. Daha sonra aile mahkemelerinden gelen tedbirlerin takibini gene, bu büro olarak biz yapıyoruz. Zorlama hapislerin infazları da... Yani aslında küçük bir adliye olarak çalışıyoruz. Diğer adliyelerde pek çok ayrı bölümün gerçekleştirdiği bütün işlemleri biz "Savcılık adına gecikmeye sebebiyet vermeyelim, bizden kaynaklı bir mağduriyet yaşanmasın." diyerek bu şekilde bir çözüm bulduk.

Tabii, maalesef biz son aşamadayız. Aslında ben bu işin eğitimle, işte psikolojik destekler, sosyal çalışmalarla çözülebileceğinin çok farkındayım. Şimdi, ilk akla gelen de biziz. Maalesef bu konuda şanssız bir görevimiz, görev alanım var. Bir kadın cinayetinde ya da bir şiddet haberinde direkt ilk suçlanan savcıdır ya da vatandaş geldiğinde "Ben öleyim mi?" diye direkt muhatap aldığı kişi de sizsinizdir. Aslında çok olmayacak taleplerle ya da sizin yapamayacağınız bir şeyle geldiğinde ikna etmek durumunda olan kişi bire bir biz oluyoruz.

Şimdi, burada şöyle söyleyeyim: Ankara için -dağıtıldı sanıyorum, sunumda rakamlar da var- üç yıldır biz bu büro olarak görev yaptığımız için son üç yıldaki rakamları ben size hazır ettim. Şöyle kısaca söylemek istiyorum: Ankara'da 9-10 bin civarında hazırlık dosyamız var. Yani 8 bin küsurlardan başladı 10 binlere yakın geliyoruz; şiddet mağduru kadının yapmış olduğu müracaat sayısını veriyorum. Biz bunu uzun süre 3-4 kişi, 3-4 savcı, şu anda yeni 5 kişi olduk, 5 savcıyla, 1 savcı senede 2.300-2.400 dosya olarak çözmeye, yardımcı olmaya çalışıyoruz. Bu, az çok hukukla ilgisi olanlar bilir küçük çaplı bir ilin bütün cumhuriyet başsavcılığının bütün esası kadar bir rakamdır yani öyle anlatabilirim size. Sayılar çok fazla ve tabii biz sayı olarak çok yetersiziz. Bu anlamda çok büyük bir özveriyle ve bir psikolog gibi yaklaşarak sorunları çözmeye çalışıyoruz.

Şimdi, uygulamaya yönelik olarak benim daha çok tespitlerim var birkaç tane onu sizinle paylaşmak istiyorum. Şimdi, şiddetin tabii çok çok çok sebepleri var ama en son aşamada, işte, madde bağımlısı çocuklar, madde bağımlısı eşler. O noktaya nasıl gelmiştir onun psikolojik ve sosyal araştırmaları noktasında vardır bir sürü etken onları bilemiyorum ama bizim önümüze gelen somut olaylarda şöyle: Bir yaşlı çift geliyor anne baba ve "İşte, benim oğlum madde bağımlısı. Her gün evdeki eşyaları kırıp döküyor, kapıyı, pencereyi indiriyor. 'Bana para ver, vermezsen öldürürüm.' diyor. Ben çok zor durumdayım. Sayın Savcım, oğlumu cezaevine at, çıkmasın." Şimdi, böyle bir şey düşünebiliyor musunuz? Hepimiz anne babayı muhtemelen. Bir anne babanın kendi çocuğu için "Cezaevine at ve çıkmasın." diyebilecek noktaya gelmesi... Ee, tabii böyle bir şey yok. Bizim işimizin zorluğu bu. Evi kırıp döküyor, siz diyorsunuz ki "Ee, suç değil; ben dava açamam." Ee, nasıl? Ee, işte, mala zarar verme aile bireyleri arasında işlenmiş şahsi cezasızlık hâli dolayısıyla soruşturma yapamazsın yani kovuşturma yapamazsınız. "Ee, nasıl açamazsınız? Ben öleyim mi?" Ee, tabii ölme. "Ben ne yapayım? İl halk sağlığına gittim. İl halk sağlığındakiler dediler ki 'Biz bunu alamayız, savcının talimatı.'" Hayır, yok böyle bir şey. Yani savcının talimatıyla devletin sağlık kurumları iş yapar mı, böyle bir şey var mı? Yani direkt yönlendiriliyor "Savcıyı git." İşte, polise gidiyor, karakola gidiyor kadın "Ee, savcıya git." Ona git "savcı" İşte, yapılmadıysa...

Şimdi, burada sorun şu, Türkiye'de sorun şu: Kim nereye, ne zaman, nasıl müracaat edeceğine, kim nerelerde ne kadar görevli ve yetkili bilmiyoruz. İl İdare Kanunu'nda, işte, koruma görevi valî, kaymakam ve idari makamlara verilmişken vatandaş bunu sizden almak istiyor. En kolay ulaşabildiği sizsiniz çünkü. Kapımızda koruma yok, yeriniz çok kolay, adresiniz çok kolay ve direkt geliyor, diyor ki "Benim oğlumun tedavi olması lazım; sen izin ver gitsin, karar ver gitsin." İşte "Karakola gittim 'halk sağlığı' dediler; halk sağlığına gittim, işte 'aşağıdaki suçüstü savcılığı' dediler; oraya geldim 'aile içi' dediler." diyor. Gün boyu makam makam gezen vatandaş en son sizi buluyor, patlama noktasında ve siz ona diyorsunuz ki "Benim işim değil."

O nedenle, Türkiye'nin sorunu şu: Aslında her şey var, kanun bence güzel. Tabii ki aksayan yönleri var, oturup teknik anlamda tartıştığımız zaman pek çok yanlışını da konuşuruz ama güzel bir başlangıç. İşte kuruluyor, şiddet önleme merkezleri var, ŞÖNİM'lerimiz; işte, şunumuz bunumuz ama kim nerede, nasıl devreye girecek kimse bilmiyor. Ben bir savcı olarak ve işte dört yıla yakın zamandır bu işle özel olarak ilgilenen bir savcı olarak sığınmaevleri nerede bilmiyorum, nasıl çalışıyorlar göremedim. Ee, adresleri benden dahi gizli ama şöyle de bir sıkıntı var: Bir taksi şoförüne "Beni sığınmaevine götür." dediğiniz zaman şüpheliyi alıp adrese götürüyor. Onlar buluyor ama siz bilmiyorsunuz. Ee, şimdi işte, korumayı kim yapar, tedaviyi kim yapar, kimin görevi nerede başlıyor? Koordinasyon eksikliği olduğunu düşünüyorum. İspanya örneğinde biz görmüştük. İspanya'da kurumlar çok güzel diyalog hâlinde. Her karakola, her polis merkezine koyamazsınız ama somut öneri olarak ben bunu sunmak istiyorum, büyükşehirlerde belki ilçe bazında, işte daha küçük yerlerde 1 tane, 2 tane daha işlevsel şiddet merkezlerinin oluşturulması gerektiğini düşünüyorum Emniyet bünyesinde.

Şimdi, şikâyeti alan polis cahil, bu konuların cahili yani bilmiyor. O yüzden, kadına ne soracak, nasıl yaklaşacak, nereye yönlendirecek? O polisin yanında, o bünyede bir psikolog ya da sosyal hizmet uzmanının kadrolu ya da belki dönüşümlü hani nasıl bir şey ama sürekli, 7/24 orada bir uzman bulunmalı; orada hukuki yardım verebilecek bir avukat mı olur, barolarla mı çalışılır ama bir hukukçu da mutlaka bulunmalı ki ilk etapta kadını uzmanlar aracılığıyla dinleyip doğru

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 12/2/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 12

tespit yapalım, hukukçu doğru yönlendirsin, işte psikoloğu, sosyoloğu doğru yönlendirsin ve kadın oradan oraya sürüklenmesin ya da şiddet mağduru çocuk ya da erkek. Bence biz bunu yapmalıyız.

Şimdi, benim önüme gelen tedbirleri ben aile hâkimlerimizden istiyorum. İşte, değişik tedbirler geliyor, diyor ki işte “Tedavi edilmesine” işte psikolojik rahatsızlığı olan bir kişinin ya da işte madde bağımlısının; ben bunu yazıyorum ya da üç ay, altı ay süreyle verilmiş tedbirler var ama dönüşünü alamıyorum. Yani benim bütün çabam gecikme yaşanmaması üzerine, sistemi o şekilde kurduk. Şunu da söyleyeyim: Biz çalışırken aile hâkimlerimizden o gün tedbir talep ediyoruz ve tedbirler hâkimlerimiz tarafından öncelikle inceleniyor, o duruşma yoğunluğu, iş çokluğu falan filan, tabii ki istisnalar olabilir ama büyük çoğunluğu özveriyle çalışıyor ve o tedbirler aynı gün içerisinde bize dönüyor. Biz de gecikme olmaması açısından Emniyetle iş birliği hâlinde günde 2 kez, öğleden önce ve akşam saat dört buçuk gibi asayiş şubeden görevli polis memurlarına bu tedbirleri ulaştırıyoruz ki bir an önce koruma tedbirleri başlasın. Fakat şunu da biliyorum: Bizim bu kadar ivedi çalışmamıza, bu kadar acele etmemize rağmen -işte, personelimiz ona göre yetişti artık- Emniyet aracılığıyla ulaştırdığımız bütün koruma tedbirlerinin ŞÖNİM’lerde aylarca beklediğini biliyorum çünkü muhataplarımız uzman değil. Benim anlayabildiğim kadarıyla, sadece bizde hep hani miş gibi, var, işte, var; o var, bu var, şu var ama içi nasıl, ne kadar yeterli oradaki kişiler? Hiç yeterli olmadıklarını da işte bir ziyarete gidildiğinde gördük ki bizim o günlük çabalarımız, günde 2 kez acele diye gönderdiğimiz pek çok evrak aylarca atılmış kenarda çünkü farkında değil. Ben diyorum ki bu sorunu çözmek istiyorsak her aşamada sorunu fark eden kişileri görevlendirelim. Şimdi, Emniyette bilinçli polislerden seçelim bu işi yapacak. Biz Ankara’da çok eğittik, çok mücadele verdik. Hiçbir kurum bize söylemedi işte “Böyle bir toplantı yapın.” ya da Bakanlıktan bize böyle bir görevlendirme gelmeden biz aile hâkimlerimizle sürekli irtibat hâlinde olduğumuz için kendimiz uygulamadaki eksiklikleri gördüğümüzde birlikte karar aldık ve dedik ki “Bütün ilçe Emniyet müdürlerini toplayalım, eksikleri şunlar. Biz ne istiyoruz, işte nerede aksama var diye yetiştirelim, anlatalım, karşılıklı onları da dinleyelim.” Ve hâkime hanım da o toplantılarda hazır bulunmuştu. Biz daha önce pek çoğunu yetiştirdik ama takdir edersiniz ki tayin politikası, o geliyor, bu gidiyor, işte, kalıcı yok. Yani nasıl olur? Artık, bir asayiş şube, bir çocuk şube işte, oturmuş şubeleri var Emniyetin. Bu şekilde kadına karşı şiddeti ya da aile içi şiddet nasıl adlandırırsanız bu konuda uzman, kadrolaşmış personelinin olması gerektiğini düşünüyorum ve tayin oluyorsa da kendi içlerinde hani biri gidiyorsa öteki uzmanı gelmeli. Yani Emniyetin yetiştirilmesi noktasında çok büyük sıkıntılar yaşıyoruz. Bazıları biraz daha bilinçli, hani telefonla da arayıp yardım istiyor, bilemediğini soruyor. Biz aslında bu kadar yoğun bir işin içinde onlara da yardımcı oluyoruz haricen ama her dönem bir de toplayıp, her dönemde de böyle bir çalışma yaptık mı? Yapamıyoruz tabii ki. Zaman zaman, ihtiyaçlar belirledikçe bunu yapıyoruz. Dediğim gibi belki bizler bile, işte savcılar olarak bu noktada daha duyarlı savcılardan seçilmeli, işte hâkimler öyle. Nitekim, aile hâkimlerinin seçiminde evli, çocuklu falan kriterler dikkate alınır. Yani teori tamam, teori tamam, bence güzel uygulayacak, konunun önemini anlayacak uzmanlar ve kurumlar arası iletişimde eksiklik olduğunu düşünüyorum.

Mesela, bireysel olarak bizim yaşadığımız sıkıntılar: Şimdi bir elektronik kelepçe açıklandı, yapıldı reklamı. İşte, yetkililerimiz böyle bir uygulamanın varlığını duyurdular ama maalesef böyle bir uygulama yok, yok yani. Ee, geliyor vatandaş ve şimdi diyor ki “Ben istiyorum elektronik kelepçe...” “Ee, yok. Öyle düşünüyor ki ben savcı olarak üşeniyorum, oraya işte bir tane karar yazmamak için mücadele veriyorum. Anlatamıyorsunuz. “Nasıl yok? Herkes söylüyor, her yerde söyleniyor. Var; istiyorum.” “Üzgünüm yok.”

Yakın koruma: İnanın bir cumhuriyet savcısı olarak riskli bir vakada yakın koruma talep ettiğim için başsavcılığa şikâyet edildim. Yani veremiyor Emniyet. “Savcı hanım neden polisleri sıkıştırıyor? Kadro müsait değil.” Ee, yani böyle bir şey var mı? Yakın koruma diye oraya yazmışız, veremiyoruz, kadro yetersiz. “Ver” diyen savcı şikâyet ediliyor ama vatandaş bunu bilmediği için ya da işte, kanundan kaynaklanan sıkıntılar...

Şimdi, daha önce de oldu, Ankara’nın yaşadığı bir olayda, kocası tarafından bıçakla yaralanan bir hanım vardı, bir kadın öğretmenimiz vardı fakat bıçakla yaralama çizik şeklinde. Adli Tıp raporu bizim 86/2,3-a dediğimiz Ceza Kanunu’ndaki basit yaralama şeklinde geldi. Ee, bunun kanundaki cezasının karşılığı iki yılın altında olduğu için ve iki yılın altındaki suçlara da tutuklama yasağı olduğu için doğal olarak tutuklamaya sevk edemedik. Ama tabii, şimdi basında, işte “Kocası tarafından bıçaklandı ve adam işte bir kapıdan geldi, bir kapıdan gitti.” Ama ben hukukçuyum.

Şimdi, kanunlardaki yetersizlik, uygulamadaki sıkıntı hepsini biz vatandaşla bire bir yaşıyoruz, aslında somut olayları hep biz görüyoruz. Yani o yüzden ben uygulayıcıların iyi seçilmesi noktasında...

Bir de belki kanundaki bir şey olarak, en büyük sorun... Şimdi, Türk kadınının baskı altında şikâyetten vazgeçmesinden korktuğumuz için, bu 86/2,3-a demişken eşe karşı basit yaralamayı şikâyete tabi suç olmaktan çıkarmıştık biliyorsunuz. Çok büyük sıkıntı yaratıyor. Şimdi, komşunuzla yapıyorsunuz bir tartışma ya da yedi kat yabancıyla yapıyorsunuz bir tartışma, sizin elinize şöyle bir vuruyor, affediyorsunuz ya da daha yoğun bir şekilde sizi yaralıyor affedebiliyorsunuz ama işte, terbiye kasıtlı... Tabii ki doğru değil, öneriyor muyum? Hayır, hani bunu kabul etmek anlamında anlaşılın istemem. Ama çok haylaz bir çocuk, çok bunaltmış; gece eve gelmiş, anneye babaya saygısızlık yapmış, baba da şöyle bir işte dokunmuş. Ee, çocuğun şikâyeti... Ondan sonra herkes vazgeçiyor. Çocuk diyor ki “Ben bir anlık şeyle

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 12/2/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 13

suç duyurusunda bulundum ama ben kabahatimi biliyorum, babam her zaman da bana vuran, döven bir baba değil, geri alacağım.” Anne diyor “Böyle bir şey yok ailemizde, o çok bireysel bir olay.” “Hayır, vazgeçemezsin.” Eşe diyoruz “Hayır, vazgeçemezsin.” Bu, bu kez daha büyük sorunlar doğuruyor. Bence burada da şikâyete tabi olabilmeli diye düşünüyorum çünkü zaten basit yaralamayla kalmıyor eğer şiddet çok yoğunsa ve daha ciddi suçlara kadar gittiği için o tip şeyler zaten şikâyete bağlı suçlar değil. O yüzden bu küçük tartışmalardaki, bu itiş kakışlardaki sıkıntı ileride daha büyük sorunlara neden oluyor.

Tartışmışlar, karşılıklı iteklemişler birbirlerini; karı koca her ikisi de geliyor, her ikisi şikâyetçi oluyor. Adli Tıp uzmanlarımız en ufak bir morluğu gördüğünde basit tıbbi müdahale veriyor, karı koca ikisine sonuç olarak işte, üçer binden 6 bin lira ceza veriyorsunuz ya sabikalı yapıyorsunuz ya para cezası ödemesini istiyorsunuz. Zaten dar gelirli insanlar, 400-500 lirayla geçinen insanlar bu 6 bin lirayı ödeyene kadar birbirlerine tekrar tekrar girişiyorlar. Yani bu, uygulamada çok sık rastladığımız sorunlardan bir tanesi. Bence şikâyete tabi hâle getirilmeli ve Avrupa’da da bildiğim kadarıyla bu hakikaten şaşkınlıkla karşılanıyor pek çok hâkim tarafından, bizden başka da bu şekilde uygulayan bir ülke olmadığını düşünüyorum.

Onun dışında, işte, tedavi merkezleri ve tedavi konusu en çok bizim sıkıntıya düştüğümüz. Yok, maalesef yani şiddet uygulayanın öfke kontrolüne tabi tutulabileceği bir merkez de yok. İşte, daha büyük, ciddi rahatsızlıkları olan, psikiyatri boyutunda rahatsızlıkları olan faillerimizin tedavi görebileceği bir yer de yok, madde bağımlılarının tedavisi noktasında yetersiziz. Şimdi kadın geliyor ve diyor ki anne “Oğlum işte, böyle şiddet uyguluyor, madde bağımlısı. Kıırıyor, döküyor.” “Ee, ne yapalım? Evden uzaklaştıralım mı? Ne istiyorsunuz?” “Yok, uzaklaştırmayalım. Uzaklaştırsak daha büyük bir öfkeyle bana gelecek ‘Sen beni evden attın.’ diyecek.” “Ne yapalım? Sence nasıl bir çözüm bulalım?” Birlikte değerlendirme yapıyoruz. “İşte, cezaevi olmaz tabii, yarın bir gün...” Şimdi, bunu da şey yapıyorlar, atılsın atılmasın, ne olsun ne bitsin? Ee, tedavi; tedavi dediğiniz bir ay, iki ay belki en fazla. Hiçbiri şifa bulamadan işte doluluktan, kadro yetersizliğinden, hastanelerden salınıp geliyor. Ee, ne oldu? Çözülmedi, iyileşmedi; aksine daha da çok bilendi. “Ee, sen beni götürdün, yattırdın; sen beni oraya attırdın, sen beni buraya attırdın.” Yani daha çözümsüz yeni olaylara belki sebebiyet veriyor.

Evden uzaklaştırılan koca... Şimdi, ben mümkün oldukça uzaklaştırma tedbirinin az uygulanmasından yanayım çünkü zaten bunların çoğu eğitilmiş, sosyal, kültürel açıdan çok yüksek seviyede olan insanlar değil ki. Düşünün, küçük bir mahalledesiniz ve herkes sizi tanıyor. Eşiniz sizi şikâyet etti, evden uzaklaştırıldınız. Kahvehaneye gittiğiniz andan itibaren erkeklerin dalga geçeceği kişi, malzeme hâline geliyorsunuz. İşte “Karın seni evden atmış. Bir karına söz geçiremedin mi?” Bununla karşılaşan o sosyal yapıdaki bir erkek daha büyük sorunlara da yol açabiliyor. O yüzden bence her aile, her şiddet mağduru apayrı bir konu. Genelleme yapamayız, hangi tedbir uygundur, hangisi doğrudur, hangisi yanlıştır, neyi kanuna koyalım, neyi koymayalım diyemeyiz. Bireysel değerlendirmelerle o aile için en uygun çözüm nedir onu bulabilme noktasında, işte her kurum kendi önüne gelen sorunu çözmek için özveriyle çalışmalı diye düşünüyorum. Ancak o şekilde, bire bir çalışarak bu işin belki biraz daha azalmasını sağlayabiliriz noktasındayım.

Ben, maalesef, hani psikolojik ve sosyal boyutuyla ilgili bir değerlendirme yapamayacağım, uzmanı da değilim ama uygulamaya ilişkin sorularınız var ise onlarda yardımcı olabilirim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum size.

6284’ün yanılmıyorsam 8’inci maddesiydi “Delil aranmaksızın...” Uygulamada onun çıkardığı sorunları öğrenmek isteriz.

İkincisi de; şöyle de bir şey geliyor zaman zaman hem sivil toplumun hem siyasetçilerin hem de toplumun aklına: Şimdi, bizim elimizde bir Türk Ceza Yasası var yani bu tehdit, şantaj, huzuru, sükûnu bozma, hakaret, kasten yaralama, kasten öldürme, mala zarar verme, cinsel saldırı, cinsel istismar, hürriyetinden kişiyi yoksun bırakma, müstehcenlik, aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüklerin ihlali, eziyet suçlarının tamamına ilişkin TCK içerisinde zaten maddeler var ve cezası da öngörülüyor.

Böyle bir sistem varken 6284 sayılı Yasa’yı yapmanın kadına karşı şiddetin önlenmesi mücadelesine katkısı ne oldu uygulamada? Yani yoksa TCK içinde zaten bu yapılabilirdi de, örneğin bunlardan birçoğunda eşe karşı olduğunda veya çocuklara, basit hâlden nitelikli hâle çevrilerek yapılan bir düzenleme mi olmalıydı, yoksa böyle müstakil bir yasayla mı bununla mücadele etmeliyiz? Uygulamada bize ne getiriyor?

Tabii orada koruma ve önleme tedbirleri var, o ayrı; TCK’da öyle bir şey yok.

Ha, bir de bu “Delil aranmaksızın...” ne getiriyor, ne götürüyor?

ADALET BAKANLIĞI AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE BÜROSU SAVCISI ÖZLEM ŞİMŞEK – Şimdi Sayın Başkanım “Delil aranmaksızın” ibaresi biliyorsunuz tedbirler noktasında getirilmiş bir durum. Bence tabii ki tedbirlerin uygulanması anlamında önemli. Şimdi siz, eğer “Delilleri arayacağım, bütün delilleri toplayacağım, ondan sonra koruma tedbirlerini talep edeceğim.” dersiniz delil toplamanız bir iki ayı bulabilir, delil olmaya da bilir. Çünkü aile içi, kapalı bir kutu; kocanızla evinizde yaşadığınızı sizden başka bilen yok. Yani delillendirme noktasında sıkıntıya düştüğümüz için tedbirleri uygulamaz isek yanlış yapacağımızı düşünüyorum. Bence delil aranmaması doğru bir uygulama ama yanlış anlaşılıyor. Şimdi, vatandaş bunu pek çok değişik taleplerinde kötüye kullanmak istiyor. İşte, kimlik değiştirmek, tayin...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 12/2/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 14

Mesela, tayin politikasındaki birtakım engelleri aşabilmek için geliyor sizden işte “Ben şiddet mağduruym, şu ilden şu ile tayinimi...” Ama delil aramayacaksınız, delile gerek var mı? Yok; onun kafasında... Hayır, o değil. Burada delil aranması hususu koruyucu ve acil tedbirler için yoksa ceza boyutunda tabii ki delil arıyorsunuz.

Şimdi benim önüme gelen bir dosyada, dediğim gibi, mesela şahsi cezasızlık hâli var, mala zarar veren bir fail. İşte, ben buna dava açamayacağım ama bu insana dava açamıyor olmam tedbir istememe engel değil. Böyle bir şeyde ben hemen delil aramaksızın aile hâkiminden tedbiri talep ediyorum, işte evden uzaklaştırma mı olur, tedavi mi olur artık hâkimin uygun göreceği herhangi bir tedbirle geri dönüyor bana ama aynı zamanda bu evraka takipsizlik kararı verip kapatıyorum.

Şimdi, Türk Ceza Kanunu sadece cezalandırma ve dava açma aşamasında işimizi görüyor, koruma tedbiri noktasında evet, böyle bir kanuna bence ihtiyaç vardı, yanlış da değil ama kötüye uygulanmasının önüne geçmemiz lazım.

BAŞKAN – Peki “Tehdit gördüm yani şiddet gördüm ya da tehdit altındayım.” diye beyan üzerine bir koruma kararı çıkabiliyor, uzaklaştırma alabiliyor. Yani hukuk ve adalet ilişkisi açısından şikâyet edileni yani faili hiç dinlemeden onun hakkında ve hayatını çok olumsuz etkileyici bir kararı vermek -işte altı ay evden uzaklaştırma gibi örneğin ve hiç dinlenmeden, hiçbir delil aranmadan- bizi her zaman sağlıklı karar vermeye götürüyor mu? Yani bir süreç içerisinde bu ihbarın veya şikâyetin doğru olmadığı ortaya çıktığında o zaman bu sistem bir mağdur daha üretmiş oluyor mu?

ADALET BAKANLIĞI AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE BÜROSU SAVCISI ÖZLEM ŞİMŞEK – Elbette oluyor, dediğiniz doğru. Şimdi, biz, maalesef, Türk toplumu olarak kanunların açığını bulmak, kötüye kullanmak noktasında hakikaten uzmanız diye düşünüyorum.

Şimdi, zaten bizim görevimizin zorluğu bu. Yanlış anlaşılmaktan korkuyorum. Tabii ki hani incinen gruplar kadınlar, çocuklar, bu grupların üzerine çok hassas ama her kadın da gerçekten mağdur olmuyor. Önünüze geldiğinde siz artık yılların verdiği bir tecrübeyle bunu anlayabiliyorsunuz. Çok fazla kötüye kullanım var. Mesela, boşanmada aslında belki şiddet dahi yok, anlaşmazlık var yani hukuki mahiyette sorunlar var. Boşanma davasının konusu olabilecek sorunlar var iken avukatlarımız da mesela bunu kötüye kullanabiliyor. Kadına diyor ki “Bizim davada güçlü olmamızı istiyorsan elimizi kuvvetlendirelim. Sen önce git bir suç duyurusunda bulun.” Hatta çok uç bir örnek belki ama “Şöyle iki tane eline yüzüne vur, yüzünü kızart.” diyen dahi -hani tanıdık vasıtasıyla olduğu için söylüyorum, doğru olduğunu düşündüğüm bir örnek- bu şekilde gönderen avukatlar dahi var. O nedenle delil aranmaması, direkt birtakım tedbirlerin verilmesi tabii ki yeni mağduriyetler de yaratabiliyor, yaratıyor ama bizde şu vardı hukuk fakültesinde eğitim görürken hep denilen oydu ki bizlere “Bir masum kişi haksız yere işte cezaevine alınacaksa ya da alınmaması için belki 100 tane, 200 tane suçlu dışarıda kalabilmeli, kalabilsin.” Yani şimdi burada birtakım yanlışlar ve kötüye kullanımlar var diye gerçek mağdurları da unutmamamız lazım. Bence bunlar olmalı, olacak. Ben bu şeylere çok takılmıyorum. Delil aranmaması güzel bir düzenleme bence. Nasıl biz bunu şey yapacağız? Duyarlı hâkim, savcılarla.

Şimdi ben savcı olarak mümkün oldukça ifademi alırken o kişinin gerçek mağdur olup olmadığı noktasındaki tespitlerimi yansıtabilirim ifadeye, hâkim de onu okurken, değerlendirirken, işte sabıkaya bakıyoruz. Hani o anda, sosyal inceleme istetebilsek, keşke istetebilsek yani ben o noktada aslında keşke cumhuriyet savcılıklarında da böyle bir uzman olsa ve ilk etapta onun görüşüyle birlikte evraklar gidebilse tabii en güzeli. Ama şu an için biz hani önümüzdeki gerçeklikle hareket ederek, artık kendi tecrübelerimizle hâkimlerimizden burada beklediğimiz klasik şablon uygulamalar değil, o olaya özgü... Şimdi, altı aya kadar uzaklaştırma verilebiliyor diye “Ben kendimi riske etmeyeyim, işte basına çıkmayayım, ondan bundan hesap sorulmasın, ben bir altı ay vereyim.” değil de bu olay hakikaten nedir, mağdur ne anlatıyor, yaşanan ne diye hayat tecrübesi, mesleki tecrübesiyle onu tespit edip daha doğru... Ve bu, ilk zamanlar daha şablon kararları, bir ara daha oturdu. Şimdi, özellikle kadın hâkimlerimiz çok duyarlı, belki hani kadın olarak karşınızdaki muhatabı daha iyi tanımdan da kaynaklanıyor olabilir. Mümkün olduğu kadar daha kısa süreler verilebiliyor da artık on gün, on beş gün; ee, tabii aksi uygulamalar da var. Ama ben dediğim gibi yeni bir mağduriyet doğacak korkusuyla bu düzenlemeden vazgeçilmemesi gerektiğine inanıyorum.

BAŞKAN – Kötü sonuçlar olma ihtimali yüzde 1 bile olsa dediğiniz çok doğru. Allah korusun bir kadının hayatı, emniyeti söz konusuysa tabii ki bu tedbirlerin o şekilde devam etmesi lazım.

Bunun yanında, sizin cümleleriniz güzel “Yanlış anlaşılmaktan korkarım.” diyorsunuz, ben de aynı endişeyi taşıyorum, bunlar çok hassas konular, ama bu yasanın da ikinci bir mağduriyet üretmemesi için, adalet, emniyet, vesaire birtakım mekanizmaları işgal etmemesi için ya da bireyin kendi planları için kullanılmaması için örneğin soruşturma veya -kovuşturma hangi aşamadaysa bilmiyorum- yine de biraz da şikâyet edenin, yani müddeinin iddiasını ispatla sorumlu olması sağlanabilir mi? Oraya, mesela, “Eğer, aile içi şiddet yok ise, hayatı bir risk yok ise, bilahare yapılan soruşturma, kovuşturma aşamalarında böyle bir şikâyetin gerçek olmadığı saptanmış ise...” diye bir önlem konabilir mi? Yani siz gene “delil ve belge aranmaksızın”ı uygularsınız madde olarak, buna yönelik bütün koruma ve önleme tedbirleri alınır, ama ondan sonra normal sürece geçildiği zaman da bunu yapan kişinin yalan beyanı söz konusu ise oraya bir şey konabilir mi? Bu, uygulamadaki sıkıntıları engelleyebilir mi?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 12/2/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 15

ADALET BAKANLIĞI AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE BÜROSU SAVCISI ÖZLEM ŞİMŞEK – Evet, o düşünülebilir. Belki hani, şöyle, aslında, bu Türk Ceza Kanunu'nda karşılığı olan bir durum, iftira suçu var biliyorsunuz.

BAŞKAN – Evet.

ADALET BAKANLIĞI AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE BÜROSU SAVCISI ÖZLEM ŞİMŞEK – Aslında yeni bir düzenleme olmaksızın da bunun takibini yapabilirsiniz. Eğer, ben, eşimi gidip hiçbir olay yokken -hatta bunun belge ve delillerini üreterek iftira etmek de ağırlaştırılmış şeklidir suçun- hiçbir olay yokken iftira boyutunda bir şikâyetle bulunuyorsam, ki takip ediyorlar, inanın vatandaşlarımız bu konuda duyarlı, pek çok koca da “Bana iftira eden karımdan şikâyetçiyim.” diye geliyor önümüze. Ben bu yeterli diye düşünüyorum. Yani iftirayla karşılığını bulur. Tekrar 6284 ya da hani bu konuda getirilecek yeni bir kanun içinde düzenlemeye de gerek yok. Herhangi bir kişiye yaptığımız iftira gibi eşinize ya da partnerinize yaptığımız iftira da karşılığını buluyor.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum. Sağ olunuz.

ADALET BAKANLIĞI AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE BÜROSU SAVCISI ÖZLEM ŞİMŞEK – Rica ederim. Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN –Sayın Göktürk, buyurun.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Savcımıza da çok teşekkür ediyorum.

ADALET BAKANLIĞI AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE BÜROSU SAVCISI ÖZLEM ŞİMŞEK – Ben teşekkür ederim.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Gerçekten uygulamayı olduğu gibi bütün çıplaklığıyla ifade ettiniz. Ben, sizin sunumunuzla ilgili bölüme geçmeden dün burada yapmış olduğum bir konuşma nedeniyle -biraz önce dediniz ya yanlış anlaşılmaktan korkuyorum diye- hakikaten yanlış anlaşılmaktan biz de korkar hale geldik.

ADALET BAKANLIĞI AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE BÜROSU SAVCISI ÖZLEM ŞİMŞEK – Evet.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Biz de korkuyoruz. Yani bir şey söylüyoruz, başını ve sonunu almadan, orada ne dediğimize içerik olarak dikkat edilmeden haberler yapılıyor. Bu hususla ilgili bir beyanda bulunmak istiyorum. Ondan sonra, diğer konuyla, sizin sunumunuzla ilgili konuşacağım.

Dün, ben burada konuşurken yani süreç devam ettikten sonra işte kadınlar da hak etmeli noktasında anlama gelebilecek bir şeyler söylemişim; işte “Verilmemeli, hak verilmemeli, kadınlar da almalı.” gibi. Ama tabii burada başını ve sonunu anlamadığı için ya da anlamak istemediği için burada -ilgililer diyelim- arkadaşlar, şöyle anlamışlar: Yani “Ben AK PARTİ Milletvekili olarak kadına hiçbir hak verilmemelidir...” gibi yorumlamışlar. Bunu kesinlikle kabul etmiyorum, bu anlayışı da kabul etmiyorum; yani bu ifadeyi kabul etmiyorum, bu anlayışı da kabul etmiyorum. Dün bizim burada konuştuğumuz şey, birinin lütuf olarak kadına bir şey vermesiyle ilgiliydi. Yani şimdi insan temelinde ele aldığımızda kadının ve erkeğin arasında bence hiçbir fark yok ve olmamalı. Hepimiz yaratılış olarak, insan özelinde eşitiz ve insanız ve hiç kimse diğerinden daha fazla insan değil, yani bu dikkate alındığı zaman bundan nasıl böyle bir sonuç çıkarılabiliyor, bunu anlamak imkânsız. Zaten toplumumuzdaki sıkıntılar söz konusu olduğu için bu tür araştırma komisyonları ve Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu gibi Meclisimizde ihtisas komisyonları kurulmuş ve ben ikisinin de üyesiyim. Yani, böyle garip bir anlayışı gerçekten kabul etmiyorum, söylediğim şeylerin bu şekilde yanlış ifade edilerek, yanlış anlaşılmalara sebebiyet verecek şekilde haber yapılmasını da kabul etmiyorum. Burada yanlış anlaşılmak hakikaten zor bir durum, sıkıntılı bir durum, bunu düzeltmek istiyorum.

Ben de avukatım, yıllarca avukatlık yaptım. Bütün verdiğiniz örnekler gerçekten yerinde ve doğru. Şimdi, biz, kanunlar olarak üzerimize düşeni elimizden geldiği kadar, toplumumuzun şartlarını da gözeterek yerine getirmeye çalışıyoruz ve bir sonuç almaya çalışıyoruz, buradan bir sonuç çıkarmaya çalışıyoruz. Ama görüyoruz ki bu yeterli olmuyor. Tabii, siz söylediniz, uygulamadaki aksaklıklar aslında, burada, çok önemli yer arz ediyor. Şimdi, burada, şöyle bir durumu gündeme getirmek lazım diye düşünüyorum o zaman: Tabii, hukukta önleyici hukuk sistemi tedbirlerini saymazsak parantez içerisinde, önleyici tıp gibi, hekimlik gibi bir sistem yok maalesef. Yani, olayın olabileceğini düşünerek, potansiyel şüpheli kabul edilen biriyle ilgili hukuk sisteminin harekete geçmesi ve bunu tabiri caizse teşhis ve tedaviye başlaması imkânsız. Yani vaka meydana gelecek, olay olacak, hadise neyse, şiddet işlenecek ya da suç işlenecek, ondan sonra hukuk buna müdahale edecek.

ADALET BAKANLIĞI AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE BÜROSU SAVCISI ÖZLEM ŞİMŞEK – Maalesef.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Yani şimdi böyle bir zorluk içerisinde hukukun önleyici olarak ne yapabileceğini tartışıyoruz. Tabii bu da çok kolay bir hadise değil. Yani olaylar meydana geldikten sonra olaya müdahale eden bir kurumun olay meydana gelmeden önce ne yapabileceğini soruyoruz. Yani bu da çok kolay bir şey değil.

ADALET BAKANLIĞI AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE BÜROSU SAVCISI ÖZLEM ŞİMŞEK – Evet, Sayın Vekilim, zaten bütün sıkıntıyı bu noktada yaşıyoruz biz, vatandaşla karşı karşıya kaldığımız noktada.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 12/2/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 16

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Uygulamada avukat olarak ben de benzer şeyleri sürekli... Biz de rehabilite -aynı sizin yaptığınız gibi- ederek işte insanları daha sükunete davet ederek, yani normal olaylarda, yine yanlış anlaşılmalım. Mesela bazı hadiseler vardır, bunun sükunetle falan alakası kalmamıştır. Olayın cereyan ediş şekli ve meydana gelen sonuç artık bırakın barışmayı bir arada, karşılıklı oturmaya bile imkân vermeyecek düzeydedir, o ayrı, istisna tutulur. Ama her meselede de hukuk sisteminin, biraz önce söylediğiniz gibi, meseleye sonuna kadar müdahil olup, işte, mesela bir çocuğa -bunu ben de tasvip etmiyorum, doğru da bulmuyorum, benim de 3 tane çocuğum var- mesela çocuğunu böyle omzundan itmesi ya da işte biraz sert konuşmasını doğrudan doğruya suç gibi, şiddet gibi -tabii şiddet ama- geriye dönülmesi imkânsız, telafisi imkânsız bir olay gibi, barışma imkânını, vazgeçme imkânını ortadan kaldırdığımız zaman başka sıkıntılar meydana geliyor. Onun için bu durumların -biraz önce söylediğiniz gibi, o görüşünüze katılıyorum- yeniden değerlendirmeye ihtiyacı var.

Koordinasyon eksikliğinden ve ıspanya örneğinden bahsettiniz. Burada Komisyon çalışmalarımız sırasında daha önce sunum yapan buradaki arkadaşlardan, katılımcılardan birisi İspanya’da özel mahkemelerin kurulduğunu söylemişti.

ADALET BAKANLIĞI AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE BÜROSU SAVCISI ÖZLEM ŞİMŞEK – Var.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – O zaman şöyle bir şey akla geliyor ve siz Ankara’da çok ciddi bir örneklik oluşturduunuz, daha önce Hâkime Hanım da sunumunu yaparken, Ayla Hâkimimiz bundan bahsetmişti ve yani hakikaten övgüyle bahsetmişti, gerçekten övgüyle bahsedilecek bir husus. Demek ki bu husus, bu konu, daha özel kurallar olarak düzenlenir, yani kendine has yöntemler olarak bir kere daha ele alınıp düzenlenmeye ihtiyacı olan bir konu. Yani, kanun çıktı, 6284 yürürlükte ve bunun aksayan tarafları herkes tarafından ifade ediliyor. Mesela hiçbir belge ve bilgi aranmaksızın tedbir kararı verilmesi ve bunun maktuen bütün olaylara uygulanması çok büyük bir sıkıntı. Ama bundan geri durmak da daha büyük hadiselere meydan vereceği için daha büyük bir sıkıntı. Burada uzman uygulayıcılara ihtiyaç var.

ADALET BAKANLIĞI AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE BÜROSU SAVCISI ÖZLEM ŞİMŞEK – Kesinlikle.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – O zaman bu yöntemi tekrar değerlendirmemiz gerekiyor, kendine has, özel bir usul geliştirecek bir yapı oluşturmamız gerekiyor. Yani mevcut hâliyle bunu sürdürmenin zorluğu ortaya çıkmış durumda ve bunu aşabilecek yöntemler nelerdir? İşte, kendine has bir usul geliştirilebilir ve bunun içerisinde ne olması gerekir? Uygulamada karşılaştığımız ve burada uzmanlarımızın bize yapmış olduğu sunumlarda tespit ettiğimiz ve kendi bildiklerimizle birlikte bunu tekrar bir daha gözden geçirmek ve uzman kişilerin -ama bu işle ilgilenen herkes açısından bu böyle; yani emniyet açısından da böyle, adalet açısından da böyle- görev alması, aile hâkimlerinin -işte aranan vasıflar, evli çocuk sahibi olması gibi, gerçekten bu önemli bir tecrübe aile içinde ya da kadına karşı bir şiddet işlendiğinde, yönelik şiddet meydana geldiğinde bu önemli bir hadise- bu bakımdan değerlendirilmesi lazım.

ŞÖNİM’ler açısından biraz önce bir eksiliktен bahsettiniz. Gerçekten, toplumumuzda şu sıkıntıyı yaşıyoruz: Yapıyormuş gibi yapmak. Yani meseleyi yapıyormuş gibi yapmak doğru değil. Ya yapacağız ya yapmayacağız, samimi bir şekilde. Yani, işte, var mı kurumumuz? Var. Yapıyor muyuz? Yapıyoruz. Ama, yine sizin söylediğiniz gibi, hem tespit olsun tutanaklara geçsin hem de birazcık daha bizim de katkımız olsun diye şey yapıyorum. Aslında doğrudan bir soru da yok, yani sorduğum sorunun cevabını da verdiniz. Yani yapıyormuş gibi yapmaktan vazgeçip samimi bir şekilde ne yapıyorsak onu yapmamız lazım diye düşünüyorum, ben de sizin gibi düşünüyorum. Burada bu eksiklikleri, bu sıkıntıları ortadan kaldıracak uygulamaları hızlı bir şekilde hayata geçirmemiz lazım.

Denetimli serbestlikle ilgili bu elektronik kelepçeden bahsettiniz. İnfazda var bu biliyorsunuz.

ADALET BAKANLIĞI AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE BÜROSU SAVCISI ÖZLEM ŞİMŞEK – Var, evet. Var ama uygulaması...

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Türkiye’de, şu anda, -biz HSYK’da Komisyon olarak ziyarete gittik ve orada da bunu gördük- yaklaşık 5 bin -yanlış hatırlamıyorsam- civarında infazda bunun kullanıldığını gördük, ama, tabii, bu, 6284’te “panik butonu” olarak şey yapıldı, o da tabii başka amaçlar için kullanılıyor. Ya da onu başkası işte... Tam olarak kullanılmıyor, kullanılmadığı ortaya çıktı. Peki, bu hususta, 6284’te daha açık ifadelerle denetimli serbestlikte kullanılan bu elektronik kelepçenin uygulanmasıyla ilgili kanaatiniz ne olabilir? Yani burada bu bir fayda sağlar mı? Çünkü bir şeyi yaparken diğer tarafın meydana getireceği sıkıntıyı da gözetmek lazım. Ama bu elektronik kelepçenin oradaki uygulamasını gördüğümüzde, HSYK’daki -kontrol merkezi orada- oldukça faydalı bir şey olduğunu düşünüyorum, yani o kanaate vardık. Gerçekten infaz uygulanırken iki tane güvenlik, emniyet halkası tespit edilmiş, bir yakın, bir uzak, işte 2,5 kilometre civarında bir alan, oradan geçildiği zaman tekrar sıkı kontrole alınıyor, daha da yaklaşırsa hemen müdahale ediliyor gibi. Yani, bu, aslında, bu tür hadiselerde belki ara geçişte de olabilir, yani işte evden uzaklaştırmayı verdiniz ama onu daha sıkı kontrol edersiniz. Tehlikeyi gördüğünüz anda anında müdahale etme imkânı olur. Evden uzaklaştırdınız, geldi, suç işledi, bir anlamı yok ki. Yani geldi zarar verdi ya da bedensel zarar verdi, müessif fiil ifa etti ya da öldürdü. Yani, o zaman, hiçbir anlamı kalmıyor. Burada bunun devreye alınmasıyla gerekliliğiyle ilgili bir kanaatimiz var. Siz ne düşünüyorsunuz? Onu da duymak isterim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 12/2/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 17

Tabii, alkolün ve uyuşturucu bağımlılığının -bu bize vermiş olduğunuz çalışmada da gördük- bu husustaki etkisinin ne olduğunu gerçekten merak ediyorum. Çünkü uygulamada şunu gördüm bu tür hadiselerle ilgili olarak: Gelen insanlar, aile içi şiddet ya da şiddet uygulamaya eğilimli olduğunu, ya da suç işlediğini düşündüğümüz insanlar ya psikolojik olarak iyi değiller ya da uyuşturucu ya da alkol bağımlısı. Yani normal düşünceye sahip, normal düşünen bir insanın suç işlemesi, özellikle şiddet uygulaması çok makul ya da çok izah edilebilir bir şey değil. Dolayısıyla, buradaki bu iki etkinin ne olduğunu, yani uyuşturucu bağımlılığı ve alkolün etkisinin ne olduğunu merak ediyorum, uygulamadaki yaygınlığını, istatistiki olarak vermişsiniz ama bunu biraz açarsanız sevinirim.

Bir de, şüpheliler bakımından tedaviye ilişkin -yani psikolojik rehabilitasyon da olabilir bu tedavi de olabilir- uygulamadaki eksikliklerden bahsettiniz o kesinlikle doğru. Bu hususta tedaviye zorlama noktasında daha katı kurallar getirilmesinin faydası, katkısı olabilir mi? Yani bunu merak ediyorum. Çünkü bunlar gerçekten bizim konuştuğumuz ama çözüm noktasında... Mesela alkolle ve uyuşturucuyla mücadele edildiğinde suç işleme oranına baktım ikisinin toplamı yüzde 90'ı geçiyor zannedersen suçta etkisi. Bu çok büyük bir oran.

ADALET BAKANLIĞI AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE BÜROSU SAVCISI ÖZLEM ŞİMŞEK – Büyük bir rakam evet.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – O zaman, orada bir şey var işte, dokunulması gereken ve hâldilmesi gereken bir sorun var. Eğer o sorunu orada çözerseniz otomatik olarak bu tür şiddete dönük suçun işlenmesini aşağı doğru çekebilirsiniz.

ADALET BAKANLIĞI AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE BÜROSU SAVCISI ÖZLEM ŞİMŞEK – Kesinlikle.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Yani Komisyonumuzun tam da çalışma alanı.

Onun dışında bir de bu şikâyeteye tabi olmaktan çıkarmakla ilgili, şikâyeteye tabi olması gerekliliğiyle ilgili bir tespitiniz vardı. Ona ben de katılıyorum. Yani bunu şey olarak değerlendirmemek lazım. Yine, yanlış anlaşılmasın ama çünkü hakikaten bu çok önemli. Her söylediğimizi yanlış anlayıp -geçen sefer de size olduğu gibi- bizi şeye koyup sosyal medya üzerinden bütün kutsallarımıza sövülmesini biz kabul etmiyoruz. Çünkü burada bunu konuşamayacaksak, burada bunları tartışamayacaksak, bir şey ortaya koyamayacaksak niye oturuyoruz? O zaman herkes otursun, herkes basma kalıp aynı şeyleri söylesin, herkes aynı şeyleri tasdik etsin komisyondan çıksın gitsin. O zaman, komisyonların ya da şeyin çalışmasının ne anlamı var? Dolayısıyla, bu, şikâyeteye tabi olma meselesi de uzman ellerde uygulandığında zaten sorunu çözer.

Şimdi, bir mağdurun ya da şüphelinin durumunun ne olduğunu gerçekten bu işlerde uzmanlaşmış, bu işi bilen hâkim, savcılar çok rahat bir şekilde çözerler, avukatlar da çözer, ama biraz önce söylediğiniz gibi suiistimal edilebilen tarafları var ama işin özünde o husus da önemli diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

ADALET BAKANLIĞI AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE BÜROSU SAVCISI ÖZLEM ŞİMŞEK – Ben teşekkür ederim.

Şimdi, alkol ve madde bağımlılığı gerçekten çok büyük bir etken. Yani bize gelen şikâyetlerin büyük çoğunluğu bu şekilde ve psikolojik rahatsızlar. Şimdi, kadın geliyor, diyor ki: “Benim kocam aslında çok iyi bir insan ama işte şöyle bir rahatsızlığı var, ilacını almadığı zaman ben şiddete maruz kalıyorum ya da işte alkollü geldiğinde oluyor.” Çok çok büyük etkenler bunlar gerçekten.

Onun dışında, sağlıklı bir insansanız, bir maddenin etkisinde, yani beyniniz bir şeyin etkisinde değilse, zaten en yakınınızla niye tartışasınız? Ya da tartışma boyutunda sorunlarınızı çözersiniz. Yani şiddete meyil etmek ihtiyacı kimse duymaz bence. Ya bu bir psikolojik rahatsızlığın belirtisidir ya da bir maddenin etkisiyle yapılan bir şey ve bunu biz çok sık görüyoruz. Gerçekten, bu yoğun bir sıkıntı. Diyorum ya partner de değil, anne babalar evlatları için o kadar beziyorlar ki, “İçeri at çıkmasın...” Bu noktaya gelebilmesi bir anne babanın kolay bir süreç değil. O anlamda, gerçekten, bu sebepler çok etkili. Bunların önlenmesi, önüne geçmesi şiddeti de doğal olarak geriye çekecektir.

Elektronik kelepçe, dediğiniz şekilde, çok güzel bir uygulama. Tabii herkese değil. Zaten bunlar kolay alınan kararlar değil. Şimdi, bizim önümüzde şöyle: Karakollar kendi çevrelerindeki potansiyel şiddet eğilimli kişileri tespit ediyorlar, tanyorlar, bizlerin savcılar olarak bildiğimiz isimler var. Şimdi, her olay bize -konunun zorluğu da bu- maalesef, direkt, çok ağır suçlarla gelmiyor. Şimdi, kadın ilk gün geliyor “Bugün bana hakaret etti.” diyor Basit bir suç, delili yok, ona göre siz daha basit bir tedbirle yola çıkıyorsunuz önce. Ertesi gün geliyor bir küçük yaralama. Bir başka zaman işte tehdit, daha sonra bıçak, silah filan derken, hani, bu olaylar küçük küçük başlıyor. Siz her aşamada değişik bir tedbir ve değişik bir uygulamayla işin içine giriyorsunuz. Biz de şimdi en ufak bir hakaret şikâyetini, hani, bıçakla tehdit, bıçakla yaralama, alıkoyma gibi değerlendirmiyoruz tabii ki. Hâkimlerimiz de öyle. Mesela çok çok daha ağır, ciddi bir suçla önünüze gelmişse adli kontrol talep edebiliyorsunuz, tutuklama boyutunda bir suç değilse, tutuklama istiyorsunuz, dediğim gibi tedbiri ona göre talep ediyorsunuz, hâkim ona göre veriyor. Bütün bunlar aslında hep uygulamada, dediğim gibi, aileyi, muhatapları tanımak çok önemli, gerçekte ne istediğini de ben bir örnek vermek istiyorum biraz da ortamı değiştirmek adına.

Şimdi, bir şikâyetçi mağdur kadın vardı bana birkaç kez gelip müracaat eden. Bütün ilk etaptaki istekleri işte “Kocamı evden uzaklaştırın, kocam beni dövüyor, sövüyor, işte ben şiddet mağduruyum.” diyen kadını biz dinledik. Evden

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 12/2/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 18

uzaklaştırma tedbiri verildi. Koca da Ankara'yı terk edip Antalya'ya kadar uzaklaşmış, kendi talebiyle tabii bu, kendi isteğiyle. Antalya'da bir otelde çalışıyor. Sanıyorum orada da bir gönül ilişkisi var, artık eve de dönmüyor. Şimdi bu kadın bana dördüncü, beşinci gelişinde 2 tane haylaz çocuğuyla beraber. İşte kıvranıyor, "uzaklaştır" filan, asıl derdini sonradan anladım, dedi ki: "Geri gelsin." "Ben böyle bir şey yapamam." dedim. "Ama gelmiyor, bıraktı beni, öbür kadına gitti. Ben mağdurum 2 çocuk başımda kaldı." dedi. Dedim ki: "Getiremiyorum." Sinirlendi "Evden uzaklaştırmayı biliyorsun da getirmeyi bilmiyor musun? Beni bu hâle getirenler benden beter olsun." diye bedduasını da yaptı, çıktı.

Şimdi, sizin şiddet anlayışınızla karşınızdaki insanın anlayışı da farklı. Biz, olması gerekeni, ideali konuşuyoruz. İşte bize göre ekonomik şiddet de, şiddette şiddet de, psikolojik şiddet de tabii ki hiçbiri olmasın. Ama her aile ayrı bir konu bence.

Şimdi, nasıl bakıyor, onun için şiddet ne, neyi ifade ediyor? Biz, eğer, bütün uzmanlar olarak, bütün bu işin muhatapları olarak, hani, olması gereken noktadan hareket edersek gerçekte örtüştürmüyoruz.

Şimdi, ben, bir hâkim meslektaşımın bir duruşmada şöyle bir sıkıntı yaşadım: Babası tarafından cinsel istismara maruz kaldığı söylenen bir genç kız var. İlk celse henüz deliller bile toparlanmamış. Hâkim bey bana dosyayı uzatarak mütalaa talep etti benden ve biliyorum ki beraat mütalaa talep ediyor aslında. Çünkü o ilk celsede mahkûmiyet yönünde bir mütalaa vermeniz mümkün değil. Ben de doğal olarak işte oradaki eksiklikleri tespit etmiştim dosyada. Ruh sağlığının bozulup bozulmadığı noktasında rapor alınmamıştı, birtakım delillerin işte o gün için toparlanmamış olduğunu gördüm. Bu eksikliklerin giderilmesini talep ettikten sonra hâkim beyin yüzü değişti, rengi attı filan, memnun kalmadı. Neyse, işte, talepleri değerlendirdik ama sonra haricen konuştuğumuzda bakış açısı şuydu: Yani, bu çocuk, nede olsa, en çok gene kendi evinde güven altında. Böyle bir bakış açısını inanın ben bizzat yaşadım. Biz şimdi bunu başka bir kuruma göndersek neyle karşılaşacak? Şimdi, bunu, inanın, çok çok değişik görev alanlarında çalışmış çok kıdemli bir hâkim meslektaşım dile getirdi. Hepsini için demiyorum. Ama böyle bakışlardan biz bu noktalara geldik. "Hani kol kırılır yen içinde kalır."lardan, işte, "Kocandır döver de sever de." düşüncelerinden geldik. Bence güzel de yol alıyoruz aslında. Yani bu toplantılar, bu değerlendirmeler bile bunun bir göstergesi. Tabii ki çok eksiklerimiz, çok yanlışlarımız var. Ama sayılar artmış gibi görünüyor belki, ben bunların gerçek artış olup olmadığından son derece işte şüpheliyim, çünkü istatistikler yoktu, veriler yoktu, farkındalık arttı. Artık her kadın gelebiliyor. Eskisi gibi değil. Yani utanma çekinme noktası oldukça... Tabii gene vardır, artık gelebiliyorlar, bir şekilde bilinçlendi kadınlarımız. Bu, tabii, güzel bir şey, hani, kötüye kullanılmadıkça gelebilmesi. O anlamda ben hep aynı şeyi belki söylüyorum ama mükemmel kanun bence yok. Yani, mükemmel uygulama çok önemli. Kesinlikle bu işe gönül vermiş kişiler çalışmalı bu işin her aşamasında. Eğitim tabii en başta, işte okullardan ele alınarak, aile içi, işte bir annenin çocuğunu yetiştirirken ki erkek çocuğu ve kız çocuğu arasındaki yetiştirme farklılıklarından gelen ekonomik... Pek çok sebep var hani şiddet... Bakıyorsunuz şimdi 50 liralık bir şey. Bir evlâdın kendi anne babasına, evli bir erkeğin kendi anne babasına 50 liralık bir yardım yapması kavga sebebi olabilir mi, olmalı mıdır? Yani evlat yetiştirmişsiniz, sıkıntıda, ama inanın 50 lira için kıyametler kopan dosyalar biliyorum. Neden? Ayıplıyoruz filan ama bakıyorsunuz onların da geliri zaten 600-650 lira. Şimdi, 2 çocuk okutuyor, çok önemli, 50 lira çok önemli. O yüzden çıkıyor kavga. Yani o evde o yüzden çıkıyor, bir başka evde başka bir sebeple. O yüzden, ben, nasıl olur, mahallelerde de mi kurulur böyle işte sosyal hizmetler verilebilecek, hani aile hekimlikleri gibi her mahallede böyle bir aile danışmanlığı mı kurulur? Ama, tabii, çok bilinçli, ayakları yere basan uzmanlar olmalı diye düşünüyoruz. Siz böyle işte "Sen kadınsın, şu hakkın var, bunun var, işte, git, evi terk et. İşte, asla bu kocayı çekme..." Hani, az önceki kötü örnek gibi değil ama. Eğitimi yok, işi yok, sosyal güvenesi yok, aile kabul etmiyor. Şimdi, buradaki en ufak bir şeyden kadını alıp da dışarı attığınızda çok değişik farklı çevrelerin çok değişik farklı şiddetlerinin ortasına atmış oluyorsunuz. O yüzden, bu konu hakikaten çok boyutu olan ve herkesi birebir, yani her aileyi birebir değerlendirerek doğru çözüme ulaşılabilecek bir olay diye düşünüyorum. İşimiz zor.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Teşekkür ederim.

ADALET BAKANLIĞI AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE BÜROSU SAVCISI ÖZLEM ŞİMŞEK – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Sayın Akova, buyurun.

AYŞE NEDRET AKOVA (Balıkesir) – Teşekkür ediyorum.

Sunumunuz için öncelikle teşekkür ediyorum.

ADALET BAKANLIĞI AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE BÜROSU SAVCISI ÖZLEM ŞİMŞEK – Ben teşekkür ediyorum.

AYŞE NEDRET AKOVA (Balıkesir) – Ben de otuz küsur yıl avukatlık yapmış bir meslektaşınızım. Tabii yaşadığımız çok olaylar var. Yani müvekkillerimizin, birkaç toplantı evvel de anlattım, boşanma davasından sonra da cinayet davalarına girdiğimizi, engelleyemediğimizi. Hakikaten çok kötü örnekler yaşadık. Bir de kadın olunca daha tabii duygusal olarak bakıyorsunuz, üzülyorsunuz, etki altında kalıyorsunuz yaşamınızda.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 12/2/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 19

Yalnız, demin bir örnek -tabii kötü örnek, kötü emsal hiçbir zaman emsal olmaz avukatlar hakkında da- hani bir iki tokat... Onu özellikle de düzeltme ihtiyacı duyuyorum, özür diliyorum.

Şimdi, şöyle, yaşamımda hep şunu gördüm, meslek hayatımda şunu gördüm: Bizim Türk toplumundaki aile yapısında karı koca, hele ki kadın geçimsizliğini anlatmıyor; dışarıya anlatmıyor, arkadaşlarına anlatmıyor, ailesine anlatmıyor, ama bir gün çekilmez hâle geldiğinde de, hakikaten, şahitlendirmek, delillendirmek, belgelendirmek sıkıntısını yaşıyor. Yani bizler de çok örnek yaşadık. Ben, bir müvekkilimi kaç kere çürükleriyle gördüm, rapor almak için göndermek istedim, eşinden çekindiği için gitmedi rapor almak için, ama gün geldi, o gün dövülmemiş, dövülmediği bir zaman geldi, çürük yok. “Ben artık dayanamıyorum...” “Hadi şahit...” “E, kimse bilmiyor...” Yani hakikaten, kadınların yaşadığı da çok dramlar ve acılar var ve hep gizleme, saklama, etrafa belli etmeme gibi ailelerimizden aldığımız da bir artık görenek mi diyeyim, örf âdet mi diyeyim, bir kurallar mı diyeyim, etik kurallar, yani bir şekilde kurallarımız var toplumumuzda. Yani karı koca ilişkileri, kocanı şikâyet etmek hoş karşılanmıyor, onun içinde hakikaten dayanılmaz hale geldiğinde de ispatı zor. Onun için, kadının, normalde söylediğini önce bir doğru kabul etmek, belki ondan sonra aksini, dediğiniz gibi, kötü örnekler açısından da değerlendirmek lazım. Ama öncelikle de, hakikaten, hep gizlendiğini, söylenmediğini varsayarak belki değerlendirecek çıkışla başlarsak daha doğru bir yere varırız gibi düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurun.

NURCAN DALBUDAK (Denizli) – Başkanım teşekkürler.

Sayın Savcım çok teşekkür ederiz, çok faydalandık ve gerçekten çok güzel bir sunumdu.

Hani biraz önce dediniz ya evden uzaklaştırmada altı ay gibi bir süre ya da çok uzun sürelerde, kişi evden uzaklaştırıldığında veya gidecek yeri olmadığında, işte köy kahvehanesine gittiğinde, yani orada, oturduğu mahalledeki kahvehaneye gittiğinde, bunu paylaştığında çok incitici, çok şey ama, bunu doğru buluyoruz ama bir taraftan da şöyle düşünüyoruz: Oradaki kahvehanede oturan insanların hepsine korkunç bir örnek. Yani başımıza bu iş gelirse biz de altı ay gideriz. Yani belki de burada en büyük çıkış noktası buydu yani caydırıcı olması yani altı ay uzaklaşmak, bir erkek için son derece gurur kırıcı, etrafındaki insanlar için, sosyal çevresi için son derece berbat bir durum, çok kötü bir durum ama bir taraftan da toplum için de “Ya, böyle bir şey aparsak bayağı bu iş ciddi, evden filan uzaklaştırılıyor, işte, koruma, tedbir, her türlü şey uygulanıyor.” şeklinde... Ben bunun açıkçası bir süre böyle bir tavan yapıp sonra tekrar normal bir seviyeye düşeceğine inanıyorum en azından kendi adıma.

Bir şey sormak istiyorum: Geçtiğimiz aylarda -yani belki beş altı ay oluyor- genç bir çocuk, kız arkadaşına şiddet uyguluyor, Facebook'ta da bunu yayınlıyor. Ankara'da olmuş bir vakaydı bu. Ciddi bir şekilde vuruyor, 3 kere, 5 kere, gülerken, dalga geçerek yani gerçekten insan onurunu, insan haysiyetini, her şeyi ayaklar altına alarak ve izlediğimde tüylerim diken diken olarak şiddetle seyretmişim, yani şiddetle demeyeyim de, çok kötü bir şekilde. Sonrasında bu tabii, tutuklandı, o şekilde yargılanmasına karar verildi, tutuklu bir şekilde vesaire, hemen çok hızlı bir şekilde, o günün akşamı, yine bunun akabinde de şu güzel bir şeydi: Bütün bunu yayınlayan İnternet sitesi ve diğer bütün İnternet sitelerinde bu ana sayfada, baş sayfada birinci haber olarak tutuklandı ve tutuklu şekilde yargılanacağıydı, bu güzel bir şeydi.

Şunu sormak istiyorum: Şiddet uyguladı, şikâyetçi olsa da olmasa da neticede orada adli bir vaka ve karşılaşıcağı bir ceza var. Bir de bunu sosyal medya aracılığıyla yayınlamış olmasıyla buna nasıl bir ceza sistemi, nasıl bir şey uygulanır yani ekstra ne kadar, bu, hangi kistasa giriyor, bunu bir öğrenmek istedim.

Teşekkür ediyorum.

ADALET BAKANLIĞI AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE BÜROSU SAVCISI ÖZLEM ŞİMŞEK – Sosyal medyada kişilerin özel hayatını paylaşmak, işte, sırlarını paylaşmak, bu tip, toplumu kötü etkileyecek görüntüler paylaşmak, hepsinin karşılığı var Ceza Kanunu'nda. Yani Türk Ceza Kanunu'nda bunlar özel düzenlenmiş şeyler. Biliyorsunuz, normal hakaret farklı, sosyal medya üzerinden hakaret farklı. Yani işte, kişilerin aile sırlarını birisiyle yan yana paylaşması da suç ama sosyal medya üzerinden paylaşıyor olması ağırlaştırılmış şekli. Bütün bunların karşılığı var, Türk Ceza Kanunu'nda karşılığı var.

BAŞKAN – Buyurun.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Savcım, çok teşekkürler. Gerçekten ana başlıklarıyla uygulamada yaşanıyor olanları dinlemek çok daha kalıcı oldu hafızamızda.

Şöyle başlık bakarsak, bir, uygulayıcıların iyi seçilmesi, uzman talebinizle ilgili haklı bir bekleme, sosyal inceleme, şikâyete tabi olmamanın özellikle tedbir amaçlı olması için amacı, şöyle bir baktığımızda yakın koruma talebinizin karşılanmaması, bu 4-5 başlığın her birinde de bence hep uygulama tandanslı bir gerçek. Hâkime Hanım'ın sunumunda da ben not almıştım. Mesela uzaklaştırma tedbirinin az uygulanması kanaatinizi iletiniz, kesinlikle öyle düşündüm ve şu ana kadar uygulamayla ilgili yapılan bütün örneklerde de bu anlatıldı. Özellikle not alıyorum ama şu cümle beni hep tedirgin etti, Hâkime Hanım ifade etmiş, mesela o kadar çok dosya var ki ve bu anda, sizin verdiğiniz yani “Savcılardan geleni görenek

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 12/2/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 20

hatta biz hiç mağduru ve diğerini görmeden karar veriyoruz.” O yüzden sizin dosyanız, o yüzden sizin aldığınız, talep ettiğiniz o süreç çok çok değerli. Az önce maddeleri sayarken taleplerinizin haklılığına o yüzden işaret ettim. Yani demek ki uygulamada biz bu sizin 4 maddenizi güçlendirmeliyiz. Yasama boyutuyla ilgili cümleler de bana göre harikulade; dünyada -Avrupa’da da- bu kanunun varlığı değerli, örneği olmayacak, eksiklerine rağmen. O hâlde bu 4 maddeyle ilgili ve Sayın Hâkime Hanım’ın da ifade ettiğiyle birlikte yani bir hafta da verebiliyorken, on beş gün de veriyorken her vakayı ayrı ayrı değerlendirmeyip bir anda “altı ay” dediğimizde, ne yazık ki... Yani Nurcan Vekilimin ifade ettiği evet, böyle şok etkisi yapılarak erkeklerde bir bilinçaltı oluşturur mu? Elbette oluşturur. Ama Alev Başkanımızın işaret ettiği, bu kez karşı tarafta bir mağduriyet, çocukların mağduriyeti. O altı aylık zaman diliminde verdiğiniz, hafızada kalacak Antalya’ya giden eş örneği, belki tebessüm ettiriyor ama ona benzer öyle vukuatlar oluyor ki o yüzden sizin bu 4 maddeniz

1) Uygulayıcıların iyi seçilmesi,

2) Tekrar ediyorum, uzmanlarla ilgili sosyal inceleme konusundaki güçlendirme,

3) Şikâyete tabi ve yakın koruma talebiyle ilgili bu 4-5 maddenin her birini biz demek ki gerek uygulayıcılar gerek bakanlıklar düzeyinde güçlendirmeliyiz.

Sorum şu, niye söz aldım, tespit amaçlı değil elbette: “İspanya örneği.” dediniz, “Bizim için örnek.” dediniz. Bununla ilgili ama somut bir şey ifade etmedik. Bu söylediğiniz kaygı ve çözüm önerileriyle ilgili İspanya örneğinden bize aktarabileceğiniz var mı?

Teşekkür ederim.

ADALET BAKANLIĞI AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE BÜROSU SAVCISI ÖZLEM ŞİMŞEK – İspanya’da şunu gözlemlemiştik ben: Dediğim gibi, Emniyet boyutunda küçük küçük karakollarda değil de daha büyük oluşumlar bu işi üstlenmişti. Büyükşehir bazında değerlendirirseniz belki ilçe kaymakamlıkları her ilçe için bir merkez ayırabilir. Buradaki merkezde sosyal hizmet uzmanı, psikolog, avukat kadrolu -artık bilemiyorum tabii, onların statüleri nedir ama- 7/24 saat hizmet veriyor Emniyetin bünyesinde. Şimdi, mağdur kadın geldiğinde sudan çıkmış balık gibi -tabiri caizse- hiçbir şey bilmiyor; direkt oraya gidiyor, orada her uzman kendi alanında bu kadına nasıl yardımcı olabileceğini tespit edip kadını doğru yerlere yönlendiriyor.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Savcı boyutu hangi aşamada?

ADALET BAKANLIĞI AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE BÜROSU SAVCISI ÖZLEM ŞİMŞEK – Şimdi, orada savcı boyutu, şöyle söyleyeyim: Diğer Avrupa ülkelerinin pek çoğunda bizim gibi değil, genelde belediyeler üstlenmiş. Oradaki tabii, yapılanma gereği belediyeler çok güçlü olduğu için bu tip koruma, uzlaştırma tedbirlerini dahi belediyeler veriyor. O yüzden bizden biraz daha farklı tabii, sistemi bire bir örtüştüremeyebiliriz ama biz Emniyette bu uzmanları bulundurabiliriz diye düşünüyorum, çok zor olmayacağı kanaatindeyim. Savcı burada benim anladığım kadarıyla sadece ceza soruşturması boyutunda görevli. Normal olarak ona suçla ilgili bilgi veriliyor, işte, o suçun karşılığı yapılması gereken araştırmalar ve alınması gereken hukuki tedbirler noktasında savcı olaya müdahil oluyor. İşte, tutuklanması gereken bir evraksa mevcutlu istiyor, işte, adli kontrol talep edecekse mevcutlu istiyor, yoksa delillerin toplanması noktasında talimatlarını veriyor. Daha sonra bu merkezlerden gelen bütün evraklar orada aile hâkimliği değil de hem ceza hem de hukuk yargılaması yapan özel mahkemeler var, ihtisas mahkemeleri, oraya geliyor. Bir hâkim... Bizde biliyorsunuz, hukuki boyutu aile mahkemeleri, işte, boşanma, nafaka, tazminat, çocukların velayetleriyle ilgili kararları aile hâkimleri verirken işte, işlenen suçla ilişkin kararları da ilgili ceza mahkemesi -ağır ceza, aslye ceza, suçun niteliğine göre- ama orada hem ceza hem hukuk hâkimi sıfatıyla görev yapan hâkimler var. Ailenin her şeyiyle ilgili kararı o hâkim veriyor hem cezayı hem korumayı hem velayeti. O yüzden oradan oraya hırpalanmıyor mağdurlar, doğru adreslere yönlendiriliyor daha az yıpratılarak ve daha net çözümler alınıyor. Şimdi, hâkim her şeyi birlikte değerlendirerek sonuç karar verdiği için daha sağlıklı olduğunu düşünüyorum ve kendileri de çok iddialılar; İspanya bu konuda geçmişten gelen süreçleri içerisinde çok başarılı olduklarını ifade eden bir ülke, güzel sonuçlar aldıklarını söylüyorlar, tabii ki vardır şeyler ama sistemlerinden memnunlar.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Hukuki altyapısı bize uymuyor ama hem ceza hem hukuka bakan bir sistem yok.

ADALET BAKANLIĞI AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE BÜROSU SAVCISI ÖZLEM ŞİMŞEK – Bizde tabii, belki hani kendi sistemimize uydurabileceğimiz benzer çalışmalar yapılabilir. Orada şöyle bir şey gördüm ben: Mesela Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu bünyesinde oluşturulmuş Şiddet Koordinasyon Merkezi var. Bütün savcıların, polislerin, işte, bu konudaki uzmanların birlikte değerlendirildiği tepede merkezleri var. Bizde böyle bir şey... Yani Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı belki bu işi yapabiliirdi ama bizde maalesef yeterli olmadı, onlarda çok güzel bir koordinasyon sistemi kurulmuş, tepeden her kuruma ulaşabilen bir...

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Aile Genel Müdürlüğü var ya, 5 Genel Müdürlük, 32 Daire Başkanlığı. O kocaman, devasa yapı içerisinde, Aile Genel Müdürlüğü mesela şemsiye, çatı alınıp bütün her birine bakan, amacı “aile” başlığı altında o mağduriyetleri, “kadın” başlığı, çocuk istismarı... Acaba şu İspanya örneği şey olabilir mi?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 12/2/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 21

BAŞKAN – Olabilir. Şöyle: Ben İspanya’da bu konuda çalışma yaptım. Savcı hanımın da kanaatlerini paylaşıyorum. İspanya’da ben bu konuda gittiğimde bir çalışma yapmıştım. Aile içi şiddetin ve kadına karşı şiddetin en yoğun olduğu ülkelerin neredeyse başında geliyordu Avrupa’da, çok ciddi biçimde kadına karşı şiddet ve öldürme vakaları vardı. Bir dönem hükümetin bunu birinci derecede önemli bir sorun görmesi ve siyasi kararlılığıyla bütün mevzuat değişti, bütün kamu yapılanması buna göre yeniden ayarlandı. Çok başarılı sonuçlar aldılar. Bütün yaptıkları yasalar ve uygulamaya yönelik kurumlar, davranışlar son derece olumlu sonuçlar verdi. Çok ciddi bir siyasi kararlılık vardı. STK’ların uzmanlaşma süreci çok doğru oldu. Yani bizdeki gibi hayır kurumu şeklinde değil de bire bir Amerika’daki tabiriyle “ücretsiz çalışanlar” yani bir ücretli çalışanlar kadar ciddi ve profesyonel devreye girdiler. Önemli “hükümet politikaları, öncelikleri” vardır, orada çok ciddi bir şekilde üstte yer aldı. İyi de sonuçlar aldılar ama başarının bence oradaki temel sebeplerinin başında koordinasyon geliyordu kesinlikle, yaptılar ve koordinasyonu çok iyi sağladılar. Zannediyorum, bizim bu alandaki çalışmalarda Türkiye’de bakmamız gereken ayak koordinasyon ayağı. Yani yasa çıkardık 4320, olmadı 6284’ü çıkardık, yönetmeliğini çıkardık, Ulusal Eylem Planı yaptık, ŞÖNİM’leri kurduk, işte, ASDEP’leri kurduk, 2006’da Sayın Başbakanımızın genelgesi yayımlandı, ona yönelik eylem planları yapıldı. Buna rağmen biz bir alanda tıkanıklık yaşıyorsak -tabii ki farkı sebepler de olabilir, oralara da bakalım ama- özellikle koordinasyon üzerinde durmak gerekir diye düşünüyorum. Bu sosyal hizmet ayağında Almanya modeli, şiddetle mücadeledeki kararlılık ve koordinasyon anlamında da İspanya çok iyiydi, çok ileriydi, benim gördüğüm her iki ülkede de buydu.

Sizin Sayın Kaynarca, ilave etmek istediğiniz bir şey var mı?

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Yok, hayır. Raporda var dedi Hâkime Hanım ama. Benim önerdiğim Aile Genel Müdürlüğü hangi başlıklarda, yine bu söylediğimiz çerçevede mi?

ADALET BAKANLIĞI AİLE MAHKEMESİ HÂKİMİ ZEYNEP ÖKSÜZOĞLU – Aile Genel Müdürlüğü İspanya örneği, Hollanda-Amerika örneği, örnek olarak ülkeler raporda yer alacak. Bu raporda başlık olarak Almanya örneği, Hollanda örneği, İspanya örneği, Amerika örneği var yani o örneklerden bahsedeceğiz raporda. Bizim Adalet Bakanlığının aile içi şiddetle ilgili Avrupa Birliği Genel Müdürlüğünün projesinde ziyaretler yapıldı ve ziyaret raporları var. Bu raporları da sunuyoruz dosyaya, sunulacak rapora.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Uçma, buyurunuz.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkanım.

Ben de savcı hanımefendiye sunumu için çok teşekkür ediyorum ama onu dinlerken...

BAŞKAN – Özür dilerim bir şey ifade edeceğim, saat on kala, çeyrek geçeye kadar ara vereceğim, Genel Kurulun açılması gerekiyor biliyorsunuz, saat ikide Genel Kurul var. On kala ara vereceğiz, çeyrek geçeye kadar.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Hemen hızlanalım inşallah.

Şimdi, savcı hanımı dinledikten sonra bir önerim var. Aile mahkemelerine bakan hâkim ve savcılarının pedagojik ve psikolojik formasyon sertifikaları şart. Evet, Sevgili Başkanım, bunu talep olarak yazmak istiyorum doğrusu. Aile mahkemelerine bakan hâkim ve savcılarımızın pedagojik formasyonları, psikolojik formasyonları belgelenmelidir, sertifika hâline getirilmelidir, onlar kurslara tabi tutulmalılar daha göreve başlamadan önce. Özellikle çok hassas bir konu çünkü aile konusu, özellikle kadına yönelik şiddet konusu. Başkanımın ifade ettiği koordinasyonu başından beri vurguluyorum ve çok önemsiyorum, bunu şeye alalım diyorum.

Şimdi, şiddete giden yoldaki aşamalara baktığımızda aşamaların ağırlığına göre hareket etmemiz gerekiyor. Burada kadın deneklerimize büyük görevler düşüyor. Yani mesela “aile sırrı, aile mahremi” dediği hususlardan kimileri gerçekten tolere edilebilir düzeyde olabilir. Bunun için mutlaka bu formasyonda olan, aile mahkemesine bakan arkadaşlarımızın bu tür sorunlar yaşayan ailelerle danışma merkezleriyle, onları da vesile kılarak onlarla irtibat hâlinde olması gerekiyor. Şimdi, önlerine gelen dosyada olayın mahallini bilmeden, vuku şeklini bilmeden, gelen dosyalar üzerinden hareket ediyorlar.

Bir de insanlar şiddete maruz kaldığında ya da şiddet uyguladıklarında aklı örten bir durumdan bahsedilebilir mi? Özellikle savcı hanım “Alkol aldıktan sonra kocam böyle yapıyor.” ya da “Uyuşturucu aldıktan sonra çocuk şöyle yapıyor.” falan diyordu. Dolayısıyla bu bize şunu gösteriyor: Toplumda alkol ve uyuşturucu tüketimiyle ciddi mücadele etmemiz gerekiyor çünkü şiddetin en büyük nedenleri arasında bunlar sayılıyor. O hâlde başat nedeni bırakıp detayda ve tali konularda olmamız gerektiğini düşünüyorum.

Bir başkası, aile danışmanları... Ayrıca her aile bir danışma merkezine, tıpkı yani tıbbi alanda aldığımız tedbirler gibi, aile hekimliğinde olduğu gibi, her aile mutlaka bir danışma merkezine kayıtlı olmalı. Sorunu olur ya da olmaz, bu önemli değil ama olduğu zaman yani diğer merkezde olduğu gibi tedbir alınmalı diye düşünüyorum, buna biz “ombudsmanlık” da diyebiliriz. Bunlar şunu yapmalılar öncelikle: Tarafların taraflarını bir araya getirmeliler, sorun çözülemez hâle geliyorsa... Bir kere daha söylüyorum; Türkiye’de en kolay şey, hemencecik evlenebilmek, gençlerimiz bu konuda çok fazla bilinçli değil -dersek haber olur mu, olmaz inşallah- ama en zor şey de boşanmak. Çözümü mümkün olmayan aşamaya aile danışmanlarımızın, sosyal hizmet uzmanlarımızın ve söylediğim formasyonları haiz aile mahkemesi

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 12/2/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 22

sürecindeki hâkim ve savcılarımızın karar vermeleri durumunda vahim, kronik bir durum varsa boşanmayı çok hızlandırmaları gerekiyor. Bir kere boşanmayı geciktirmesi... Oradaki temel duyguyu anlıyorum; aileyi barıştırmak, bir araya getirmek, zamana yayarak “Zaman en iyi tedavi yöntemidir.” anlayışından hareket etmek ama uzmanları baktığında bunun zamanla çözülüp çözülemeyecek ya da zamana havale edilip edilemeyecek bir husus olduğuna karar verebilirler. Boşanmalar Türkiye’de çok geç yapılıyor, çok uzun sürüyor aile mahkemeleri. Bunu olayın ağırlığına göre, hakikaten barıştırılabilirse hemen ombudsmanlarla bu halledilmeli ama aksi takdirde bu hızlandırılmalı. Göreceksiniz, şiddetin düşürülmesinde bu, önemli ölçüde katkı verecektir. Sonrasında takip eden, aklı örtük bir grup elbette vardır, onlar farklı bir şey çünkü aklı örtün her şey bizde sekredici kabul edilir. Bu da kimi kere aile mahkemelerinde cezai müeyyideyi düşürücü nitelik olarak görülüyor, görülmemesi gerekiyor, daha da ağırlaştırılması gerekiyor. Yani sorumluluğu olan bir alana ilişkin ötekinin hayatına kastetmek için kendisini hapla, alkolle ya da başka şeyle bir durumdan bir duruma sevk etmesinin ayrıca ağırlaştırıcı neden olması gerekiyor, bizde hafifleştirici nedendir, buna dikkat edilmesi gerekiyor.

Varsa çocukların velayeti iyi düzenlenmeli, mevcut düzenleme iyi değil. Bakın, boşanmalardan sonraki şiddetlerin önemli ölçüde nedeni, çocuğunu göremiyor adam. Yani buna kimsenin hakkı yok ayrıca. Haciz memuruna gidecek, para yatıracak. Bir olayı biliyorum, geçen bana intikal etti bu Komisyonda olmam hasebiyle. İşte, görme günleri gelmiş, gitmişler, babası da yanında, diğer babanın, çocukların babasının. Hanımefendi ikisini bir “Yanına adam alarak eve tecavüz ettiler, evi bastılar.” diye şikâyetinde bulunuyor. Dolayısıyla bu velayet konusu iyi düzenlenmiş değil, ona dikkat edilmeli. Hakikaten akıl sağlığı bakımından falan teslim edilemeyecek durumda ise... Bir de velayetten sonra siz bir şey yazıyorsunuz, “Ayda bir, haftanın son günleri şu zamanlarda görüştürülebilir.” Bu, son derece yanlış, orada şöyle demek lazım: “Eğer çocukların velayetini üstlenmiş taraf emniyette görüyorsa çocuklar istediği zaman görüşebilirler.” Siz bunları çocuklara yasak getirebilirsiniz ama o çocukların yaşayacağı travmaların haddi hesabı yok ve sorunlu çocuklar meydana geliyor. Yani bunun da dikkatle izlenmesi gerekiyor.

Ben aile mahkemelerine ilişkin intikal edecek adli vakalarda mutlaka kadın polis görevlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum ama mutlaka. Yani kadın polislerin dışındaki arkadaşlar eğer ağır bir durum, erkek tarafından bir saldırı hâlâ devam etmiyorsa, aile ilişkileri içerisinde onu mahkemeye çağırma, tebligatta bulunma ya da başka konularda, bunları resmî yazılarla yapmak yerine kadın polislerimizin ve mahkemedeki arkadaşlarımızın bu aileyle, özellikle hanımefendiyle ve çocuklarla ilişki içinde olmasının büyük faydası vardır diye düşünüyorum.

Evet, dolayısıyla bütün mesele şiddet ortaya çıkmadan önce ne yapabiliriz? Bana göre yol yapabiliriz, çok güzel havaalanları yapıyoruz, dünyanın neredeyse süper gücü hâline geliyoruz ama arkadaşlar, hepsinin önünde -insan canının yedeği yoktur, insan onurunun yedeği yoktur- insan gelmektedir. Zaten temel ilkemiz insanı yaşatmadan başka şeylerin yaşayamayacağıdır, bunu merkeze almamız lazım. Buradaki raporların, burada söylenip yazılıp bitirilmemesi, takip edilmesi, uygulanmasının sonuçlarına bakılması gerekmektedir. Dolayısıyla sevgili savcımız bana kendi meslektaşlarının bu formasyonları alması gerektiği ilhamını ibka etmişlerdir. Kendilerine teşekkür ediyorum. Biraz işiniz zorlaşacak demektir ama olsun, her şeye değer hakikaten, bir hayatı kurtarmak, bütün insanlığı kurtarmak gibidir.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Toplantımıza saat 14.15’e kadar ara veriyorum.

Sayın savcımızla devam edeceğiz.

Kapanma Saati: 13.54

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 12/2/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 23

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.25

BAŞKAN: Alev DEDEGİL (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Vural KAVUNCU (Kütahya)

SÖZCÜ: Sevd e BAYAZIT KAÇAR (Kahramanmaraş)

KÂTİP: Mehmet Kerim YILDIZ (Ağrı)

-----o-----

BAŞKAN – Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun toplantısına kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Savcımızın sözlerini tamamlaması için ben tekrar sözü veriyorum.

Çok değerli üyeler, Sayın Binnaz Toprak Hocam, buyurunuz. Eğer savcı hanıma iletteceğiniz bir şey yoksa...

Hocam, var mı sizin?

Direkt olarak ben toparlaması için sözü vereceğim. Sonra da Sayın Meltem Ağduk'a geçeceğim.

ADALET BAKANLIĞI AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE BÜROSU SAVCISI ÖZLEM ŞİMŞEK – Konuşmamın ilk aşamasında da ifade ettiğim gibi, aslında çok boyutları olan şiddetin çözümü noktasında 4326, 6284 sayılı Kanunların karşılaştırılması, geldiğimiz noktada, aksayan yönlerden ziyade -tekrar olacak ama- bence uygulama çok önemli. Sabahki oturumda da söylediğim gibi, koordinasyon eksikliğinden ve farkındalık noktasında yetersiz personelle hizmetlerin götürülmesinden kaynaklı aksamalar olduğunu düşünüyorum.

Ben aslında toparlamıştım sunumumu.

Teşekkür ediyorum sizlere beni dinlediğiniz için.

BAŞKAN – Ben tekrar teşekkür ediyorum Sayın Savcımıza. Aile İçi Şiddetle Mücadele Bürosu Savcısı Sayın Özlem Şimşek, bugün burada konuşulmadığını ya da gittikten sonra eksik kaldığını düşündüğünüz noktalar varsa, onları da yazılı olarak Komisyonumuza iletilebilirsiniz.

Şimdi, son olarak kadına yönelik şiddetin önlenmesinde Birleşmiş Milletlerin çalışmaları üzerine Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu'ndan Sayın Meltem Ağduk, sunumu siz mi yapacaksınız, Zeynep Hanım mı yapacak?

BM NÜFUS FONU TEMSİLCİSİ MELTEM AĞDUK – Zeynep Hanım başlayacak, ben devam edeceğim.

BAŞKAN – Peki.

O zaman biz önce sözü Sayın Zeynep Başaran'a veriyoruz.

BM NÜFUS FONU TEMSİLCİSİ ZEYNEP BAŞARAN – Çok teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın vekiller, sayın uzmanlarımız, hocalarımız, Sayın Savcı; biz de burada olmaktan çok memnunuz, uluslararası tecrübelerimizi sizlerle paylaşmaktan.

Şiddetin boyutu, kapsamı, nedenleriyle ilgili çok önemli bilgiler paylaşıldı. Biz de Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu olarak şu mesajı vererek sunumumuza başlamak istiyoruz: Kadına ve kız çocuklarına yönelik şiddet, sınıf, etnik köken, meslek, eğitim düzeyi, kültür veya ülkeden bağımsız olarak toplumun her kesiminde görülebilmektedir. Dünyaya şöyle bir genel olarak bakarsak, dünya genelinde yaklaşık yüzde 30 düzeyinde, Avrupa Birliği ülkelerinde yüzde 25, gelişmekte olan ülkelerde ise yüzde 50, yüzde 60 gibi yüksek oranlar görülebiliyor. Türkiye'ye döndüğümüzde ise -Sayın Vekilimiz, Başkanımız da bahsediyordu- veriyile ilgili sıkıntılar var ama iki tane ulusal temsiliyeti olan araştırma yapıldı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından. Bir tanesi 2008'de yürütüldü, 2009'da yayımlandı, diğeri de -çok yakın, taze bir araştırma- 2013'te yürütülen, 2014 Aralık ayında da sunulan bir araştırma. Maalesef, yine ulusal temsiliyeti olan, 12 bölgede yürütülen bir araştırma gösteriyor ki kadına yönelik şiddetin yaygınlığıyla ilgili bir düşünüş gerçekleşmemiş. Belki tek mutlu edebilecek şey, başvurularda küçük de olsa -yüzde 3 düzeyinde sanıyorum- bir artış var.

Peki, Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu olarak biz neler yapıyoruz? Yaklaşık 150'den fazla ülkede programlarımız var ve 1969 yılında kurulduk. 6 tane de bölge ofisiyle birlikte kadına yönelik şiddet, kadın erkek eşitliğiyle ilgili çalışmalar yürütüyoruz. Bununla ilgili, Türkiye'yle ilgili bazı ayrıntılar vermek istiyorum: 1971'den beri Türkiye'de "üreme sağlığı" başlığının altında anne sağlığı, doğum öncesi, sırası ve sonrası bakımlar, aile planlaması, sağlıklı doğum aralıklarının düzenlenmesi gibi konularda çalışıyoruz. Tabii, Türkiye çok yol aldı özellikle anne ölümleri, çocuk ölümleri ve bakımların artması konusunda. Dolayısıyla, biz de çalışmalarımızı daha çok dezavantajlı gruplara yönlendirdik. Sizlerin de bilgisi vardır, mevsimlik tarım işçileri konusunda önemli bir çalışmamız var yürüttüğümüz. Çeşitli spesifik gruplara artık yoğunlaşmaya başladık, özellikle üreme sağlığı konusunda. Toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda da tabii çalışıyoruz, özellikle de kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusunda. Bunda, Aile Bakanlığıyla, Sağlık Bakanlığıyla, çeşitli kamu kurumları, STK'larla ve özel sektörle çalışmalarımız var. Merkezî düzeyde çalışırken yerelde de çalışmanın önemini bildiğimiz için çeşitli programlar geliştirdik, bir tanesi de Kadın Dostu Kentler Programı, onunla ilgili de çeşitli bilgiler vereceğiz. Son olarak da nüfus ve kalkınma politikaları üzerine çalışıyoruz. Bu bahsettiğimiz alanlarda veri toplanması, analizi ve bununla ilgili politika geliştirilmesi konusunda çalışmalarımız var.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 12/2/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 24

Genel olarak toparlamak gerekirse, UNFPA tüm programlarında -bu, kadın sağlığını da doğrudan etkileyen bir şey olduğu için kadına yönelik şiddet- kadına yönelik şiddetle mücadele eden kurumlarla çalışmakta. Tabii, biz desteğimizi çeşitli uluslararası yasalardan ve anlaşmalardan da alıyoruz, SEDAV gibi, ayrımcılığın önlenmesi gibi ama Türkiye'nin de, özellikle bu Hükûmetin de önderliğinde aile içi şiddetin önlenmesi... İstanbul Sözleşmesi'nden de destek alarak çalışmalarımızı yürütüyoruz. Bu sözleşmenin de 4 temel prensibi var, İngilizcede 4P olarak geçen; önleme (prevention), koruma (protection), kovuşturma (prosecution), politikayı (policy) temsil eden 4 tane yaklaşım var. Bugün çokça söylendi, koordineli bir yaklaşım, çok sektörlü bir yaklaşım gerekiyor kadına yönelik şiddetle ilgili, bu 4P de aslında bunu getiren bir şey.

Önleme konusunda okullardan da bahsetti bazı vekillerimiz. Okullarda gençlere yönelik çeşitli çalışmaların olması lazım müfredatın içerisinde, gençlerin kendilerini tanımaları, bedenlerini tanımaları, toplumsal cinsiyet rolleriyle ilgili bilgilendirilmesi yani "Ağaç yaşken eğilir." temasıyla gidilebilir. Askerlikten bahsedildi, yine erkeklerin bu konuya angajmanı çok önemli, ulaşılabileceği çalışmalar var, üniversiteler var önlemeyle ilgili. Bunlar birkaç örnek sadece.

Korumayla ilgili tabii ki polis, sosyal hizmet uzmanlarının, yasal yapının desteklenmesi, koordine içerisinde çalışması gerekiyor.

Kovuşturmada da yine savcılığın, aile mahkemelerinin çok önemli bir yeri var, sosyal inceleme uzmanlarının. Bunlarla ilgili çeşitli çalışmaları biz de yürütüyoruz. Birazdan Meltem Hanım bahsedecek.

Politika geliştirme... Bu Komisyonun önemi, KEFEK'in önemi, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, bu çeşitli mekanizmaların varlığı çok önemli politikaların geliştirilmesinde, koordinasyonun sağlanmasında ve veri toplanmasında...

Eylem planlarından bahsedildi, bunlar da çok önemli gelişmeler fakat bu eylem planlarının uygulanması ve izlenmesi konusunda çok sıkı takibi gerekmekte. Doğru göstergelerin olması ve bütçeyle desteklenmesi gerekiyor bu eylem planlarının, politikaların tam olarak yürütülebilmesi için.

Son olarak, bir toparlamak istersem UNFPA'nın çalışmalarıyla ilgili. Biz neler yapıyoruz bu alanda, özellikle İstanbul Sözleşmesi'nin de yürütülmesi için? Farkındalık artırma çalışmaları, veri üretimi, kapasite güçlendirme, hizmet sunanların desteklenmesi, yasal düzenlenmelerin desteklenmesi, iyileştirilmesi ve önleme amaçlı -en önemli kısmı- çalışmalar yürütüyoruz.

Şimdi, ayrıntıları vermek için Toplumsal Cinsiyet Program Koordinatörümüz Meltem Hanım'a sözü aktarıyorum.

BM NÜFUS FONU TEMSİLCİSİ MELTEM AĞDUK – Teşekkür ederim.

Öncelikle şunu söyleyerek başlamak istiyorum: Teşekkürler öncelikle buraya davet ettiğiniz ve bizim de görüşlerimizi paylaşmamıza olanak sağladığınız için.

Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu -biraz önce Zeynep Hanım'ın söylediği gibi- çok uzun yıllardır Türkiye'de çalışıyor, bir Birleşmiş Milletler kuruluşu, aynı Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, UNICEF, Dünya Bankası gibi. Bizim şöyle bir özelliğimiz var: Çoğunlukla kamu kuruluşlarıyla ve sivil toplum kuruluşlarıyla çalışıyoruz ve çalıştığımız ülkenin özellikle kültürel yapısı bizim için programlarımızı oluştururken en önemli faktörlerden biridir. Onun için de çalıştığımız kamu kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarıyla öncelikle çalıştığımız ülkenin ihtiyaçları konusunda ve kültürel özellikleri konusunda çok ayrıntılı çalışmalar yapıyoruz, onlarla birlikte yürütüyoruz bütün yaptığımız çalışmaları. Özellikle de kadına yönelik şiddetle ilgili yaptığımız çalışmalarda temel ortağımız Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, şimdi tabii ki Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı oldu, onun dışında da diğer üçüncü kamu kuruluşları ya da sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte çalışıyoruz.

Kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda çalışmaya aslında bayağı oldu başlayalı, 2000'lerin hemen başında başladı ve 2004 yılında o dönemdeki kadın ve aileden sorumlu Devlet Bakanının da önderliğinde -sanırım Güldal Hanım'dı o zaman- Güldal Akşit'le çalışmaya başladık, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüyle. "Kadına Yönelik Şiddete Son Kampanyası" 2009 yılına kadar yürüttüğümüz çok uzun soluklu bir kampanyaydı. Belki hatırlarsınız logosunu, şu hemen sağ alt köşede duruyor, o logo o zaman birlikte seçtiğimiz logoydu ve hâlen daha kullanılıyor aslında şiddet konusunda bir konu olduğu zaman. Ne amaçlamıştık? Çok önemliydi çünkü kadına karşı uygulanan şiddetin en temel insan hakkının ihlali olduğuna ilişkin bir toplumsal bilinç yaratmak istiyorduk. Her ne kadar kadın sivil toplum kuruluşları neredeyse otuz yılı aşkın süredir bu konuyla ilgili çok yoğun bir şekilde çalışmasına rağmen yine de ciddi bir toplumsal bilincin oluşturulması gerektiği konusunda ortaklaşmıştık hem sivil toplumdan hem de kamudan destekçilerimizle birlikte. Kadınların kendi haklarına ilişkin farkındalıkların artırılması, kadınları desteklemek, onlara verilecek hizmetlere ilişkin sorunların, konuyla ilişkin farkındalıkların artırılması, mağdurlara hizmet veren kurumların kapasitelerinin artırılması ve en önemlisi de aslında erkeklerin de bu konuyla ilgili bilgilendirilmelerinin sağlanması bu kampanyanın temeliydi.

Birçok spot film çekildi, burada görüyorsunuz isimleri. Hatta, şu anda Cumhurbaşkanı olan Recep Tayyip Erdoğan da bizim bir spot filmimizde oynamıştı, Nimet Çubukçu, Esengül Civelek ve o zamanki Diyanet İşleri Başkanı Ali Bardakoğlu'yla birlikte. Bunun dışında, çocuk evlilikleriyle ilgili filmlerimiz, çeşitli spot filmlerimiz oldu o dönemde. Futbolcular haftası yaptık. Bilmiyorum, belki hatırlayanınız vardır ama Türkiye Futbol Federasyonu ile birlikte neredeyse altı

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 12/2/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 25

ay, bir seneye yakın bu konuyla ilgili çalıştık ve bir hafta sonu tamamıyla -o zaman ligde 18 takım vardı- 18 takımın hepsi maçlara çıkmadan önce tişörtler giydiler, pankartlarla çıktılar ve Digtürk yayınlarında “Kadına Yönelik Şiddete Son” anonsunu yaptı, önemliydi. Başka bir etkinlik, bu da uzun süreli bir etkinlikti, Devlet Çoksesli Korosu’nun “Türkülerle Kadına Yönelik Şiddete Son Kampanyası”ydı. Türkiye’nin çeşitli yerlerinde Türk halk türkülerıyla ilgili bir çalışmaydı bu, hâlen daha, aslında biliyoruz ki Devlet Çoksesli Korosu kendi konserlerinde bu temayı kullanmaya devam ediyor. Türkiye Giyim Sanayicileri Derneğiyle iş birliği yapıldı ve bildiğimiz birçok marka altı ay, bir seneye yakın sattıkları üründe ürün etiketinin yanında bir de şu gördüğünüz etiketi koydu ve bunun dışında da kendi mağazalarında da bu pankartlarla yayın yaptı. “Billboard”lara cıkıldı o dönemde. Ve en önemli kazançlardan bir tanesi, Hürriyet gazetesinin “Aile İçi Şiddete Son Kampanyası”na dört sene boyunca destek verildi, medyayla ortak çalışmalar yapıldı. Bu çok önemliydi çünkü dört sene boyunca uluslararası 4 konferans düzenlendi ve Türkiye’ye uluslararası birçok deneyim aktarıldı, özellikle özel sektörün bu işin içine nasıl çekilmesi gerektiği konusundaki bir çalışma Türkiye’ye getirildi. Onun yanında, aslında, o zaman Başbakan olan Sayın Erdoğan’ın da daha sonra Başkanlığını yaptığı “Beyaz Kurdele Kampanyası”nın kurucuları Türkiye’ye getirildi ve özellikle medya içinde nasıl bir dönüşüm, değişim uygulanabilir konusunda Hürriyet gazetesi iyi bir örnekti aslında çünkü kendi çalışanlarına da, özellikle aile içi şiddet, kadına yönelik şiddet haberlerinin nasıl yapılması gerektiğine yönelik eğitimler verdi. Ha, bana şeyi sorabilirsiniz: “Peki, çok mu başarılı oldular?” Hâlen daha Hürriyet gazetesini açtığımızda böyle şeyler görüyoruz, garip haberler görüyoruz ama bu bir başlangıçtı ve şu anda yine de en iyilerden bir tanesi gibi görünüyor. Önemliydi bu kampanya çünkü farkındaysanız, çok farklı yerlerden, farklı gruplardan destek alındı yani futbolcular da var, sanatçılar da var, işte özel sektör de var, medya da var, bu çok önemli çünkü ne diyoruz? Biz eğer kadına yönelik şiddetle mücadele edeceksek çok taraflı bir yaklaşımla mücadele etmemiz gerekiyor. Eğer bir medya kampanyası uygulanıyorsa, bir bilinçlendirme kampanyası uygulanıyorsa bunun da çok taraflı olması gerekiyor ve bütün tarafların orada yer alması gerekiyor, biz bu amaçla yola çıktık.

İkinci önemli ayağımız veri üretimiydi. Yine, 2000’li yılların başından itibaren çeşitli konular ve aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddet konusunda parmak basılmayan çeşitli konularda veri üretmeye, araştırma yapmaya çalıştık. Bunlardan birincisi, “Türkiye’de Namus Cinayetlerinin Dinamikleri” araştırması ki namus cinayetleriyle ilgili geçici araştırma komisyonunda bizim araştırmamız aslında çok önemli bir çalışma oldu, destek çalışması oldu. Dil dayakları... Yine, Türkiye’de ensest sorununu anlamak önemli bir çalışma çünkü Türkiye’de ensest gizli, tabu, üstünde konuşulmayan başka konulardan bir tanesi. Biz burada ensest mağdurlarıyla yapmadık bu çalışmayı, biz burada ikincil kişilerle yani ensest mağdurlarıyla bir şekilde çalışan, yüz yüze gelen kişilerle bir araştırma yaptık ve sorunun nasıl bir boyutu olduğunu anlamaya çalıştık. Şiddet hattı raporumuz... Ayrıca, 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi çok önemli bir genelge. Biliyorsunuz, birçok yaptığımız çalışma aslında hâlen daha o genelgeye dayanırılıyor. Bu genelgenin nasıl kullanıldığını, bu genelgede STK’lara, özellikle kamu kurumlarına çeşitli sorumluluklar yüklenmişti, “Bu sorumluluklar yerine getiriliyor mu, nasıl getiriliyor?” üzerinden bir araştırmaydı. “Özel Sektörde Kadına Yönelik Şiddet” araştırması başka bir araştırmamız. Bu son iki araştırmamız ise, burada gördüğümüz, çok yeni araştırmalar. Biri “Aile İçi Şiddete Karşı İş Dünyası” araştırması, Sabancı Üniversitesiyle yapıldı, kısa bir süre önce açıklandı ve özellikle, iş dünyası içinde de aslında kadınların ne kadar çok şiddete uğradığını, aile içi şiddete uğradığını bu araştırmada gördük. İkincisi ise burada en son görülen, size aslında özet raporlarını getirdik, Başkanım size de birkaç tane ana rapordan verdik. Bu da “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Konusunda İlköğretim İkinci Kademe ve Lise Öğrencilerinin Tutumu” araştırması. Çok önemli bir araştırma çünkü biz hep önleme konusunda eksik olduğumuzu söylüyoruz. Önleme nereden başlar? Hep söylüyoruz, çocuklardan, ağaç yaşken eğilir diyoruz. O zaman, peki, bu çocukların kafalarında nedir, nasıl bir algı var, hem toplumsal cinsiyet algısı hem kadına yönelik şiddet algısı, nasıl bir algı oluşturmuşlar kafalarında? Bunu anlamaya çalıştık. Bu da özellikle Hacettepe Üniversitesi öğretim üyelerinden destek alarak yapılan bir çalışma. Daha sonra sorular olursa açarız.

Kapasite geliştirme, kapasite oluşturma çalışmaları bizim için çok önemliydi. Aslında, bu çalışmalarla ilgili, eminim, bundan önceki oturumlarda bilgilendiniz çünkü ben aşağı yukarı bütün tutanakları okumaya çalıştım ve gördüm bilgilendiğinizi. İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı, TSK (Türk Silahlı Kuvvetleri), Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığıyla kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda çeşitli eğitim çalışmaları yaptık. Bu eğitim çalışmalarının birçoğunu aslında anlatmışlar ama sadece “Şu kadar kişiyi eğittik, bu kadar kişiyi eğittik.” bazında. Ben size, bu çalışmaların aslında sonuçları bize ne söylüyor biraz onlardan bahsedeceğim biraz sonra. İçişleri Bakanlığıyla yaptığımız temel çalışmalar Emniyet Genel Müdürlüğüyle oldu, Jandarma Genel Komutanlığıyla oldu ve Mahalli İdareler Genel Müdürlüğüyle sığınmaevleri projesi kapsamında oldu. Her 3 proje de çok çok önemli çünkü doğrudan kadına yönelik şiddet konusunda mağdurlarla birebir bağlantı kuran kişilerin eğitimi, kapasitelerinin güçlendirilmesi üzerine oldu. Ve o dönemde, özellikle Emniyet Genel Müdürlüğünde Aile İçi Şiddet Kayıt Formu, Risk Analiz Formu geliştirildi ve biraz geç olmakla birlikte -biz 2005, 2006, 2007’de geliştirdik; 2008, 2009’da kullanılmaya başlandı- kullanılıyor.

Aile İçi Şiddet Şube Müdürlüğü aslında bu çalışmaların sonunda ortaya çıkmış, meyve vermiş bir şube müdürlüğüdür. Yine, çok geç, 2011 yılında kuruldu ama önemli değil, kuruldu.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 12/2/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 26

Sığınma Evleri Projesi çok çok önemliydi çünkü yasal düzenlemelere ilişkin birçok çalışma yapıldı. Özellikle sığınma evlerinin kuruluşu, işleyişine ilişkin çeşitli prosedürel metinler çıkarıldı ama biraz sonra problemlerden çok kısa bahsedeceğim. Ne yazık ki bütün bu yapılan çalışmalar ilerleyemiyor, nedeninden de bahsedeceğim.

İçişleri Bakanlığıyla yaptığımız çalışmanın bazı materyallerini gösteriyorum. Sağlık Bakanlığıyla önemli bir çalışmamız vardı. 550 eğitici eğitimi yapıldı, 550 kişi eğitildi eğitici olarak ve alanda 65 bin kişi eğitildi. Fakat, şöyle bir problemi var Sağlık Bakanlığıyla yaptığımız şeyin: Eğitimler bittikten sonra Sağlık Bakanlığındaki sistem değişti, aile hekimliği sistemi geldi ve bizim bütün eğiticilerimiz Türkiye'nin dört bir yanına dağıldılar ama bu konuyla ilgili çalışmamak üzere.

Bardağın dolu tarafını görürsek şunu dememiz gerekiyor: En azından farkındalığı olan, farkındalığı artmış birçok doktorumuz, ebemiz, hemşiremiz var. Ama bardağın boş tarafını gördüğümüzde, çok fazla emek harcıyorsunuz, ihtisaslaştırıyorsunuz ama elinizden kayıp gidiyor o ihtisaslaşan kişiler.

Adalet Bakanlığında -biraz önce Hâkime Hanımla da onu konuştuk, kendisi vardı o eğitimlerde- 326 aile mahkemesi hâkimi ve savcı eğitildi. 4320 sayılı Kanun zamanındaydı ve 4320 sayılı Kanun'un aksaklıkları ve bu eğitimlerden çıkan sonuçlar bir rapor hâlinde Adalet Bakanlığına sunuldu. Nitekim, 6284'e baktığımız zaman, 6284'ün temelinde, aslında bu yaptığımız çalışmaların çok özet bir şekilde olduğunu görüyorsunuz, önemli bir çalışma. Bu arada yardımcı yargı personeline de çeşitli eğitimler verildi.

Diyanet İşleri Başkanlığıyla yaptığımız çok değerli bir çalışma. 2008 yılından beri devam ediyoruz bu çalışmaya. Eğitici eğitimleri sürüyor, 440 kişi eğitildi şimdiye kadar, din görevlisi. Alan eğitimleri devam ediyor. Bunun dışında, çeşitli broşürler hazırlanıyor ve bütün Türkiye'ye dağıtılıyor Diyanet İşleri Başkanlığı aracılığıyla.

Türk Silahlı Kuvvetleriyle ilgili çalışmalarımız da çok çok önemli. 3 temel şekilde çalıştık ve çalışmaya devam ediyoruz Türk Silahlı Kuvvetleriyle. Bir tanesi, yine, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü aracılığıyla, vatan sevgisi dersi içinde toplumsal cinsiyet eşitliği ve aile içi şiddet konularının bir ders olarak anlatılması ve yazımı, posterler ve broşürlerin üretilmesiydi; bunu gerçekleştirdik. Ama burada kalınmadı çünkü devam edilmesi gerekiyordu. Yine, ayrı bir protokolle, Aile Bakanlığı ve MSB arasındaki bir protokolle eğitici eğitimleri yapılmaya başlandı, uzman eğitici eğitimleri yapıyoruz. Geçen sene 1'incisini yaptık, bu sene 2'ncisini yapacağız. Burada uzman eğitici yetiştirdikten sonra onlar kendi iç kapasiteleriyle eğitici yetiştiriyorlar ve alan eğitimi yapıyorlar. Ve her sene 440 bin civarında er ve erbaşa aile içi şiddet ve toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda zorunlu eğitim veriliyor. Bir de, yine, er ve erbaşlara yönelik üreme sağlığı eğitimlerimiz var, aşağı yukarı on iki senedir süren bir çalışma bu yine TSK'yla yaptığımız. Bu çalışmanın içinde de çok kısa olmakla birlikte aile içi şiddete ilişkin eğitimler veriliyor.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığıyla, KSGM'yle zaten çok yakın çalışıyoruz ama son dönemde Bakanlık meslek elemanlarına yönelik eğitimler yaptık. Özellikle, Suriye krizinden sonra insani yardım ve toplumsal cinsiyet temelli şiddet konusunda çalıştık. Çünkü insani yardım ihtiyacı doğuran savaş ya da afet dönemlerinde, kadına yönelik şiddetin, aile içi şiddetin çok yoğun bir şekilde arttığını, çok yoğunlaştığını görüyoruz. Onun için de bu konuyla ilgili meslek elemanlarına yönelik eğitimler verildi. Yine, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüyle "Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi" yapıldı. Bu proje çok önemliydi çünkü birçok şeyin başıydı. 1'inci Ulusal Eylem Planı bu proje içinde gerçekleşti. Onun dışında, KSGM'nin kendi kapasitesinin geliştirilmesine yönelik birçok çalışmalar yapıldı.

Bunun dışında, yasal düzenlemelerin desteklenmesi, eylem planlarının desteklenmesi, hazırlanmasında destek, sığınma evi yönetmeliklerinin hazırlanmasındaki taslaklar.

Önlem amaçlı çalışmalara baktığımızda, işte, medya kampanyası, savunuculuk çalışmaları, uluslararası toplantılar, gençlere ve çocuklara yönelik çalışmalar bizim çok çok önemli saydığımız çalışmalar. Özellikle bu bahsettiğim araştırmanın üzerine çok küçük bir pilot çalışma da yapıldı. Ankara'da ve İstanbul'da birer okulda, eğitim müdürlüklerinden destek alınarak velilerle, çocuklarla ve okul görevlileriyle toplumsal cinsiyet ve aile içi şiddet konusunda küçük bir çalışma yapıldı. Raporu henüz hazırlanıyor.

Peki, sorunlarımız ne? Bütün bu yaptığımız çalışmalardan sonra ortaya çıkan, devlette devam esastır, hep bu söyleniyor. Ama bu konuda ne yazık ki süreklilik yok yani kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda süreklilik yok. Kurumlardaki yüksek orandaki personel değişimi, sürdürülebilirliği kesinlikle engelliyor. Kurum hafızası tamamıyla yok ediliyor. Eğitilen eğitimcilerin birçoğu ne yazık ki bu bilgileri kullanabilecek pozisyonlarda çalıştırılmıyor. Buradaki en temel örneklerimizden bir tanesi Emniyet Genel Müdürlüğüyle yaptığımızdır.

Bakın, Emniyet Genel Müdürlüğüyle eğitici eğitimi yaptıktan sonra, onların istekleri üzerine 24 kişilik bir uzman eğitici kadrosu yetiştirdik. Buradaki amacımız, kurumun içinde sürdürülebilirliğin sağlanması. Biz bugün varız, yarın yokuz ama kurumun içinde uzman eğitimcileri olduğu zaman, kendileri eğitimlerini devam ettireceklerdi. Fakat, bu 24 kişiden inanın ki 1 kişi bile kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda çalışabilecek noktada değil şu anda. Ve bunun iyi taraflarını da gördük. Biraz önce Sayın Savcıma ve Hâkime Hanıma anlatıyordum, uzman eğitimlerini aldıktan hemen sonra Diyarbakır'a bizim uzman eğitimcilerimizden birisi Emniyet Müdür Yardımcısı olarak atandı ve o dönemde KAMER

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 12/2/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 27

Diyarbakır ve Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu'yu kapsayan illerde bir araştırma yaptı. Araştırmada sorulan sorulardan bir tanesi şuydu: "Özellikle namus adına işlenmiş cinayetler ve kadına yönelik şiddet, aile içi şiddet konusunda polise başvuruyor musunuz, güveniyor musunuz?" Çıkan sonuç neydi biliyor musunuz? Yüzde 98 "Güveniyoruz.", özellikle Diyarbakır'da. Çünkü oradaki Emniyet Müdür Yardımcısı Metin Murat Aslan inanılmaz iyi bir ilişki kurmuştu hem sivil toplum kuruluşlarıyla hem de içeride yaptığı eğitimlerle. Fakat, şu anda müdürümüz nerede? Şu anda müdürümüz İstanbul'da müfettiş. Ve bunun gibi birçok... Dolayısıyla, burada çok ciddi bir problem var.

"Politik kararlılık" diyoruz. Biraz önce siz de belirttiniz, politik kararlılık var gibi ama aynı zamanda da yok. Zaten bu sürdürülebilirliği engelleyen şeylerden biri politik kararlılık. Birçok şey yapılıyor gibi görünüyor ama aslında geçmişte yapılanların birçoğu tekrarlanıyor. İşin kötü tarafı, geçmişte yapılan birçok şey bertaraf ediliyor, görünmez kılınıyor ve her şeye yeni baştan başlanıyor. Biz Amerika'yı sürekli yeniden keşfediyoruz. Böyle bir problemimiz var.

Geçmişe göre daha iyileşmiş olmasına rağmen, koordinasyonumuzda hâlen eksiklik var. Mevzuat yaygın ve doğru bir şekilde kullanılmıyor, zaten bunlar söylendi. Hizmet birimleriyle ilgili ciddi aksaklıklar var. Hocam da söyledi, eleman eksikliği çok üst düzeyde, özellikle sosyal çalışmacıda çok ciddi şekilde eksiklik var. Hizmet birimlerine ulaşmak çok zor. Ankara ŞÖNİM örneğini verdik. Ben gidip de Ankara ŞÖNİM'i bulamadım, araba kullanarak bulamadım. ŞÖNİM yönetmeliği hâlen yok, bu çok ciddi bir eksiklik. İlkadım merkezleri, sığınma evleri sayısal olarak artıyor ama ne yazık ki hizmet sunum kalitesi, standartları çok ciddi şekilde problemlidir. Biraz önce, Hâkime Hanım üç ay içinde halledilmesi gereken, hemen halledilmesi gereken bir davanın altı ay sonra kendisine dönüp "Ee, biz burada ne yapacaktık?" diye sunulmasından bahsetti. Yani, burada hayat memet meselesinden bahsediyoruz.

En temel şeylerden biri, hizmet sağlayıcılara yönelik süpervizyon yok, tükenmişlik sendromuyla baş etmeye ilişkin hiçbir destek mekanizması yok. Bakın, hâkimler, savcılar, polisler, sosyal hizmet uzmanları, adli tıp uzmanları yani mağdurla doğrudan çalışan bütün hizmet sağlayıcılara yönelik mutlaka süpervizyonun, grup terapinin ve tekil terapinin, bireysel terapinin sürekli yapılması gerekiyor. Mutlaka daha önce bilgi verilmiştir, birçok ülke deneyimi gördük, çeşitli çalışma ziyaretleri yaptık farklı ülkelere. Örneğin, Avusturya örneği çok önemli ve iyi bir örnektir. Avusturya örneğinde, biz kaymakamlar ve vali yardımcılarıyla birlikte gittiğimizde şunu anlattılar: "Biz, ayda bir grup terapisi, haftada bir bireysel terapi alıyoruz." Kaymakamlarımız ve vali yardımcılarımız "Ne? Yanlış mı anladık?" dediler. Evet, çünkü eğer bunu sağlamazsak tükenmişlik sendromu en tepede ne yazık ki. Ve ben alanda çalışan birisi olarak bunu çok net bir şekilde görüyorum. Artık ellerini dokundurmak istemiyor özellikle sosyal hizmet uzmanları birçok şeye.

Eğitim eksikliği; formel eğitimde, meslek içi eğitimde çok ciddi yetersizlik var bu konuda. Nitekim, birçok vekilimiz ve buradaki uzmanlarımız bundan bahsetti. Toplumsal sahiplenme ve duyarlılık konusunda da ciddi problemlerimiz var.

Ne öneriyoruz? Bir kere, tüm toplumu kapsayacak, uzun soluklu, sürekli yenilenen medya kampanyalarının yapılması gerekiyor. Böylece toplumsal duyarlılığın biraz olsun artırılması sağlanabilir ama mümkün olabildiğince bu kampanyaların çok taraflı, çok farklı grupları bir araya getirebilecek kampanyalar olması gerekiyor.

Eylem planları çok önemli. 2 tane eylem planımız var. Şu anda 2'nci eylem planımızın içindeyiz ama bu eylem planının -biraz önce Zeynep Hanım da söyledi- ölçülebilir göstergelere sahip olması gerekiyor, bütçesinin bulunması gerekiyor, Bütün kamu kuruluşlarının buna bütçe ayırması gerekiyor.

Tüm çalışmalara erkeklerin dâhil edilmesi çok çok önemli. Bütün dünya da zaten artık bunu göz ardı edemez durumdayız. Sadece erkeklerin değil, erkek çocukların bu konuda mutlaka ve mutlaka desteklenmesi gerekiyor. Toplumun her kesimini kapsayacak toplumsal cinsiyet eşitliği ve ayrımcılık karşıtı eğitimlerin yapılması lazım. Özellikle formel eğitime bu konuların entegre edilmesi gerekiyor. Ayrımcılık meselesi çok çok önemli ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin en temel noktalarından bir tanesi.

Konunun uzmanı sivil toplum kuruluşlarının desteğinin alınması ve desteklenmesi gerekiyor. Gerekiyorsa yarı profesyonel olarak çalışması gerekiyor sivil toplum kuruluşlarının. Bugün, çok iyi örnekler dediğimiz Amerika örneği, İspanya örneği, Avusturya örneği, Hollanda örneğine baktığımız zaman, sivil toplum kuruluşlarının yarı profesyonel, tam profesyonel çalıştıklarını görüyorsunuz. Artık hayır kurumu sivil toplum kuruluşları mazide kalmış durumda.

Düzenli veri toplanması, yapılan araştırmaların sonuçlarının zamanında ve geniş kapsamlı paylaşılması gerekiyor, farklı alanda çalışmaların desteklenmesi gerekiyor. Örneğin, medyanın tutumu. Biliyor musunuz, bizim aslında çok iyi bir araştırmamız var medya ve kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda. Ama o araştırma basılmadı çünkü döneminde birlikte yapılan kamu kuruluşu o araştırmanın basılmasını uygun bulmadı. Dün bu Komisyonda dinlediğiniz Prof. Dr. Çiler Dursun o araştırmayı yapanlardan bir tanesi. Mesela o araştırmanın gün yüzüne çıkması gerekiyor çünkü orada bütün ayrıntılarıyla aslında medyanın tutumu ve ne yapması gerektiğine ilişkin bir çalışma var.

Farklı kamu kurumlarının yaptığı birçok proje var. Bu projeler koordineli değil. Bunların koordineli olması gerekiyor. Şu anda, mesela, Millî Eğitim Bakanlığında bir proje yürütülüyor toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, evet, orada bir koordinasyon görevi görüyor ama bu projelerin çok entegre edilmesi, birlikte çalışması gerekiyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 12/2/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 28

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) - KEFEK'te de bir proje var.

BM NÜFUS FONU TEMSİLCİSİ MELTEM AĞDUK - KEFEK'in aynı zamanda UNDP'yle yaptığı projeler var.

Kamu kuruluşlarında kadına yönelik şiddetle ilgili eğitim almış personelin bu konuya odaklanması -biraz önce söylediğim şey- düzenli süpervizyon, terapi, özel sektörün desteğinin alınması.

Bakın, Hürriyet, Sabancı, Koç, Boyner, bunlar, özellikle toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda çok ciddi projeler yapan özel sektör kuruluşları. Mutlaka ve mutlaka onların da desteğinin alınması gerekiyor.

Ve sadece kadından sorumlu bir bakanlığın kurulması gerekiyor çünkü eski, bundan bir on sene önceki, açıkçası, performansın biraz daha azaldığını görüyoruz, biz en azından dışarıdan bakan birileri olarak.

Çok çok teşekkür ediyorum, biraz uzattım, farkındayım ama uzunca bir süreyi kapsamaya çalıştım. Sağ olun.

Şimdi sorularınızı alabiliriz.

BAŞKAN – Hiç uzatmadınız, çok teşekkür ediyorum.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bunları rapora koymak lazım, bunları rapora eklemek lazım.

BAŞKAN – Tabii ki. Sayın Ağduk bu konuda uzun yıllardır yani kamuyla, sivil toplum kuruluşlarıyla ulusal ve uluslararası bütün çalışmalarda hakikaten hem çözüme yaklaşımlar, öneriler, eğitimler, baskılı materyaller, kampanyalar konusunda çok ciddi çalışmaları olmuş bir kişi. Ben şu anda çok istifade ettim. Çok teşekkür ediyorum.

Sizin bahsettiğiniz bir araştırma oldu, bu medyaya dair yayınlanmayan bir araştırma. Biz özellikle, tabii medya dili, medyanın bu konuya yaklaşımı, haberi verme şekli yani sürekli yaralı bir kadın veya işte bıçaklanan veya çok ciddi şekilde darp edilmiş bir kadın görüntülerinden ziyade biraz suçluya yönelik, onun başına gelenlere yönelik ve sonrasındaki takibe yönelik bir medya dilini tercih ediyoruz.

Sizce medyaya bu konuda nasıl bir çalışma yapabiliriz yani ne öneririz medyaya? Şimdi bizim, 27-28 Şubat gibi İstanbul'da genel yayın yönetmenleri ve birtakım medya mensuplarıyla, basın mensuplarıyla toplantımız olacak. Kendileriyle bu konuları derinlemesine istişare edeceğiz. Siz ne önerirsiniz, onu bir almak isterim açıkçası. Genel yayın yönetmenlerine nasıl bir sorumluluk verilmeli? Belki bölge muhabirleri eğitimlerinden bahsedilmişti dün ya da bir başka gün. İletişim fakültelerine ders konulması... Yani ne yapabiliriz, bu çok önemli.

Erkeklerin dâhil edilmesine tabii yüzde 100 katılıyoruz. Yani her aşamada dâhil edilmesi gerekiyor. Özellikle bu "White Ribbon" Beyaz Kurdele Kampanyası'nda Sayın Michael Kaufman'ı Türkiye'ye ilk getirmiştik 2010 yılında, Womenist'le rica etmiştik ve orada genç erkeklerle de bir eğitim verdirmiştik. Aslında niyetimiz, bunun bir ilk olup oradaki erkeklerin de diğer erkekleri eğitip ya da rol model olmasıydı. O süreçleri de tabii devam ettirmek gerekiyor. Bu medya tutumu araştırmasıyla ilgili de varsa bizimle bilginizi paylaşmanızı rica ediyorum ben.

Buyurunuz.

BM NÜFUS FONU TEMSİLCİSİ MELTEM AĞDUK - Tabii.

Şimdi şöyle: Medya, tabii benim özel alanım çünkü ben medyacıyım aslında. Hani, art alanım o. Dolayısıyla da hani çok fazla da üstünde düşündüğüm ve çalıştığım bir alan. Bu medya çalışmasıyla ilgili, araştırmasıyla ilgili yine Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesinden Sayın Profesör Doktor Mine Gencel Bek'le bağlantı kurulabilir çünkü araştırmanın şeyini o yapmıştı. Yeni döndü Türkiye'ye. Bir buçuk senedir yurt dışında konuk öğretim üyesi olarak çalışıyordu. Ondan çok daha ayrıntılı bir şekilde alabilirsiniz bu araştırmanın raporunu, basılmayan raporunu ve hani, sonuçlarını.

Şöyle söyleyeyim: Birleşmiş Milletler Nüfus Fonuna başladığım sene 2003 yılında aslında çok yoğunluklu bir şekilde medya profesyonelleriyle çalışmaya başladım. Türkiye Gazeteciler Federasyonuyla Türkiye'nin dört bir yanında özellikle yerel gazetecilere yönelik toplumsal cinsiyet eşitliği, aile içi şiddet konularında eğitimler verdik. Aşağı yukarı üç sene kadar sürdü bu eğitimler ve o eğitimlerden sonra benim çıkardığım şuydu: "Herhâlde dünyada eğitilemeyecek az kesim var, bunlardan bir tanesi de gazeteciler." Çünkü şöyle bir şey var -hani, söz meclisten dışarı tabii- medya, birçok aslında alanın olduğu gibi, medya çok ataerkil, çok eril bir alan ve biraz önce "Genel yayın yönetmenleriyle buluşacağız." dediniz. Şimdi, genel yayın yönetmenlerine şöyle bir bakıyorum, Türkiye'de şu anda yazılı basında sadece bir tane genel yayın yönetmeni var, o da yerel bir gazetenin, bölgesel bir gazetenin, Yeni Asır'ın genel yayın yönetmeni. Onun dışında kalanların hepsi aşağı yukarı şey... Aslında bir tane daha var İstanbul'da.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Radikal'in yazı işleri müdürü de...

BM NÜFUS FONU TEMSİLCİSİ MELTEM AĞDUK - Evet. Yani genel yayın müdürü anlamında söylüyorum.

Dolayısıyla, hani, bu çok eril bir alan medya alanı ve bu eril alanda açıkçası bu konuya ilişkin çalışma yapmak çok kolay değil ama yine de bu konuyla ilgili yapılmış birçok güzel çalışma var. Örneğin BIANET'in çok uzun yıllar boyunca, özellikle yerel yöneticilere yaptığı çalışmalar var, gazetecilere, yerelde çalışan gazetecilere yönelik yaptığı çalışmalar var. Bu çalışmalar tekrar edilebilir. Önemli olduğunu düşünüyorum.

Onun dışında, medyadaki bu eril zihniyetin yok edilmesine yönelik aslında çalışmaların yapılması gerekiyor.

Bakın, Hürriyet gazetesinin bu konuya eğilmesinin temel nedeni, başında Vuslat Hanım'ın olması ve kendisi de, orada çalışan arkadaşlar da aynı şeyi söylüyorlar. Eğer Vuslat Hanım olmayıp orada, yönetim kurulunda "Hayır, bu proje

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 12/2/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 29

yapılacak ve ben de bu projenin arkasındayım ve bu gazetede de bu konuya ilişkin duyarlılık arttırılacak.” demeseydi, açıkçası bu kadar hızlı bir şekilde ilerleyebilir miydi, bu noktaya gelebilir miydi, belli değil, bilemem.

Ama açıkçası, benim söylediğim, mutlaka eğitimlerin devam etmesi gerektiği. Ama genel yayın yönetmenleriyle, inanın, yaptığımız toplantıdan sonra herkes kafasını sallayacak “Tabii ki sayın vekilim, yaparız.” diyecekler ama bir ay sonra, iki ay sonra -zaten medyanın çok hızlı değişen bir gündemi var- yok olacak çünkü onlar için yani genel bir şey vardır, hani, kan, seks ve para aslında haberi oluşturur; onlar için budur hani şey.

Onun için de hani, evet, bence iyi bir girişim genel yayın yönetmenleriyle çalışmak, bir toplantı yapmak ama kesinlikle ve kesinlikle, yönetim kadrolarında daha fazla kadının olması gerekiyor medyadaki bu eril zihniyet biraz olsun kırılabilir.

Tabii ki burada “kadın” dediğim zaman, hani kadın zihniyetine sahip, kadın farkındalığına sahip kadınlardan, kadın bakış açısına sahip kadınlardan bahsediyorum.

Erkeklerin katılımı konusu çok çok önemli. Michael Kaufman’la 2004 yılından beri çalışıyoruz Türkiye’de. Birçok kez hem özel sektöre hem de farklı şehirlerde kamuda çalışan hizmet sağlayıcılara yönelik eğitimler verdi Michael Kaufman Türkiye’de ama Michael Kaufman’ın da içinde bulunduğu Beyaz Kurdele Kampanyası’nın şöyle bir özelliği vardır: Orada bir liderlik yoktur, sadece destek verilir ve ülke kendi ihtiyaçları, kendi kültürü, kendi istekleri çerçevesinde Beyaz Kurdele Kampanyası’nı oluşturur.

Bizim birçok girişimimiz olmasına rağmen, KSGM’nin birçok girişimi olmasına rağmen, Hürriyet gazetesinin birçok girişimi olmasına rağmen, bir türlü Beyaz Kurdele Kampanyası Türkiye’de yeterli ortamı bulamadı.

Ama şu bir gerçek: Türkiye’de özellikle erkeklerin bu konuda eğitimine yönelik farklı çalışma yapanlar var. Örneğin AÇEV, bu konuda çok çok önemli bir iş yapıyor. Yıllardır, baba eğitimi üstünden toplumsal cinsiyet duyarlılığı ve kadına yönelik şiddet konusunda çok güzel eğitimler veriyor Türkiye’nin çeşitli yerlerinde ve AÇEV’in bu konuda daha fazla desteklenmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu konuda mutlaka dinlenilmesi gereken bir örnek olduğunu düşünüyorum AÇEV’in çünkü Türkiye’de ve özellikle hem Beyaz Kurdele hem Avrupa düzeyinde “MenEngage” denen bir platform var, bu konuda o platformun da üyeliğini yapıyor AÇEV ve Türkiye’ye uyarlanmış, Türkiye’nin ihtiyaçlarına yönelik, kültürüne yönelik, değerlerine yönelik dönüştürülmüş programlar uyguluyorlar. Önemli, bu konuda da çalışılması gerekiyor ama erkek çocuklarına yönelik bir çalışma yapılması da gerekiyor.

Bizim bir düşüncemiz var. Önümüzdeki günlerde -eğer biz de fon bulabilirsek- Türkiye’de özellikle erkeklerin toplumsal cinsiyet ve aile içi şiddet algılarının araştırıldığı bir çalışma yapmayı planlıyoruz. Bu, çok önemli çünkü elimizde böyle bir çalışma yok. Sadece, o algılara ilişkin hepimizin gündelik deneyimleri var, onun dışında bir araştırmamız yok. Böyle bir şey yapmayı ve bunun üstünde de bazı çalışmaları temellendirmeyi düşünüyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Dalbudak, buyurunuz.

NURCAN DALBUDAK (Denizli) – Meltem Hanım, teşekkür ediyoruz sunumunuz için.

Ben şunu sormak istiyorum: Şu anda şiddetin en hunharca yaşandığı, en acı ve en korkunç tabloların gözleendiği yerler, alanlar savaş alanları. Suriye’deki bu savaş ve oradan gelen mülteciler sonrasında ben şu anda elimdeki AFAD verilerini söylemek istiyorum: Adıyaman, Antep, Adana, Kahramanmaraş ve diğer birçok ilde 25 çadır kentte, konteyner kentte 0-4 yaş arası çocuk 34 bin, 5-11 yaş arası çocuk 36 bin civarı -yani bunlarla ilgili diğer rakamları vermeyeceğim- 12-17 yaş arası 22 bin, 18-59 yaş arası kadın 38 bin, 60 yaş üstü kadın 3.235 gibi rakamlar var.

Fakat burada 206 tane ülkeyi çatısında toplayan bir Birleşmiş Milletler, uluslararası bir örgüt, dünyadaki en büyük örgüt ve Almanya’nın burada mültecilerden aldığı –en çok Almanya almış- 11 bin. Diğerleri o kadar komik rakamlar ki bunları söylemeyeceğim, ifade etmeyeceğim bile.

Burada tabii, sağlanan sosyal ve maddi yardımlarda da Türkiye’nin 5 milyar dolara yakın bir yardımı tek başına... Ve tüm dünyaya da baktığımızda, 3 milyar doları bulmuyor. Bu 206 devletin olduğu yapının, buradaki, savaş alanındaki kadınlara, çocuklara yaptığı yardım bu kadar komik. Hani, sözle ifade etmekten bile hicap duyuyorum ve üzülüyorum.

Dolayısıyla, burada, bu alanda, bu acının, bu sorunun ve bu problemin en acısını, en sonuna kadar yaşayan insanların olduğu alanda, siz bu kurumun bir kolu olarak Birleşmiş Milletlerin, bu örgütün, dünyadaki bu en büyük örgütün sesinin ne kadar kısık olduğunu hiç kendi aranızda dillendiriyor musunuz? Ki zira, biz bunu basında hiç görmüyoruz. Yani, sizin dilinizden, bu örgütün temsilcilerinin dilinden bunu hiç duyamıyoruz ve duymak istiyoruz.

Bu konuda önümüzdeki süreçlerde yapacağımız herhangi bir çalışma olacak mı? “Bu konuda, buradaki acıyı yaşayan kadınlarla ve çocuklarla ilgili biz bir şeyler yapmalıyız, artık bir şeyler yapılması lazım.” diye vicdanınızla hesaplaştığınız oluyor mu?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurunuz Sayın Ağduk.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 12/2/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 30

BM NÜFUS FONU TEMSİLCİSİ MELTEM AĞDUK – Zeynep Hanım cevaplayacak.

BAŞKAN – Buyurun Zeynep Hanım.

BM NÜFUS FONU TEMSİLCİSİ ZEYNEP BAŞARAN - Çok teşekkür ederim soru için.

Şimdi, Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu Türkiye Programı olarak neler yapıyoruz ve daha makro ölçekteki sorunuza cevap vermek istiyorum.

Biz şu anda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığıyla birlikte hem kamplarda hem kamp dışında kadına yönelik şiddetle ilgili bir çalışma yürütüyoruz. Bunun içerisinde psikososyal destek var, üreme sağlığı, cinsel şiddetle ilgili hizmetlerin sağlanması var. Çeşitli illerde yani kamp içinde “women’s safe space” dediğimiz “kadın için güvenli alanlar” dediğimiz merkezler kuruyoruz. Burada hem psikososyal destek var hem dille ilgili, Türkçe öğrenmeyle ilgili çalışmalar yapılıyor, aynı zamanda da aile planlaması, üreme sağlığı... Çünkü, şu anda Türkiye’de bulunan Suriyeli mültecilerin yaklaşık yüzde 75’i kadın ve çocuk, yaklaşık yüzde 4’ü de gebe kadın veya doğurma aşamasındaki kadınlar. Dolayısıyla, hem doğum öncesi, doğum sırası ve doğum sonrası bakımlar da çok hayati; aile planlaması, sağlıklı gebelik aralıkları da çok hayati fakat bir taraftan da cinsel şiddet, kadına yönelik şiddet sorunu da çok önemli, psikososyal şiddet ve sosyal hizmetlerle desteklenmesi.

Bununla ilgili çalışmalarımız var. Tabii ki yaklaşık 2 milyona yakın Suriyeli var Türkiye’de. 1,6 milyonu sanıyorum Birleşmiş Milletler Mülteci Örgütü’nün de desteğiyle kayıtlı. Kayıtlı olduklarında da bu geçici koruma kanunuyla birlikte de çeşitli temel hizmetlerden faydalanabiliyorlar. Bu, hem uluslararası arenada hem Türkiye’de uluslararası örgütler tarafından alkışlanan bir tutum; çevredeki hiçbir ülkede veyahut da hiçbir Avrupa ülkesinde görülmeyen bir şey.

Harcanan para konusunda da yine aynı şekilde, bütün uluslararası konferanslarda, bizim kendi direktörümüz Türkiye’ye geldiğinde, kamp ziyaretleri yapıldığında basına verdiği demeçlerde de bunların takdir edildiği çokça oldu. Fakat şöyle bir şey de var, bunu belki hatırlatmak gerekiyor, birçok platformda da karşımıza çıkıyor: Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi ile Birleşmiş Milletlerin kalkınmayla ilgili çalışan programları arasında direkt bir bağlantı bulunmamakta. Mesela Filistin’deki bombalamalardan sonra oradaki Birleşmiş Milletler temsilcisinin özel olarak Güvenlik Konseyinde yaptığı konuşmalar var bunun durdurulması gerektiğiyle ilgili, bir ateşkes olması gerektiğiyle ilgili, insani travmayla bir soykırıma gidildiği şeklinde. Yani dolayısıyla, oradaki o ayrımı, sizin kaygınızı da çok anlamakla birlikte, programlar, projeler yürüten, kalkınmayla ilgili, insani yardımlarla ilgili çalışan Birleşmiş Milletlerin kurumları ile daha siyasi bir organ olan Güvenlik Konseyi ve Genel Sekreterlik arasında direkt bir bağlantı yok; hatta birçok Birleşmiş Milletler insani yardım elemanı da bu savaşlar sırasında hayatını kaybediyor.

Dolayısıyla, sizinle aynı fikirdeyim, Türkiye, maalesef, uluslararası arenada yalnız bırakılmış durumda hem mültecilerin kabulü konusunda hem harcanan paralar konusunda. Şöyle bir algı da oldu, birazcık da Türkiye’nin aleyhine işledi: Kapılarını açıp çok da yüksek standartlarda, dünyada hiçbir insani krizde görülmemiş standartlarda kamplarda hizmet verildiğinde Türkiye’nin bu konuda desteğe çok fazla ihtiyacı yok gibi bir algı oluştu uluslararası kamuoyunda yani bizim büyükelçiliklerle yaptığımız konuşmalarda bunu görüyoruz ama bu artık hem bitmeyen bir insani kriz ve de artık bir kalkınma krizine de dönüşmüş durumda. Dolayısıyla, bu geçerli bir bahane değil hiçbir uluslararası şeyde. Hem bir Türk vatandaşı olarak hem de Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı çalışanı olarak, o alanda çalışan bir kişi olarak bunu defalarca biz uluslararası görüşmelerimizde belirtiyoruz, kayıtlara da geçiriyoruz.

BM NÜFUS FONU TEMSİLCİSİ MELTEM AĞDUK - Bir de, ben küçük bir şey eklemek istiyorum.

Özellikle mültecilerin üçüncü bir ülkeye yerleştirilmesi konusunda, çok haklısınız, sayılar çok çok az. Burada tabii ki başka bir Birleşmiş Milletler kuruluşu adına konuşmak istemiyorum, Birleşmiş Milletler Yüksek Komiserliği ilgileniyor biliyorsunuz o tür yerleştirmelerle fakat sadece Suriyeli mülteciler değil, Türkiye’de çok ciddi sayıda Afgan mülteciler var, Iraklılar var, İranlılar var ve onların da üçüncü ülkelere yerleştirilmesi söz konusu ve sayılar çok yüksek, neredeyse hani Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğinde çalışan kişi sayısı bizim diğer Birleşmiş Milletler kuruluşlarında çalışanların 3 katı kadar ama ona rağmen yetişemiyorlar. Dolayısıyla da biraz hani o süreçte de aksamlar söz konusu. Dosya sayısı çok yüksek çünkü sadece Suriyeliler yok, uzun süredir burada olan Afganlar, dediğim gibi, İranlılar, Iraklılar ve Afrika ülkelerinden, Kuzey Afrika ülkelerinden, birçok ülkeden mülteci de söz konusu.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Hocam, ilave etmek istediğiniz bir şey var mı?

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Yok.

BAŞKAN – Peki, Sayın Ağduk’a, Zeynep Hanım’a çok teşekkür ediyorum.

Bu alanda sizin çıkarmış olduğunuz yayınlar, broşürler veya link vermek istediğiniz bir adres olabilir, biz raporumuzda bunu “öneriler” bölümüne ve “referanslar” bölümüne veya “ekler” bölümüne memnuniyetle alırız.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 12/2/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 31

Bugün burada eksik kaldığımızı düşündüğünüz –bütün konuklarımız için söylüyorum- bir nokta da varsa önümüzdeki hafta bunu yazıyla da gönderirsiniz, biz bunları ilave ederiz. Önemli olan bu sorunun çözümüne hep birlikte katkı sağlamak, belki daha büyük adımları daha çok ve çabuk atabilmek, bu Komisyonun da –başında da belirttim zaten- amacı bu.

Ben bugünkü toplantı için başta katılımcılarımıza ve çok değerli milletvekillerimize, uzmanlarımıza, basın mensuplarımıza çok teşekkür ediyorum.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Tam kapatırken Binnaz Hocam söz istiyor, veriyorum.

Buyurunuz.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ben ileriki toplantılarla ilgili bir şey söyleyecektim, onun için demin “Hayır” dedim çünkü konuyla ilgili değildi.

Şimdi, acaba şöyle bir şey mi yapsak: Daha ne kadar konuşmacı davet edeceğiz, kaç kişi var sırada bilmiyorum da bir noktada da mesela -bir gün bile ayırsak yeterli- hani demiştik ya “Bu öneriler kısmı küçük, kısa böyle bir risale şeklinde olsun da bir de daha geniş rapor olsun.” diye, o küçük öneriler kısmıyla ilgili böyle herkesin katıldığı bir tartışma mı yapsak Komisyonunda? Çünkü hatırlarsan eğer kadına duyarlı bütçe alt komisyonunda öyle bir şey yapmadık, sonradan da sorunlar çıktı, yani belki başında yapsaydık o raporun en azından “sonuç” ve “öneriler” bölümü daha kapsamlı olabilirdi, artık çok geç oldu, yaz geliyordu falan, öyle kaldı. “Acaba bunda öyle bir şey yapmak iyi olur mu?” diye düşünüyordum.

BAŞKAN – Olabilir, o zaman isterseniz takvime son toplantı olarak koyarız, böylece bütün kişi ve kurumlar dinlenmiş olur...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Olur. “Brainstorming” denir ya, onun gibi.

BAŞKAN – Evet, kafasında mesele de oturmuş olur ve herkes kişisel olarak kendi çözüm önerilerini de, buradaki uzmanların tamamını davet ederiz yani bu Komisyonunda görevli, rapor yazma konusunda görevli bütün uzmanlarımız da burada olurlar, milletvekillerimiz tek tek söz alarak belli bir zaman dilimi içerisinde kendi çözüm önerilerini takdim ederler, böylece bunlar da tutanaklara girmiş olur.

Ben sizi kısaca bilgilendireyim: 17 Şubat Salı günü saat 13.30’da burada biz uzmanlarla raporun çalışmasıyla ilgili toplantı yapacağız yani 2’nci toplantımızı yapacağız. Arzu ederseniz, yani orada konuşmalar değil raporun yazımından sorumlu uzmanlarımızla raporun yazılması, içerik nasıl gidiyor, şekil üzerine, içerik üzerine çalışmamıza devam edeceğiz.

18’i çarşamba günü yine, bu Ankara kadın kapalı ceza infaz kurumlarından yani ziyareti yapılan kurumlardan çok ciddi bir tecrübe gördük, ortaya çıktı, oradan kurum müdürü, sosyal çalışmacı ve psikolog davet edildi.

Perşembe günü yine, bu 6284’e dair uygulamalar, çözüm önerileri, Mor Çatıyı çağırdık, Uçan Süpürgeyi çağırdık.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Güzel.

BAŞKAN - Zaten takvime alınmıştı ama niye o kadar kıyamet koptu, onu da anlamış değilim. Belki de daha mı erken gelmek istediler, ondan mı bilemiyorum. Yani hep gündemdediler ama neyse.

20-21 Şubat, şu anda Şanlıurfa çalışma programı görünüyör takvimimizde.

25 Şubat Çarşamba günü biz Aile Komisyonu Başkanımız Sayın Necdet Ünüvar’ı buraya almayı düşünüyoruz çünkü bu şiddeti önlemede evlerdeki bu İnternet, bağımlılıkla mücadele gibi konularda çalışmaları olmuş ve bu Komisyonun da Başkanlığının yapan milletvekilimiz ve hocamız. Aynı zamanda, İlknur Yüksel Kaplanoğlu, yine Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsünden. Biliyorsunuz, Hacettepenin çalışmasını da bekliyoruz ve onu da paylaşmak istiyoruz. Yine, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumundan ve bu alanda çalışan STK varsa, bu İnternet kafeler, çocukların bu şiddetle olan ilişkileri, bunun incelenmesi konusunda bir çalışma.

26 Şubat Perşembeyi tekrar KSGM’ye ayırdık, yani baştan bizi bir bilgilendirmişti ama bütün bu bilgiler ışığında KSGM’yle tekrar bir çalışma yapacağız.

27-28 Şubat İstanbul çalışması var. O hafta sonu İstanbul’da olacağız, orada da çok değerli hocalar var; Nilüfer Göle Hoca’dan cevap bekliyoruz, o genelde Fransa’da bulunuyor. Nevzat Tarhan, Ali Çarkoğlu, Hüseyin Hatemi ve Koç Üniversitesinin bu Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Araştırma ve Uygulama Merkezi, oralarla irtibat hâlindeyiz. Sayın Balççek İltar’ı dinleyememiştik dün biliyorsunuz, onu davet edeceğiz. Yine, bu Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezi ve bu insan ticaretiyle ilgili kurumlarla bir araya geleceğiz, artı, genel yayın yönetmenleri, bu dizi yapımcıları, yine medyada rol model olacak kişiler veya sanatçılar, onlarla birlikte olacağız, artı, eğer dinleyemediğimiz ve son bir görüş alınmasında fayda gördüğümüz bir STK varsa onu da İstanbul’a davet edip zamanı o şekilde değerlendireceğiz.

4 Mart Çarşamba, 5 Mart Perşembe; yine uzmanlarla rapor değerlendirme toplantılarımızı yapacağız.

7-11 Mart arasında Komisyon zaten Birleşmiş Milletler toplantısına katılacak, Kadının Statüsü Komisyonu 59’uncu Oturumunda bulunacaklar ve izleyecekler.

18-19 Martta da yine Komisyonun rapor değerlendirme toplantıları olacak.

Ondan sonraki kısımda zaten artık raporun basılması aşamasına geçilmesi gerekiyor çünkü bu yılki genel seçim takvimi içerisinde mart sonu veya nisanın ilk haftası Meclisimiz, biliyorsunuz, tatile girecek. Şu anda değerli Komisyon

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 12/2/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 32
üyelerimizle ve basın mensuplarıyla paylaştığımız önümüzdeki çalışma tablosunun taslağıdır. Bunun üzerinde yine değişiklikler olabilir.

Buyurun Hocam.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bir de bir şey daha diyeceğim: Şimdi, bugün Hürriyet’te Ayşe Arman, o sizin de bahsettiğiniz, hani karısını öldürmeye uğraşan adamın elinden kurtaran iki kişi var ya, onunla ilgili, bütün köşesini ona ayırmış, o insanları tebrik ediyor ama işte, vay hâlimize yani böyle kırk yılda bir, bir kişinin çıkıp da buna müdahale etmesine kaldıysak eğer gibilerden bir yazı yazmış. Şimdi, ben de şeyi düşündüm, hep iyi örnekler diyoruz ya, acaba mesela bu iki kişi, özellikle bir tanesi, öbürü yukarıdan bir kova atmış ama o da gene müdahale etmiş sayılır, öbürü de üstelik kan görünce bayılan mayılan bir tipmiş, ona rağmen kadının boğazına tampon yapıp kanı durdurup hastaneye de yetiştirmiş. Her neyse, bu Komisyon adına böyle bir teşekkür mektubu, bir şey mi yani iyi örnekleri biliyor musun kamuoyunda gündeme getirmek lazım. Böyle bir şey yapıp bunu da medyaya bildirmek, hatta belki buraya çağırmak. Buraya çağırmak çok uçuk bir fikir olabilir ama en azından bir sağ olun, vatandaş sorumluluğunuzu yerine getirdiniz, biz de işte, bu tür duyarlı vatandaşlar olmasını arzu ederiz falan gibi güzel bir metin kaleme alınır, hani Büyük Millet Meclisinin bir komisyonundan gitmiş bir teşekkür mektubu bence hoş olur diye düşündüm ve bunu da medyanın duymasını sağlamak, ki insanlara örnek olsun.

BAŞKAN – Hocam, çok güzel düşündünüz, bunu yazalım. Nurcan Hanım “Ulaşabilirim.” diyor.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Değil mi?

BAŞKAN - Bunu yazalım, bütün Komisyon üyeleri de imzalsın, kendisine böyle bir teşekkür yapmakta...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Her ikisine de yazalım ama.

BAŞKAN – Tabii ki her ikisine de yani kaç kişiye hepsine... Bu çok önemli bir yurttaşlık görevi.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – İsimleri var zaten bugün şeyde.

BAŞKAN – Onu ayarlarız, onu uzmanlar bulurlar.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hürriyet’e bakınca bulurlar, Ayşe Arman’dan.

BAŞKAN – Tabii, tabii, hiç sorun değil. Zaten Nurcan Hanım bulur onu.

NURCAN DALBUDAK (Denizli) - Hocam, zaten Sayın Valimiz hemen, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürümüz makama davet etmişler, bir teşekkür belgesi takdim ettiler Mevlüt Bey’e.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Öyle mi?

NURCAN DALBUDAK (Denizli) - Fakat o kovayı atan yok, sadece Mevlüt Bey’e yani o kanı durduran ve ilk müdahaleyi yapan. Ama bence de yani oradan kovayı atmak da çok önemli bir müdahale, o kanı durdurmak da çok kıymetli. O ikisini de, bence de yani ben çok güzel olacağını düşünüyorum çünkü bu iyi örneklerin...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bir de bak, mesela, Valinin şey ettiğini okudum hiçbir yerde.

NURCAN DALBUDAK (Denizli) - Tabii, tabii, Vali Bey çağırdı.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bunu medyanın duyması lazım ki başka insanlara örnek olsun.

NURCAN DALBUDAK (Denizli) - Ben kendi adıma sosyal medya üzerinden Twitter’da bunu yazdım ama...

BAŞKAN – Sayın Ağduk belirtti, üç şey saydı, biliyorsunuz, medya o zaman biraz hareketleniyor üç şey olursa, Sayın Ağduk demin saydı. Onun dışında, aslında bizim toplumumuzun ihtiyacı olan şey iyi örnekler...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Aynen, işte onun için düşündüm.

BAŞKAN - ...faillerin çok ciddi cezalandırılmaları, ömür boyu bunun bedelini ödeyecek olmaları, biz biraz da bu alanda farkındalık oluşturursak tabii bu çok olumlu olacak.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bir de şeyi düşünüyordum yani bu ölümlerin bir kısmı da insanlar -siz tabii bunu daha iyi bilirsiniz ama- herhâlde şöyle düşünüyör: “Canım, ben kravat takarım, hâkime de pişmanım derim.”

BAŞKAN – İyi hâl indirimlerini mi söylüyorsunuz?

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bunların da etkisi oluyor olabilir.

BAŞKAN – Bu konuda kanun teklifi verebiliriz hep birlikte.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bu, hukuken mümkün müdür bilmiyorum ama...

BAŞKAN - “Eşe karşı olan cürümlerde iyi niyet uygulanmasın.” diye hep birlikte...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ha, evet, iyi niyetten indirim uygulanmasın. Yani, bu hukuken yanlış bir iş midir, onu bilmiyorum çünkü hani mahkûmların da insan hakları var.

BAŞKAN – Onu yalnız, Hâkime Hanıma bir soralım.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Evet, bir soralım.

BAŞKAN - Hâkime Hanım, böyle bir şey uygulanabilir bir şey midir yani böyle bir kanun teklifi çalışması?

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Veya bütün cinayet olaylarını kapsamadan, sırf kadınlara yönelik de bu uygulanabilir mi? Değil mi, olamaz herhâlde.

BAŞKAN – Buyurun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 12/2/2015 Stenograf : Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 33

ADALET BAKANLIĞI AİLE MAHKEMESİ HÂKİMİ ZEYNEP ÖKSÜZOĞLU – Yani, ceza hâkimi değilim, yaptım ağır ceza üyeliği, cezada çalıştım ama uzun yıllar önce. Yani, eşe yönelik fiillerde... Ama eşe yönelik uygularsanız diğer kadınlar açısından, partnerler açısından uygulayamayabilirsiniz, böyle bir sakıncası olabilir.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Yok, eşe yönelik değil.

ADALET BAKANLIĞI AİLE MAHKEMESİ HÂKİMİ ZEYNEP ÖKSÜZOĞLU – Kadına yönelik...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – “Cinayetlerde iyi hâl indirimi olmasın.” gibi bir şey.

BAŞKAN – Hayır, hayır, benim bildiğim, İnfaz Yasası’yla ilgili bir değişiklik teklifi olması gerekebilir.

ADALET BAKANLIĞI AİLE MAHKEMESİ HÂKİMİ ZEYNEP ÖKSÜZOĞLU – Yirmi dört yıl ceza alıyor ama on iki yıl, on beş yıl yatıp çıkıyor yani böyle bir şeyin olmaması gerektiğini düşünüyorum ben kişisel olarak.

BAŞKAN – Yani, Ceza Yasası’na değil, İnfaz Yasası’na onun konması gerekir.

ADALET BAKANLIĞI AİLE MAHKEMESİ HÂKİMİ ZEYNEP ÖKSÜZOĞLU – İnfaz Yasası’ndaki o indirimler kaldırılırsa, verildiği kadar ceza yerse insanlar...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hayır, bir de daha başka...

BAŞKAN – Peki, çok teşekkür ediyorum bugünkü toplantımıza katılan herkese tekrar ve toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 15.31